

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

WYNIKI PRODUKCJI ROŚLINNEJ W 2008 R.

**Informacje
i opracowania
statystyczne**

Warszawa 2009

Opracowanie publikacji

Preparation of the publication

GUS, Departament Rolnictwa
i Gospodarki Żywnościowej

*CSO, Agriculture and Food
Economy Division*

kierujący
supervisor

Barbara Domaszewicz
Zastępca Dyrektora Departamentu
Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej

*Director of the Agriculture
and Food Economy Division*

zespół
team

Ewa Cypelt
Kazimierz Dziubiński
Anna Kupidura
Joanna Konopka
Dariusz Miziołek
Stanisław Niszczoła
Wiesława Rafa
Zofia Ruszkowska
Tomasz Milewski

wykresy i mapy
graphs and maps

Dariusz Miziołek

Projekt okładki

Cover design

Zakład Wydawnictw Statystycznych

Statistical Publishing Establishment

ISSN 1507 – 9678

Publikacja dostępna na <http://www.stat.gov.pl/>

Publication available on <http://www.stat.gov.pl/>

PRZEDMOWA

Publikacja zawiera podstawowe dane wynikowego szacunku produkcji głównych ziemiopłodów rolnych, warzyw i owoców oraz upraw pastewnych w 2008 r. z uwzględnieniem reprezentacyjnych badań w zakresie powierzchni i plonów upraw.

Dla zilustrowania przemian i tendencji w produkcji roślinnej, dane krajowe z produkcji podstawowych upraw podano na tle średnich wyników z lat 2001-2005 oraz na tle lat 2006 i 2007, natomiast informacje o produkcji poszczególnych ziemiopłodów w układzie sektorowym zestawiono w porównaniu z analogicznymi danymi roku poprzedniego.

Publikacja składa się z uwag metodycznych, dwóch działów analitycznych oraz działu III zawierającego część tabelaryczną.

W uwagach metodycznych, oprócz wyjaśnienia podstawowych kwestii terminologicznych i zakresowych podano informacje o badaniach reprezentacyjnych plonów zbóż i niektórych upraw innych niż zboża, a w szczególności – zasady losowania próby i uogólniania wyników oraz informacje o precyzji wyników, które zostały opracowane przez Bronisława Lednickiego, konsultanta w Departamencie Metodologii, Standardów i Rejestrów GUS.

- Dział I – "Charakterystyka wyników produkcji roślinnej w 2008 r.", zawiera szczegółową analizę wyników produkcji roślinnej na tle warunków agrometeorologicznych.
- Dział II – „Przebieg siewów oraz ocena stanu zasiewów ozimin z listopada 2008 r.”
- Dział III – „Tablice” – zawiera tabelaryczne zestawienie informacji, ujmujące powierzchnię, plony i zbiory podstawowych upraw rolnych i ogrodnich dla rolnictwa ogółem, według sektorów oraz dla gospodarstw indywidualnych.

Dane według województw, w szczegółowym ujęciu według sektorów i dla gospodarstw indywidualnych zostaną opublikowane w końcu kwietnia 2009 r., w zeszycie „Produkcja upraw rolnych i ogrodnich w 2008 r.” wydanym w serii „Materiały źródłowe”.

Publikacja została opracowana w Wydziale Produkcji Roślinnej i Użytkowania Gruntów – pod kierunkiem Ewy Cypelt – naczelnika Wydziału.

Dyrektor Departamentu
Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej
Marek Osiński

Warszawa, kwiecień 2009 r.

PREFACE

The publication contains basic data regarding the final estimation of the production of the main agricultural crops, vegetables, fruits and fodder crops in 2008, taking into account the results of sample surveys of crops area and yields.

In order to illustrate changes and tendencies in crop output, the national data on main crops output are presented in comparison with average results from the period of 2001-2005, as well as years 2006 and 2007. Information on the output of individual crops according to sectors was compared with the analogous data from previous year.

The publication consists of methodological notes, two analytical sections and section III including tables.

Beside the explanation of basic terminology and scope-related issues, the methodological notes contain information on sample surveys of yields of cereals and some crops other than cereals, in particular – sampling scheme, generalizing the results and information on accuracy of the results, which was compiled by Bronisław Lednicki, a consultant in Methodology, Standards and Registers Division of the CSO.

- Section I – „Crops production characteristic in 2008” contains a detailed analysis of the results of crop output in relation to agrometeorological conditions.
- Section II – “Sowings and evaluation of the stage (conditions) of winter crops as of November 2008”.
- Section III – “Tables” – includes information in tabular form on area, yields and production of main agricultural and horticultural crops, total for agriculture, for sectors and for private farms.

Data by voivodships, by sectors and for private farms, will be published at the end of April 2009 in volume entitled „Production of agricultural and horticultural crops in 2008”, issued in a series “Source materials”.

The publication was prepared in Crop Production and Land Use Section – under the supervision of Ewa Cypelt – Head of Section.

Director of the Agriculture
and Food Economy Division

Marek Osiński

Warsaw, April 2009

SPIS TREŚCI

Tabl. Str.

PRZEDMOWA.....	X	3
----------------	---	---

UWAGI METODYCZNE	X	9
------------------------	---	---

DZIAŁ I. CHARAKTERYSTYKA WYNIKÓW PRODUKCJI ROŚLINNEJ W 200 r.

1. Ogólne wyniki produkcji na tle warunków agrometeorologicznych.....	X	29
2. Zboża	X	36
3. Ziemniaki	X	49
4. Buraki cukrowe	X	54
5. Rośliny oleiste	X	58
6. Strączkowe jadalne	X	64
7. Len oraz inne przemysłowe	X	68
8. Uprawy pastewne	X	69
9. Warzywa	X	78
10. Owoce z drzew i krzewów owocowych oraz plantacji jagodowych	X	84

DZIAŁ II.

Przebieg siewów oraz ocena stanu zasiewów w listopadzie 2008 r.	X	94
--	---	----

DZIAŁ III. TABLICE

Produkcja zbóż, oleistych i buraków cukrowych według sektorów	1/43	97
Produkcja ziemniaków, kukurydzy na zielonkę i z trwałych użytków zielonych według sektorów	2/44	98
Produkcja ziemiopłodów rolnych i ogrodnich – A. ogółem	3/45	99
Produkcja ziemiopłodów rolnych i ogrodnich – B. sektor prywatny	3/45	102
Produkcja ziemiopłodów rolnych i ogrodnich – C. gospodarstwa indywidualne	3/45	105
Produkcja ziemiopłodów rolnych i ogrodnich – D. sektor publiczny	3/45	108
Powierzchnia, plony i zbiory głównych ziemiopłodów wg regionów	4/46	111
Plony zbóż i ziemniaków na tle niektórych czynników produkcji	5/47	112

MAPKI I WYKRESY

Str.

Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi	42
Plony kukurydzy na ziarno	43
Udział zbiorów poszczególnych zbóż w zbiorach zbóż ogółem	47
Plony ziemniaków	52
Plony buraków cukrowych	56
Plony roślin oleistych	60
Plony rzepaku i rzepiku	63
Plony strączkowych jadalnych	67
Plony warzyw gruntowych	81
Plony owoców	92
Zbiory warzyw gruntowych, owoców z drzew i owoców jagodowych	93

CONTENTS

Table Page

PREFACE	X	4
---------------	---	---

METHODOLOGICAL NOTES	X	19
----------------------------	---	----

SECTION I. CROPS PRODUCTION CHARACTERISTIC IN 200

1. Production results presented in relation to agrometeorological conditions	X	29
2. Cereals	X	36
3. Potatoes	X	49
4. Sugar beets	X	54
5. Oilseeds	X	58
6. Edible pulses	X	64
7. Flax and other industrial crops	X	68
8. Fodder crops	X	69
9. Vegetables	X	78
10. Fruits from fruit trees, fruit bushes and berry plantations	X	84

SECTION II.

Sowings and evaluation of the stage (conditions) of winter crops as of November 2008	X	94
---	---	----

SECTION III TABLES

Cereals, oilseeds and sugar beets production by sectors	1/43	97
Potatoes, maize for fodder and permanent grassland production by sectors	2/44	98
Agricultural and horticultural crops production – A. total	3/45	99
Agricultural and horticultural crops production – B. private sector	3/45	102
Agricultural and horticultural crops production – C. private farms	3/45	105
Agricultural and horticultural crops production – D. public sector	3/45	108
Area, yields and production of main agricultural crops by regions	4/46	111
Yields of cereals and potatoes presented in comparison to selected factors of production	5/47	112

MAPS AND FIGURES

Page

Yields of basic cereals and mixed cereals	42
Yields of maize for grain	43
Share of yields of particular cereals in total cereals yields	47
Yields of potatoes	52
Yields of sugar beets	56
Yields of oilseeds	60
Yields of rape and turnip rape	63
Yields of edible pulses	67
Yields of ground vegetables	81
Yields of fruits	92
Production of ground vegetables, tree fruits and berries	93

UWAGI METODYCZNE

I. Uwagi ogólne

Dane zawarte w niniejszej publikacji opracowano na podstawie wynikowego szacunku produkcji roślinnej.

Do obliczenia wynikowych wielkości produkcji roślinnej wykorzystano:

- wyniki reprezentacyjnego badania użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów i pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzonego w ok. 81,4 tys. losowo dobranych gospodarstw indywidualnych w czerwcu 2008 r., oraz pełnej sprawozdawczości z gospodarstw rolnych osób prawnych,
- wyniki źródłowego badania reprezentacyjnego plonów i zbiorów zbóż, przeprowadzonego na przełomie sierpnia i września 2008 r., w ok. 19,5 tys. gospodarstw indywidualnych,
- wyniki źródłowego badania reprezentacyjnego niektórych ziemiopłodów rolnych przeprowadzonego w październiku 2008 r. w ok. 19,5 tys. gospodarstw indywidualnych,
- wyniki sprawozdawczości z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i pozostałych,
- oceny i ekspertyzy rzeczoznawców GUS d/s produkcji roślinnej z listopada 2008 r.

W publikacji uwzględniono podział na następujące sektory:

- sektor prywatny,
- sektor publiczny.

W sektorze prywatnym podstawowymi formami są: własność prywatna krajowa (m. in. gospodarstwa indywidualne, gospodarstwa spółdzielcze i spółki prywatne), własność zagraniczna i własność mieszana (spółki z przewagą mienia prywatnego).

Do sektora publicznego zaliczono gospodarstwa własności państwowej (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), gospodarstwa będące własnością samorządową oraz gospodarstwa stanowiące własność mieszaną (z przewagą mienia publicznego).

W publikacji w ramach sektora prywatnego opracowano dane dla gospodarstw indywidualnych.

Zbiorczy szacunek wynikowy produkcji zbóż i ziemniaków zweryfikowano symulacyjnym rozliczeniem wielkości zbiorów według kierunków rozdysponowania produkcji na: sprzedaż, siew/sadzenie, paszę i samozaopatrzenie konsumpcyjne. Szacunek wynikowy buraków cukrowych, rzepaku i rzepiku oraz niektórych gatunków roślin przemysłowych zweryfikowano wynikami skupu tych ziemiopłodów.

Szacunek produkcji upraw pastewnych w gospodarstwach indywidualnych, przeprowadzony przez rzeczoznawców terenowych GUS, również został dodatkowo zweryfikowany rozliczeniem zbiorów upraw pastewnych według kierunków użytkowania. Ogólna powierzchnia paszowa obejmuje powierzchnię łąk, pastwisk i pastewnych upraw polowych przeznaczonych na paszę. W powierzchni tej nie uwzględniono areалу zbóż, ziemniaków i innych ziemiopłodów, z których część zbiorów bezpośrednio lub pośrednio przeznaczono na paszę.

Powierzchnia zasianych pastewnych upraw polowych obejmuje powierzchnię zasiewów motylkowych: strączkowych pastewnych i motylkowych drobnonasiennych z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowych pastewnych i kukurydzy na zielonkę.

W szacunkach Głównego Urzędu Statystycznego obowiązuje zasada obliczania plonów przeciętnych, jako średnich ważonych, gdzie wagą jest powierzchnia danej uprawy. Uwzględnione są przy tym powierzchnie, z których uzyskano wysokie, jak też i niskie plony oraz powierzchnie, z których plonów nie zebrano (zostały zniszczone w wyniku gradobicia, powodzi itp.).

W rolnictwie pod pojęciem "plon" przyjmuje się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemioprodu (tzw. netto) zebranych z jednostki powierzchni (ha). Również w ogrodnictwie (dla upraw warzyw, owoców z drzew i owoców jagodowych) pod pojęciem "plon" przyjmuje się ilość jednostek wagowych (dt) poszczególnych gatunków zebranych z jednostki powierzchni (ha i a)*.

Do przeliczenia zielonek na siano przyjęto, że 5 dt zielonki = 1 dt siana.

Przy szacowaniu plonów zbóż uwzględnia się ziarno półsuche, tj. zawierające 15,1% – 16,0% wody, a przy szacowaniu plonów rzepaku – nasiona o zawartości 13,0% wody.

W tablicach ujmujących sumaryczne dane dotyczące powierzchni upraw i zbiorów mogą wystąpić pewne nieścisłości rachunkowe wynikające z zaokrągleń. Liczby te są poprawne pod względem merytorycznym. Dynamikę powierzchni i plony dla upraw ogrodniczych liczono uwzględniając wielkości w hektarach i arach.

Dane dla tytoniu i chmielu mają charakter nieostateczny.

W przypadku, gdy dynamika przekracza 1000% użycio określenia - wielokrotnie.

* Do roku 1997 plony owoców z drzew prezentowano w kg owoców zebranych z 1 drzewa owocującego, a plony porzeczek, agrestu i „pozostałych jagodowych” - w kg owoców zebranych z 1 krzewu.

II. Schemat losowania próby

1. Reprezentacyjne badanie plonów zbóż

Celem badania było zebranie informacji o wysokości plonów, a także o powierzchni zasiewów oraz uzyskanych zbiorach zbóż według województw. Badana populacja liczyła ok. 2854 tys. gospodarstw, a założona liczebność próby ok. 19500.

1.1 Operat losowania

Jako operat losowania wykorzystano zbiór indywidualnych wyników przeprowadzonego w 2002 roku Powszechnego Spisu Rolnego z późniejszymi uaktualnieniami. Dla każdego gospodarstwa w operacie zapisane zostały następujące informacje:

- identyfikator gospodarstwa,
- cechy adresowe,
- powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie,
- powierzchnia zasiewów zbóż,

1.2 Schemat losowania

W celu wylosowania próby zastosowany został schemat losowania warstwowego, zaś za cechy warstwujące przyjęto:

- powierzchnię zasiewów zbóż,
- powierzchnię użytków rolnych.

Przystępując do losowania próby z tej kategorii gospodarstw przyjęto następujące założenia:

- (1) liczebność próby n ustalona jest dla populacji gospodarstw w Polsce, a nie dla poszczególnych województw, przy czym n liczy ok. 19,5 tys. jednostek losowania,
- (2) w poszczególnych województwach próba losowana jest według schematu losowania Neymana tj. warstwowego-optimalnego,
- (3) w każdym województwie dokonywany jest najpierw podział populacji na 7 warstw ($h = 1, 2, \dots, 7$), po czym dokonuje się alokacji próby pomiędzy warstwy,
- (4) w każdym województwie do warstwy nr 7 (tj. $h = 7$) zaliczane są jednostki losowania, które dla zmiennych przyjętych za podstawę warstwowania mają wartość powyżej określonego progu. Utworzona w ten sposób tzw. górna warstwa zawiera jednostki, które nie są losowane, lecz wszystkie zaliczane są do próby,

- (5) przyjęto, że oczekiwana precyzja wyników badania, mierzona współczynnikami zmienności powierzchni użytków rolnych oraz powierzchni zasiewów zbóż, będzie jednakowa dla każdego województwa i w przybliżeniu równa będzie 1,4%.

Powyższy problem rozwiązany został przy wykorzystaniu metod optymalizacji numerycznej¹. Granice warstw ze względu na powierzchnię zasiewów zbóż zostały przedstawione w tablicy nr 1. Do próby z warstw od 1 do 7 wylosowano we wszystkich województwach 19533 gospodarstwa, w tym z warstw górnych 4629.

1.3 Metoda uogólniania wyników i oceny precyzji

Podstawowym parametrem szacowanym w tym badaniu jest plon danej uprawy. Parametr ten ma postać ilorazu zmiennych losowych tj.:

$$(1) R = \frac{X}{Y},$$

gdzie:

X – zbiory danej uprawy,

Y – powierzchnia zasiana dla danej uprawy.

Wartość oszacowania X dla w -tego województwa obliczana jest wzoru:

$$(2) \hat{x}_w = \sum_h \sum_i \frac{N_{wh}}{n_{wh}} * x_{whi}, \quad (i = 1, 2, \dots, n_{wh}; h = 1, 2, \dots, 7)$$

gdzie:

x_{whi} – wartość zmiennej X w i -tym gospodarstwie (jednostce losowania) wylosowanym z h -tej warstwy w w -tym województwie,

N_{wh} – liczba jednostek losowania w h -tej warstwie w -tego województwa,

n_{wh} – liczba jednostek losowania wylosowanych do próby z h -tej warstwy w -tego województwa,

W analogiczny sposób szacujemy sumę wartości zmiennej Y dla w -tego województwa, po czym szacujemy wartość r_w wg wzoru:

$$(3) r_w = \frac{\hat{x}_w}{\hat{y}_w}.$$

Ocena sumy zmiennej X i Y dla Polski jest sumą wartości oszacowanych dla województw tj.:

$$(4) \hat{x} = \sum_w \hat{x}_w,$$

¹ Metoda ta została opisana w pracy B. Lednickiego i R. Wieczorkowskiego „Optimal Stratification and Sample Allocation Between Subpopulations and Strata”. STATISTICS IN TRANSITION. *Journal of the Polish Statistical Association*. Volume 6, Number 2, October 2003

$$(5) \hat{y} = \sum_w \hat{y}_w, \quad (w = 1, 2, \dots, 16)$$

$$(6) r = \frac{\hat{x}}{\hat{y}}.$$

Dla wybranych ważniejszych zmiennych oszacowane zostały, jako miary precyzji, współczynniki zmienności odnoszące się do plonów, zbiorów i powierzchni upraw. Przy obliczaniu precyzji wykorzystano wzory właściwe dla schematu losowania warstwowego. W tablicy 5 podane zostały niektóre z oszacowanych współczynników zmienności (względnych błędów standardowych).

Tabl.1. Granice warstw w poszczególnych województwach (w ha) w badaniu w 2008 r.

U – powierzchnia użytków rolnych, Z – powierzchnia zasiewów zbóż.

woj.	U/Z	b ₁	b ₂	b ₃	b ₄	b ₅	b ₆
02	U	3,07	12,05	12,27	34,43	64,39	187,97
	Z	1,65	1,68	4,93	10,37	28,74	111,24
04	U	3,56	14,75	16,17	33,34	56,97	199,56
	Z	1,97	3,88	8,46	14,57	30,94	107,18
06	U	2,15	5,34	13,72	13,79	27,95	131,99
	Z	0,47	2,41	2,45	5,44	12,58	78,87
08	U	2,36	7,06	25,34	30,22	67,10	130,63
	Z	0,54	3,07	3,95	11,08	26,39	83,98
10	U	3,19	9,22	9,42	23,01	23,59	101,91
	Z	1,65	1,70	3,78	6,46	13,50	64,64
12	U	1,19	4,42	4,45	15,66	21,05	43,83
	Z	0,37	0,38	1,50	1,50	4,27	23,34
14	U	2,50	7,52	18,13	18,70	27,87	156,68
	Z	0,71	2,32	2,35	5,33	12,01	82,78
16	U	2,44	9,48	17,01	29,58	70,58	141,66
	Z	1,23	3,09	7,54	15,70	32,16	87,26
18	U	1,13	3,13	7,04	7,23	12,33	68,19
	Z	0,37	0,47	0,47	1,26	3,46	24,38
20	U	3,79	8,37	20,63	20,66	41,17	143,04
	Z	1,20	3,40	3,46	7,15	14,05	66,09
22	U	3,28	13,01	30,94	33,47	86,89	194,15
	Z	1,96	3,67	8,43	15,52	33,82	113,81
24	U	0,86	2,40	8,68	8,75	19,90	90,28
	Z	0,00	0,75	0,76	2,55	7,99	35,89
26	U	1,49	4,55	10,79	10,86	17,89	72,66
	Z	0,31	1,17	1,18	3,14	7,06	32,76
28	U	5,06	18,28	37,71	37,92	117,94	234,85
	Z	3,12	3,20	8,87	19,23	36,19	126,28
30	U	3,36	14,60	15,87	45,84	57,43	209,13
	Z	1,77	4,17	8,78	15,25	34,85	136,50
32	U	3,96	18,78	22,90	55,76	91,94	232,38
	Z	2,45	2,96	8,89	16,49	38,64	116,67

2. Reprezentacyjne badanie plonów niektórych ziemiopłodów rolnych

Celem badania było zebranie informacji o wysokości plonów, powierzchni zasiewów oraz uzyskanych zbiorach niektórych ziemiopłodów tj. ziemniaków, buraków cukrowych, rzepaku i strączkowych jadalnych, a także o powierzchni łąk. Badana populacja liczyła ok. 2854 tys. gospodarstw (indywidualne gospodarstwa rolne z PSR 2002 z późniejszymi uaktualnieniami). Ze względu na ograniczoną liczebność próby – 19,5 tys. gospodarstw zdecydowano, że wyniki badania w odniesieniu do łąk i ziemniaków będą prezentowane w przekroju wojewódzkim, zaś dla pozostałych zmiennych tylko dla Polski.

2.1 Operat losowania

Przy tworzeniu operatu losowania wykorzystano indywidualne wyniki Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku oraz przeprowadzonego jednocześnie Powszechnego Spisu Rolnego. Dla każdego gospodarstwa rolnego zapisane zostały następujące informacje:

- cechy adresowe,
- powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie,
- powierzchnia łąk trwałych,
- powierzchnia zasiewów ziemniaków,
- powierzchnia zasiewów buraków cukrowych,
- powierzchnia zasiewów strączkowych jadalnych,
- powierzchnia zasiewów rzepaku.

2.2 Schemat losowania

W celu wylosowania próby zastosowany został schemat losowania warstwowego.

W pierwszym etapie jednostki losowania podzielone zostały na trzy grupy:

- (1) gospodarstwa o powierzchni łąk trwałych co najmniej 0,5 ha lub powierzchni zasiewów ziemniaków co najmniej 0,2 ha i jednocześnie o powierzchni zasiewów buraków cukrowych, strączkowych jadalnych i rzepaku równej 0,
- (2) gospodarstwa o powierzchni zasiewów buraków cukrowych, strączkowych jadalnych i rzepaku większej od 0,
- (3) pozostałe gospodarstwa,

Gospodarstwa zaliczone do grupy (1) w liczbie ok. 1249 tys. jednostek losowania powarstwowane zostały, oddzielnie w każdym województwie, według 5 warstw. Jako kryterium warstwowania przyjęto dwie zmienne tj. powierzchnię łąk trwałych i powierzchnię zasiewów ziemniaków.

Przystępując do losowania próby z tej kategorii gospodarstw przyjęto następujące założenia:

- (1) liczebność próby n ustalona jest dla populacji gospodarstw w Polsce, a nie dla poszczególnych regionów, przy czym n liczy ok. 8 tys. jednostek losowania,
- (2) w poszczególnych województwach próba losowana jest według schematu losowania warstwowego-optymalnego metodą Neymana,
- (3) w każdym regionie dokonywany jest najpierw podział populacji na 5 warstw ($h = 01, 02, \dots, 05$), po czym dokonuje się alokacji próby pomiędzy warstwy,
- (4) w każdym województwie do warstwy nr 5 (tj. $h = 05$) zaliczane są jednostki losowania, które przynajmniej dla jednej zmiennej przyjętej za podstawę warstwowania mają wartość powyżej określonego progu. Utworzona w ten sposób tzw. górna warstwa zawiera jednostki, które nie są losowane, lecz wszystkie zaliczane są do próby,
- (5) przyjęto, że oczekiwana precyzja wyników badania, mierzona współczynnikiem zmienności powierzchni łąk i powierzchni zasiewów ziemniaków, będzie jednakowa dla każdego regionu i w przybliżeniu równa 3,3%.

Powyższy problem rozwiązany został, podobnie jak w przypadku alokacji próby do badania plonów zbóż, przy wykorzystaniu metod optymalizacji numerycznej. Granice warstw ze względu na powierzchnię łąk i powierzchnię zasiewów ziemniaków podane zostały w tablicy nr 2.

Tabl.2. Granice górne warstw 01 - 04 (w ha) w badaniu plonów ziemiopłodów w 2008 r.

Woj.	zmienna: x – ziemniaki y – łąki	b ₁	b ₂	b ₃	b ₄
02	x	0,60	1,59	1,60	12,09
	y	2,86	2,88	8,79	40,71
04	x	0,57	1,42	1,43	10,90
	y	1,99	2,00	6,50	28,23
06	x	0,43	1,22	1,22	13,60
	y	1,81	1,81	5,89	41,02
08	x	0,17	0,62	0,96	6,46
	y	2,65	2,65	9,56	31,59
10	x	0,73	2,27	2,28	21,30
	y	1,89	1,90	8,29	38,43
12	x	0,18	0,78	0,78	13,53
	y	1,61	1,62	4,88	30,71
14	x	0,48	1,34	1,35	19,64
	y	2,87	2,87	10,64	54,72
16	x	0,13	0,45	1,18	3,73
	y	1,92	1,92	1,92	14,49
18	x	0,38	0,38	1,47	12,13
	y	0,49	1,90	1,90	23,24
20	x	0,40	1,27	1,27	12,55
	y	4,68	4,69	15,41	55,11
22	x	0,74	0,74	2,71	13,60
	y	1,82	4,82	4,81	31,72
24	x	0,20	0,20	0,72	6,70
	y	1,24	2,73	2,75	21,23
26	x	0,20	0,85	0,85	9,64
	y	1,47	1,48	4,72	20,50
28	x	0,33	0,94	0,94	8,23
	y	4,03	4,06	12,89	52,59
30	x	0,64	1,41	4,46	22,53
	y	2,27	6,15	16,77	75,86
32	x	0,16	0,77	1,58	9,78
	y	2,50	2,52	11,21	39,24

Z warstw od 01 do 05 wylosowano we wszystkich województwach 8004 gospodarstwa.

Gospodarstwa w grupie (2) powarstwowane zostały według 10 warstw ($h = 06, 07, \dots, 15$) ze względu na pięć następujących zmiennych: powierzchnia zasiewów ziemniaków, powierzchnia łąk, powierzchnie zasiewów buraków cukrowych, strączkowych jadalnych i rzepaku. Warstwowanie i alokacja próby została przeprowadzona dla wszystkich gospodarstw tej grupy w Polsce. Założono, że liczebność próby wynosić będzie ok. 8,8 tys. gospodarstw z populacji liczącej 160 984 jednostek. Warstwę 15 ustanowiono jako tzw. warstwę górną, która badana będzie w 100%. Dla wszystkich pięciu zmiennych przyjęto precyzję mierzoną współczynnikiem zmienności równą 1,5%. Podobnie jak w przypadku grupy (1) granice warstw i alokacja próby ustalone zostały przy wykorzystaniu metod optymalizacji numerycznej.

Granice warstw w tej grupie gospodarstw ze względu na zmienne przyjęte jako kryteria warstwowania podane zostały w tablicy nr 3.

Tabl.3. Granice górne warstw 06 - 14 (w ha) w badaniu plonów ziemiopłodów w 2008 r.

nr warstwy	x ziemniaki	y łąki	z buraki cukrowe	u strączkowe jadalne	v rzepak
06	0,41	0,98	0,98	0,09	1,78
07	0,97	1,63	1,68	0,25	5,58
08	1,75	2,48	2,48	0,50	8,78
09	2,81	3,78	3,53	0,80	13,38
10	4,11	5,73	6,98	1,20	20,23
11	5,65	9,47	10,23	1,70	30,18
12	7,65	15,63	16,28	2,40	30,42
13	11,05	18,17	22,97	3,40	49,03
14	20,73	41,52	31,93	5,70	89,98

Następnie, w każdej warstwie dokonano proporcjonalnej alokacji próby pomiędzy województwa. Z grupy tej wylosowano 8773 gospodarstw, w tym w warstwie górnej, w tym 1496 gospodarstw zaliczono do próby bez losowania z warstwy 15.

W grupie (3) liczącej ok. 1444 tys. gospodarstw utworzono 4 warstwy w każdym województwie ($h = 16, 17 \dots, 19$) ze względu na sumę powierzchni łąk i uprawy ziemniaka oraz powierzchni użytków rolnych. Podział na warstwy oraz alokację próby liczącej ok. 2700 gospodarstw dokonano, podobnie jak w poprzednich częściach populacji, przy wykorzystaniu metody optymalizacji numerycznej. Granice warstw podane zostały w tabl. 4. Następnie do próby wylosowano 2758 gospodarstw, w tym z warstwy 19, bez losowania zaliczono wszystkie 221 gospodarstw.

Tabl.4. Granice warstw w poszczególnych województwach (w ha) w części 3 populacji w badaniu plonów głównych ziemiopłodów w 2008 r.

X – powierzchnia łąk lub upraw ziemniaków, Y – powierzchnia użytków rolnych.

X/Y	woj.	b ₁₆	b ₁₇	b ₁₈	woj.	b ₁₆	b ₁₇	b ₁₈
X	02	0,13	0,57	0,66	18	0,20	0,20	0,69
Y		8,11	19,58	273,38		1,63	6,57	116,02
X	04	0,05	0,10	0,71	20	0,07	0,16	0,74
Y		3,97	18,16	209,50		4,94	21,66	213,64
X	06	0,04	0,16	0,69	22	0,04	0,18	0,67
Y		1,98	7,44	178,71		3,92	24,70	222,88
X	08	0,05	0,34	0,68	24	0,11	0,50	0,70
Y		2,84	11,05	118,29		2,09	9,80	157,36
X	10	0,09	0,15	0,68	26	0,12	0,22	0,70
Y		2,94	14,63	179,09		2,31	11,37	101,15
X	12	0,21	0,58	0,69	28	0,05	0,23	0,65
Y		3,52	4,52	94,91		5,66	25,61	201,98
X	14	0,04	0,18	0,67	30	0,07	0,25	0,69
Y		3,06	14,53	369,95		4,08	19,79	332,64
X	16	0,08	0,48	0,71	32	0,05	0,30	0,68
Y		3,43	7,53	139,22		4,90	22,17	199,45

2.3 Metoda uogólniania wyników i oceny precyzji.

Wyniki badania były uogólniane w sposób analogiczny do wyników badania plonów zbóż. Także analogiczną metodę zastosowano w odniesieniu do oceny precyzji.

Tabl. 5. Względne błędy standardowe plonów dla Polski

nr kolejny cechy	nazwa cechy	Względny błąd standardowy v(r) w %
1	pszenica ozima	0,9
2	pszenica jara	1,8
3	żyto	1,1
4	jęczmień ozimy	1,7
5	jęczmień jary	1,1
6	owies	1,2
7	pszenżyto ozime	0,7
8	pszenżyto jare	4,3
9	mieszanke zbożowe ozime	2,9
10	mieszanke zbożowe jare	1,3
11	kukurydza na ziarno	4,9
12	ziemniaki	0,8
13	łąki trwałe	0,9

METHODOLOGICAL NOTES

I. General notes

Data in this publication were prepared on the basis of final estimation of crop output.

For calculation of the ultimate quantity of the crop output the following were used:

- results of the sample survey on land use, sown area and livestock, conducted in about 81,4 thousand private farms in June 2008.
- results of source sample survey of yields and production of cereals, conducted between August and September 2008 in about 19 thousand private farms,
- results of source sample survey of some agricultural crops, conducted in October 2008 in about 19,5 thousand private farms,
- results of reporting from state owned farms, cooperative farms and other,
- estimations and assessments of CSO experts in crop production as of November 2008.

The publication includes the breakdown into the following sectors:

- private sector,
- public sector.

The main forms in private sector are: domestic private ownership (*inter alia* private farms, co-operative farms and private companies), foreign ownership and mixed ownership (companies with a predominance of private ownership).

The public sector consists of: state owned farms (of the State Treasury and state legal persons), farms owned by local governments and farms with mixed ownership (with a predominance of public ownership).

In publication, within the private sector data for private farms were elaborated.

Overall final estimation of cereals and potatoes output was verified by means of simulative calculation of crops quantity according to the distribution of output between: sale, sowing/planting, fodder and self consumption. Final estimation of sugar beets, rape and turnip rape, and some species of industrial crops were verified with procurement data for these agricultural crops.

Estimation of fodder crops output in private farms, conducted by local experts of CSO, was additionally verified by the calculation of fodder crops according to the directions of their use. Total area of fodder crops comprises the area of meadows, pastures and field crops for

fodder. This area does not include the area of cereals, potatoes, and other agricultural crops, a part of which was directly or indirectly used for fodder.

The sown area of field crops for fodder includes the sown area of legumes: pulses for fodder and legumes with other fodder crops and grasses, as well as root plants and maize for green fodder.

In the estimations of Central Statistical Office the average yields are calculated as weighted averages, where the weight is the area of a given crop. The areas considered are those which gave both high and low yields and the areas from which yields were not harvested (crops destroyed in hailstorm, flood, etc.).

In agriculture the term “yield” means the amount of weight units (dt) of a given agricultural crop (so called “net yield”) harvested from a unit of surface (*ha*). Also in horticulture (for vegetable crops, tree fruits and berry fruits) the term “yield” is assumed to denote the number of weight units (dt) of given species harvested from a unit of surface (*ha* and *a*)*

For converting green fodder into hay it was assumed that 5 dt of green fodder = 1 dt of hay.

Calculation of yields of cereals includes semi-dry grain, i.e. grain containing 15,1% – 16,0% of water, and calculation of yields of rape – seeds containing 13,0% of water.

Tables presenting summary data on the crops area and production may include some inaccuracies in calculation resulting from rounding. The values are substantially correct. Values in hectares and ares were used in calculation of horticultural crops area indices and yields.

The data for tobacco and hop are not final.

Where the growth indices exceed 1000%, the expression used is “many times”.

* By 1997 yields of fruit from fruit-bearing trees were presented in kg of fruit harvested from 1 fruit-bearing tree, while yields of currants, gooseberries and „other berries” – in kg of berries harvested from 1 bush.

II. Sampling scheme

1. Yields of cereals sample survey

The aim of the survey was to collect data on yields and sown area, as well as on production of cereals by voivodships. The surveyed population was about 2854 thousand farms, and assumed sample size was about 19500.

1.1 Sampling frame

The sampling frame used was the set of individual results of 2002 Agricultural Census with subsequent updates. For each farm in the frame the following information was recorded:

- farm's id,
- address data,
- agricultural land area of the farm (or farms),
- sown area of cereals,

1.2 Sampling scheme

In order to draw a sample a stratified sampling scheme was used, and the stratifying characteristics assumed were:

- sown area of cereals,
- agricultural land area.

In sampling from this category of farms the following assumptions were made:

- (1) the sample size n is established for a population of holdings in Poland, and not for individual voivodships, where n consists of about 19,5 thousand sampling units,
- (2) in individual voivodships the sample is drawn according to the Neyman sampling scheme, i.e. stratified and optimal sampling scheme,
- (3) in each voivodship the population is first divided into 7 strata ($h = 1, 2, \dots, 7$) and then the sample is allocated between the strata,
- (4) in each voivodship, stratum no 7 (i.e. $h = 7$) includes sampling units which – for the variables assumed as a stratification basis – have the value above a specified threshold. The so called upper stratum, created this way, includes units which are not drawn but that are all included in the sample,

- (5) it was assumed that the expected accuracy of the survey results, measured by means of the variation coefficients of the area of agricultural land and sown area of cereals, will be the same for every voivodship and will approx. be equal to 1,4%.

The above problem was solved by means of numerical optimization methods¹. Delimitation of strata on the basis of sown area is presented in table 1. The sample in strata 1 to 7 contained 19533 farms, including 4629 from upper strata.

1.3 Parameters estimation and accuracy of the results assessment methods

The basic parameter estimated in this survey is the yield of a given crop. This parameter is a quotient of random variables, i.e.:

$$(1) R = \frac{X}{Y},$$

where:

X – production of a given crop,

Y – sown area for a given crop.

Estimation value X for the w-th voivodship is counted according to formula:

$$(2) \hat{x}_w = \sum_h \sum_i \frac{N_{wh}}{n_{wh}} * x_{whi}, \quad (i = 1, 2, \dots, n_{wh}; h = 1, 2, \dots, 7)$$

where:

x_{whi} – value of X variable in i-th farm (sampling unit) drawn from the h-th stratum in w-th voivodship,

N_{wh} – number of sampling units in h-th stratum of w-th voivodship,

n_{wh} – number of sampling units drawn for the sample from h-th stratum of w-th voivodship.

The sum of values of Y variable for the w-th voivodship is calculated analogically, and then the r_w value is estimated according to the following formula:

$$(3) r_w = \frac{\hat{x}_w}{\hat{y}_w}.$$

Estimation of sum of variables X and Y for Poland is constituted by the sum of the values estimated for voivodships, i.e.

$$(4) \hat{x} = \sum_w \hat{x}_w,$$

¹ The method is described in B. Lednicki and R. Wieczorkowski „Optimal Stratification and Sample Allocation Between Subpopulations and Strata” . STATISTICS IN TRANSITION. *Journal of the Polish Statistical Association*. Volume 6, Number 2, October 2003.

$$(5) \hat{y} = \sum_w \hat{y}_w, \quad (w = 1, 2, \dots, 16)$$

$$(6) r = \frac{\hat{x}}{\hat{y}}.$$

For selected important variables there were estimations made, as precision measures, of variation coefficient related to yields, production and crops area. Calculation of precision involved formulas appropriate for stratified sampling scheme. Table 5 includes some estimated variation coefficients (relative standard error).

Table 1. Delimitation of strata in particular voivodships (in hectares) in the 2008 survey.
U – agricultural land area, Z – sown area of cereals.

voivodship	U/Z	b ₁	b ₂	b ₃	b ₄	b ₅	b ₆
02	U	3,07	12,05	12,27	34,43	64,39	187,97
	Z	1,65	1,68	4,93	10,37	28,74	111,24
04	U	3,56	14,75	16,17	33,34	56,97	199,56
	Z	1,97	3,88	8,46	14,57	30,94	107,18
06	U	2,15	5,34	13,72	13,79	27,95	131,99
	Z	0,47	2,41	2,45	5,44	12,58	78,87
08	U	2,36	7,06	25,34	30,22	67,10	130,63
	Z	0,54	3,07	3,95	11,08	26,39	83,98
10	U	3,19	9,22	9,42	23,01	23,59	101,91
	Z	1,65	1,70	3,78	6,46	13,50	64,64
12	U	1,19	4,42	4,45	15,66	21,05	43,83
	Z	0,37	0,38	1,50	1,50	4,27	23,34
14	U	2,50	7,52	18,13	18,70	27,87	156,68
	Z	0,71	2,32	2,35	5,33	12,01	82,78
16	U	2,44	9,48	17,01	29,58	70,58	141,66
	Z	1,23	3,09	7,54	15,70	32,16	87,26
18	U	1,13	3,13	7,04	7,23	12,33	68,19
	Z	0,37	0,47	0,47	1,26	3,46	24,38
20	U	3,79	8,37	20,63	20,66	41,17	143,04
	Z	1,20	3,40	3,46	7,15	14,05	66,09
22	U	3,28	13,01	30,94	33,47	86,89	194,15
	Z	1,96	3,67	8,43	15,52	33,82	113,81
24	U	0,86	2,40	8,68	8,75	19,90	90,28
	Z	0,00	0,75	0,76	2,55	7,99	35,89
26	U	1,49	4,55	10,79	10,86	17,89	72,66
	Z	0,31	1,17	1,18	3,14	7,06	32,76
28	U	5,06	18,28	37,71	37,92	117,94	234,85
	Z	3,12	3,20	8,87	19,23	36,19	126,28
30	U	3,36	14,60	15,87	45,84	57,43	209,13
	Z	1,77	4,17	8,78	15,25	34,85	136,50
32	U	3,96	18,78	22,90	55,76	91,94	232,38
	Z	2,45	2,96	8,89	16,49	38,64	116,67

2. Sample survey of yields of selected agricultural crops

The aim of the survey was to collect data on yields and sown area as well as production of selected crops, i.e. potatoes, sugar beets, rape and turnip rape, edible pulses, as well as on area of meadows. The surveyed population was about 2854 thousand farms (private farms in Agricultural Census 2002 with subsequent updates). Due to limited sample size – 19,5 thousand farms – decision was taken to present the results for meadows and potatoes by voivodships, and for the other variables only for Poland total.

Sampling frame

In establishing the sampling frame the individual results from 2002 National Census and simultaneous Agricultural Census were used. For each farm the following characteristics were recorded:

- address data,
- agricultural land area of the farm,
- area of permanent meadows,
- sown area of potatoes,
- sown area of sugar beets,
- sown area of edible pulses,
- sown area of rape and turnip rape.

Sampling scheme

In drawing a sample there was a stratified sampling scheme used.

In the first stage the sampling units were divided into three groups:

- (1) farms with the area of permanent meadows of at least 0,5 ha or sown area of potatoes of at least 0,2 ha, and simultaneously with the sown area of sugar beets, edible pulses, rape and turnip rape amounting to 0,
- (2) farms with non-zero sown area of sugar beets, edible pulses, rape and turnip rape,
- (3) other farms,

Farms included in group (1), about of 1249 thousand sampling units, were stratified, separately in each voivodship, into 5 strata. The assumed criterion of stratification was based on two variables, i.e. area of permanent meadows and sown area of potatoes.

When sampling from this category of farms, the following assumptions were made:

- (1) the sample size **n** is established for a population of holdings in Poland, not for individual regions, where **n** consists of about 8 thousand sampling units,
- (2) in individual voivodships the sample is drawn according to the Neyman stratified and optimal sampling scheme,
- (3) first the population in each region is divided into 5 strata ($h = 01, 02, \dots, 05$), and then the sample is allocated between strata,
- (4) in each voivodship, stratum no 5 (i.e. $h = 05$) includes sampling units which, for at least one variable that is assumed as a stratification basis, have the value above a specified threshold. The so called upper stratum, created this way, includes units which are not drawn but all included in the sample,
- (5) it was assumed that the expected accuracy of the survey results, measured by means of the variation coefficient of the meadows and pastures area and sown area of potatoes, will be the same for every region and will approx. be equal to 3,3%.

The above problem was solved like in the case of allocation of a sample for the cereals' yields survey by means of numerical optimization methods. Delimitation of strata on the basis of area of meadows and sown area of potatoes is presented in table 2.

Table 2. Upper boundaries for strata 01 – 04 (in hectares) in yields of crops survey in 2008.

Voivod- ship	variable: x – potatoes y – meadows	b₁	b₂	b₃	b₄
02	x	0,60	1,59	1,60	12,09
	y	2,86	2,88	8,79	40,71
04	x	0,57	1,42	1,43	10,90
	y	1,99	2,00	6,50	28,23
06	x	0,43	1,22	1,22	13,60
	y	1,81	1,81	5,89	41,02
08	x	0,17	0,62	0,96	6,46
	y	2,65	2,65	9,56	31,59
10	x	0,73	2,27	2,28	21,30
	y	1,89	1,90	8,29	38,43
12	x	0,18	0,78	0,78	13,53
	y	1,61	1,62	4,88	30,71
14	x	0,48	1,34	1,35	19,64
	y	2,87	2,87	10,64	54,72
16	x	0,13	0,45	1,18	3,73
	y	1,92	1,92	1,92	14,49
18	x	0,38	0,38	1,47	12,13
	y	0,49	1,90	1,90	23,24
20	x	0,40	1,27	1,27	12,55
	y	4,68	4,69	15,41	55,11
22	x	0,74	0,74	2,71	13,60
	y	1,82	4,82	4,81	31,72
24	x	0,20	0,20	0,72	6,70
	y	1,24	2,73	2,75	21,23
26	x	0,20	0,85	0,85	9,64
	y	1,47	1,48	4,72	20,50
28	x	0,33	0,94	0,94	8,23
	y	4,03	4,06	12,89	52,59
30	x	0,64	1,41	4,46	22,53
	y	2,27	6,15	16,77	75,86
32	x	0,16	0,77	1,58	9,78
	y	2,50	2,52	11,21	39,24

From strata 01 to 05 there were 8004 farms drawn in all voivodships.

Farms in group (2) were stratified into 10 strata (h = 06, 07, ... , 15) on the basis of the following five variables: sown area of potatoes, area of meadows, sown area of sugar beets,

edible pulses, rape and turnip rape. Stratification and sample allocation was conducted for all farms in this group in Poland. It was assumed that sample size will be 8,8 thousand households in population of 160984 units. Stratum 15 was established as the so called upper stratum, all included in the survey. For all five variables the precision assumed was measured by variation coefficient of 1,5%. Similarly as for group (1) the delimitation of strata and allocation of sample were established by means of numerical optimality methods.

Delimitation of strata in this group of farms on the basis of variables assumed as stratification criteria are presented in table 3.

Table 3. Upper boundaries for strata 06 – 14 (in hectares) in yields of crops 2008 survey.

no. of stratum	x potatoes	y meadows	z beets	u edible pulses	v rape
06	0,41	0,98	0,98	0,09	1,78
07	0,97	1,63	1,68	0,25	5,58
08	1,75	2,48	2,48	0,50	8,78
09	2,81	3,78	3,53	0,80	13,38
10	4,11	5,73	6,98	1,20	20,23
11	5,65	9,47	10,23	1,70	30,18
12	7,65	15,63	16,28	2,40	30,42
13	11,05	18,17	22,97	3,40	49,03
14	20,73	41,52	31,93	5,70	89,98

Subsequently in each stratum there was made a proportional allocation of sample between voivodships. From this group 8773 farms were drawn, including those in upper stratum, of which 1496 farms from stratum 15 were included in the sample without drawing.

In group (3) amounting to about 1444 farms there were 5 strata created in each voivodship ($h = 16, 17 \dots, 19$) on the basis of sum of the area of meadows and potatoes as well as agricultural land area of the farm.

Division into strata as well as allocation of the sample accounted about 2700 farms was done similarly to the previous part of the population, using the numerical optimization method. The boundaries of the strata are presented in table 4.

Next, to the sample 2758 farms were drawn, of which 19 farms coming from strata 19 were taken without sampling all 221 farms.

Table 4. Delimitation of strata in voivodships (in ha) in part 3 of population in the survey on yields of the main crops in 2008

X/Y	voivodships	b ₁₆	b ₁₇	b ₁₈	voivodships	b ₁₆	b ₁₇	b ₁₈
X	02	0,13	0,57	0,66	18	0,20	0,20	0,69
Y		8,11	19,58	273,38		1,63	6,57	116,02
X	04	0,05	0,10	0,71	20	0,07	0,16	0,74
Y		3,97	18,16	209,50		4,94	21,66	213,64
X	06	0,04	0,16	0,69	22	0,04	0,18	0,67
Y		1,98	7,44	178,71		3,92	24,70	222,88
X	08	0,05	0,34	0,68	24	0,11	0,50	0,70
Y		2,84	11,05	118,29		2,09	9,80	157,36
X	10	0,09	0,15	0,68	26	0,12	0,22	0,70
Y		2,94	14,63	179,09		2,31	11,37	101,15
X	12	0,21	0,58	0,69	28	0,05	0,23	0,65
Y		3,52	4,52	94,91		5,66	25,61	201,98
X	14	0,04	0,18	0,67	30	0,07	0,25	0,69
Y		3,06	14,53	369,95		4,08	19,79	332,64
X	16	0,08	0,48	0,71	32	0,05	0,30	0,68
Y		3,43	7,53	139,22		4,90	22,17	199,45

X – area of meadows or potatoes

Y – area of agricultural land

2.3 Parameters estimation and accuracy of the results assessment method.

The results of survey was generalised like results of yields of cereals survey. Analogous way used for accuracy of the results assessment.

Table 4. Relative standard errors for yields in Poland

no. of characteristic	name of the characteristic	Relative standard error cv(r) in %
1	winter wheat	0,9
2	spring wheat	1,8
3	rye	1,1
4	winter barley	1,7
5	spring barley	1,1
6	oats	1,2
7	winter triticales	0,7
8	spring triticales	4,3
9	winter cereal mixed	2,9
10	spring cereal mixed	1,3
11	maize for grain	4,9
12	potatoes	0,8
13	permanent meadows	0,9

Dział I. CHARAKTERYSTYKA WYNIKÓW PRODUKCJI ROŚLINNEJ W 2008 r.

1. OGÓLNE WYNIKI PRODUKCJI NA TLE WARUNKÓW AGROMETEOROLOGICZNYCH

Ogólna powierzchnia zasiewów wyniosła w 2008 r. 11,6 mln ha i była większa o ok. 175,0 tys. ha (o 1,5%) od ubiegłorocznej. W porównaniu do roku ubiegłego **zwiększyła się** powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi o 2,5% (w tym pszenicy o 7,9%, żyta o 6,1% oraz pszenżyta o 5,8%). Zwiększeniu w porównaniu do roku ubiegłego uległ też areał uprawy: kukurydzy na ziarno o 21,1% oraz na zielonkę o 13,1%, a także motylkowych drobnonasiennych na zielonkę o 4,8%. Zmniejszeniu w porównaniu do 2007 r. uległa powierzchnia uprawy buraków cukrowych o 24,2%, strączkowych jadalnych o 22,5%, strączkowych pastewnych na zielonkę o 39,0% i ziarno o 14,6% oraz motylkowych drobnonasiennych na ziarno o 13,9%, a także ziemniaków o 3,6%, rzepaku i rzepiku o 3,2% i okopowych pastewnych o 2,3%.

W ogólnej powierzchni zasiewów **zwiększył się** nieco udział powierzchni zasiewów zbóż ogółem do 73,9% (wzrost o 1,0 pkt proc.). Zmniejszył się zaś udział powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku do 6,6% (spadek o 0,4 pkt proc.), ziemniaków do 4,7% (zmniejszenie o 0,3 pkt proc.) oraz buraków cukrowych do 1,6% (spadek o 0,6 pkt proc.).

Wyniki produkcji podstawowych upraw rolnych i ogrodnich w 2008 r. przedstawiają się następująco:

- **zbóż ogółem** zebrano 27,7 mln t tj. o 1,9% więcej od produkcji ubiegłorocznej,
 - w tym **zbóż podstawowych z mieszankami** – 25,7 mln t, tj. o 1,7% więcej od ubiegłorocznych,
- **rzepaku i rzepiku** zebrano ok. 2,1 mln t, tj. o 1,1% mniej od zbiorów uzyskanych w roku ubiegłym,
- **ziemniaków** zebrano 10,5 mln t, tj. o 11,3% mniej od zbiorów uzyskanych w roku ubiegłym,
- zbiory **buraków cukrowych** wyniosły ok. 8,7 mln t, tj. o 31,3% mniej od uzyskanych w 2007 r.,
- **warzyw gruntowych** zebrano ponad 4,4 mln t, tj. o 11,2% mniej od zbiorów uzyskanych w 2007 r.,
- **owoców ogółem** zebrano ponad 3,8 mln t, tj. o 126,7% więcej od klęskowo niskich zbiorów 2007 r.
- zbiory z **trwałych użytków zielonych** (po przeliczeniu na siano, bez względu na sposób użytkowania) wyniosły 14,4 mln t, tj. o 8,2% mniej niż w 2007 r.

WARUNKI AGROMETEOROLOGICZNE

JESIEŃ 2007

Warunki termiczno-wilgotnościowe w okresie jesieni 2007 r. – a więc w okresie siewów upraw ozimych pod zbiory 2008 były zróżnicowane, na ogół jednak korzystne dla wzrostu i rozwoju roślin. Notowane we wrześniu 2007 r. częste, rejonami obfite opady deszczu, przyczyniły się do dobrego, a lokalnie w województwach południowo-wschodniej, południowej i północnej Polski nadmiernego uwilgotnienia gleby. Dobre uwilgotnienie gleby korzystnie wpłynęło na stan trwałych użytków zielonych.

W pierwszej dekadzie września ukończono siew rzepaku ozimego, wykonywano orki przedsiewne i rozpoczęto siewy zbóż ozimych. Warunki wilgotnościowe gleby sprzyjały szybkiemu kiełkowaniu ziarna i wschodom roślin.

Warunki agrometeorologiczne w październiku były zróżnicowane. Przebieg pogody w pierwszej dekadzie miesiąca sprzyjał wykonywanym jeszcze siewom zbóż ozimych, kiełkowaniu ziarna, wschodom, wzrostowi i rozwojowi roślin oraz stwarzał korzystne warunki dla przeprowadzania dalszych prac polowych. Notowane w drugiej dekadzie miesiąca ochłodzenie spowolniło procesy życiowe roślin. Występujące w ciągu miesiąca okresy z dużymi wahaniami dobowej temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu ozimin.

Do połowy listopada 2007 r. na ogół zakończono orki przedzimowe. Występujące w drugiej dekadzie listopada znaczne ochłodzenie oraz opady deszczu ze śniegiem i śniegu przyczyniły się początkowo do zwolnienia procesów życiowych roślin, a później do zahamowania wegetacji.

Rośliny w końcowej fazie jesiennego wzrostu w listopadzie 2007 r. były bardzo dobrze wyrosnięte i rozkrzewione, a przed wejściem w okres zimowego spoczynku odpowiednio zahartowane. Stan zasiewów zbóż ozimych przed wejściem w stan zimowego spoczynku oceniono jako dobry.

ZIMA 2007/2008

Przebieg pogody w grudniu 2007 r. i styczniu 2008 r. nie stwarzał większych zagrożeń dla zimujących upraw, choć przejściowo występowały warunki, które mogły powodować zakłócenia

w zimowym spoczynku ozimin lub straty w uprawach. Utrzymująca się w pierwszej połowie grudnia 2007 r. wysoka, jak na tę porę roku temperatura powietrza powodowała zakłócenia w zimowym spoczynku roślin. W trzeciej dekadzie miesiąca zanotowano natomiast znaczne ochłodzenie – temperatury powietrza przy powierzchni gruntu obniżyły się do -10°C , a lokalnie nawet do -20°C . Spadki temperatury były na ogół krótkotrwałe i mimo niewielkiej pokrywy śnieżnej nie spowodowały nadmiernego wychłodzenia gleby na wysokości węzła krzewienia roślin.

W 2008 roku wznowienie wegetacji roślin nastąpiło bardzo wcześnie. Pod koniec lutego 2008 r. wzrost temperatury powietrza i gleby na prawie całym obszarze Polski spowodował wznowienie procesów fizjologicznych roślin. Zaobserwowano ruszenie wegetacji zbóż ozimych, rzepaku ozimego i roślinności na trwałych użytkach zielonych. Stopień uwilgotnienia ornej warstwy gleby na początku okresu wegetacyjnego był dobry i zabezpieczał potrzeby wodne roślin. Na początku marca 2008 r., głównie w zachodniej części kraju, korzystne warunki agrometeorologiczne umożliwiły wykonywanie pierwszych wiosennych prac polowych.

WIOSNA 2008

Ciepła i słoneczna pogoda w pierwszej i drugiej dekadzie marca 2008 r. sprzyjała obsychaniu pól i ogrzewaniu gleby, umożliwiając prowadzenie prac polowych na obszarze całego kraju. Rejonami w pierwszej, a na znacznym obszarze kraju w drugiej dekadzie marca przystąpiono do siewu zbóż jarych – owsa, pszenicy jarej, jęczmienia jarego, a także pszenżyta jarego. W trzeciej dekadzie miesiąca w wyniku ochłodzenia i opadów śniegu nastąpiło pogorszenie warunków wykonywania prac polowych. Rozpoczęte w marcu siewy kontynuowano w kwietniu.

Warunki termiczno-wilgotnościowe w kwietniu 2008 r. sprzyjały wzrostowi i rozwojowi roślin oraz powszechnie prowadzonym pracom polowym. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na przeważającym obszarze kraju zabezpieczało potrzeby wodne roślin, a miejscami gdzie opady były intensywne, wystąpił nadmiar wody.

Lokalnie w pierwszej, a na znacznym obszarze kraju w drugiej dekadzie kwietnia żyto i pszenżyto ozime, a nieco później pszenica ozima oraz trawy łąkowe weszły w fazę strzelania w źdźbło.

W pierwszej i drugiej dekadzie kwietnia 2008 r. prowadzono rozpoczęte rejonami pod koniec marca siewy zbóż jarych, a pod koniec miesiąca na przeważającym obszarze kraju prace te zakończono. W trzeciej dekadzie kwietnia stopniowo zaczęły pojawiać się wschody roślin, które były hamowane porannymi dużymi spadkami temperatury.

W drugiej i trzeciej dekadzie miesiąca powszechnie sadzono ziemniaki, wykonywano siew buraków cukrowych, a w trzeciej dekadzie kwietnia rozpoczęto siew kukurydzy uprawianej na zielonkę i na ziarno. W połowie miesiąca na plantacjach rzepaku ozimego rozpoczęło się wykształcanie pąków kwiatowych, a pod koniec miesiąca (głównie w południowej i zachodniej części kraju) obserwowano jego kwitnienie. W końcu kwietnia lokalnie rozpoczęło się również kwitnienie traw łąkowych. Rejonami w połowie miesiąca, a prawie w całym kraju w trzeciej dekadzie kwietnia obserwowano kwitnienie drzew i krzewów owocowych.

Przebieg warunków agrometeorologicznych w maju 2008 r. sprzyjał powszechnie wykonywanym pracom polowym i był na ogół korzystny dla wzrostu i rozwoju roślin. W pierwszej połowie maja powszechnie kwitły drzewa owocowe. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na początku pierwszej dekady maja na przeważającym obszarze kraju zabezpieczało potrzeby wodne roślin, a ciepła i słoneczna pogoda sprzyjała ich wzrostowi i rozwojowi. W pierwszej dekadzie miesiąca kończono rozpoczęte w kwietniu sadzenie ziemniaków, siewy buraków cukrowych oraz siewy kukurydzy uprawianej na ziarno i na zielonkę. W drugiej i trzeciej dekadzie miesiąca zboża jare weszły w fazę strzelania w źdźbło, a następnie rozpoczęło się ich kłoszenie. Zboża ozime w tym czasie kłosiły się, a pod koniec miesiąca na przeważającym obszarze kraju obserwowano ich kwitnienie. Pod koniec maja przystąpiono do zbioru I pokosu siana łąkowego. Pogoda sprzyjała dosuszaniu siana.

LATO 2008

Występująca w czerwcu słoneczna i bardzo ciepła pogoda oraz duży niedobór opadów spowodowały nadmierne przesuszenie wierzchniej warstwy gruntu, którego największe nasilenie wystąpiło w północno-zachodniej i centralnej Polsce. Zmniejszenie zapasów wody w glebie spowodowało, że stan upraw roślin okopowych i zbóż, zwłaszcza jarych uległ w I i II dekadzie czerwca znacznemu pogorszeniu. Na terenach gdzie wystąpił duży niedobór opadów obserwowano bardzo słabe wyrośnięcie zwłaszcza upraw zbóż jarych, słabe ich wykłoszenie oraz

niedostateczne wykształcenie i wypełnienie kłosów. W czerwcu zaobserwowano również duży opad zawiązków owoców na drzewach i krzewach owocowych.

Warunki pogodowe sprzyjały jednak dosuszaniu siana, bardzo niekorzystnie natomiast wpłynęły na odrost roślinności na trwałych użytkach zielonych.

Lipcowe, intensywne opady deszczu często o charakterze burzowym występujące na obszarze całego kraju przyczyniły się do poprawy wzrostu roślinności zarówno w uprawach polowych, jak i na trwałych użytkach zielonych, jednak nie wpłynęły w zasadniczy sposób na poprawę stanu upraw zbóż jarych – zwłaszcza owsa. W wyniku intensywnych opadów deszczu połączonych z silnie wiejącym wiatrem pojawiły się wylegnięcia zbóż – głównie żyta, a lokalnie również rzepaku. W trzeciej dekadzie lipca na przeważającym obszarze kraju powszechnie prowadzono zbiór zbóż ozimych, a w wielu rejonach kraju rozpoczęto również zbiór zbóż jarych. W całym kraju do końca lipca zakończono zbiór rzepaku i rzepiku. W połowie lipca przystąpiono do sprzętu drugiego pokosu siana łąkowego i wieloletnich roślin motylkowych. Deszczowa pogoda w lipcu utrudniała prowadzenie żniw i dosuszanie siana, natomiast korzystnie wpływała na odrost roślinności na trwałych użytkach zielonych. Rozpoczęte w lipcu żniwa zbóż ozimych na przeważającym obszarze kraju zakończono w drugiej dekadzie sierpnia, natomiast sprzęt zbóż jarych zakończono w trzeciej dekadzie miesiąca. W sierpniu prowadzono rozpoczęty w lipcu zbiór drugiego lub trzeciego pokosu traw łąkowych i wieloletnich roślin motylkowych. Częste opady deszczu również w sierpniu utrudniały sprawne zakończenie prac żniwnych i dosuszanie siana, korzystnie natomiast wpływały na wzrost roślin okopowych w tym buraków cukrowych, upraw warzywniczych, dorastanie owoców w sadach, odrost roślinności łąkowej.

W trzeciej dekadzie sierpnia rozpoczęto siewy rzepaku ozimego pod zbiory 2009 r., prace te zakończono na przeważającym obszarze kraju w pierwszej dekadzie września.

JESIEŃ 2008

We wrześniu prowadzono powszechnie siewy zbóż ozimych pod zbiory 2009 r. W ciągu września kontynuowano rozpoczęte w sierpniu wykopki ziemniaków, a w trzeciej dekadzie miesiąca przystąpiono do zbioru buraków cukrowych. Notowane we wrześniu częste, a rejonami również obfite opady deszczu lokalnie w województwach południowej i południowo wschodniej Polski spowodowały nadmierne uwilgotnienie gleby, co utrudniało prowadzenie jesiennych prac

polowych. Warunki wilgotnościowe sprzyjały szybkiemu kiełkowaniu ziarna i wschodom ozimin.

Warunki agrometeorologiczne w październiku były korzystne dla rolnictwa. Występująca w drugiej i trzeciej dekadzie miesiąca ciepła i słoneczna pogoda, przy utrzymującym się na przeważającym obszarze kraju dostatecznym uwilgotnieniu gleby sprzyjały powszechnie wykonywanym jesiennym pracom polowym oraz dalszym wschodom, wzrostowi i rozwojowi ozimin. Oziminy wysiane w październiku stopniowo wschodziły, a te wysiane we wrześniu pod koniec października zaczęły się krzewić. Na obszarze całego kraju nadal trwał okres pastwiskowy. W listopadzie dobiegł końca zbiór buraków cukrowych, poplonów ścierniskowych, kukurydzy na ziarno. Utrzymująca się w pierwszej i drugiej dekadzie miesiąca wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza i gleby stwarzała dobre warunki do wzrostu i rozwoju ozimin. Występujące w trzeciej dekadzie listopada krótkotrwałe ochłodzenie oraz opady deszczu ze śniegiem i śniegu przyczyniły się jedynie do zwolnienia procesów życiowych roślin, nie stwarzając zagrożeń dla upraw. Również w grudniu przebieg pogody nie powodował większych zagrożeń dla upraw ozimych. Po okresie ocieplenia które utrzymywało się w pierwszej i drugiej dekadzie grudnia nastąpił zdecydowany spadek temperatury powietrza przy powierzchni gruntu – lokalnie nawet do -10°C . Powrót niskich temperatur mimo braku okrywy śnieżnej nie spowodował nadmiernego wychłodzenia gleby. Temperatura gruntu na głębokości węgła krzewienia zbóż nie spadała poniżej wartości krytycznych dla roślin. Niekorzystnie na system korzeniowy roślin mogły wpływać dobowe wahania temperatury powodujące procesy zamarzania i rozmarzania wierzchniej warstwy gruntu.

WARUNKI AGROMETEOROLOGICZNE PRODUKCJI UPRAW OGRODNICZYCH W 2008 R.

W okresie zimowym 2007/2008 r. nie odnotowano znaczących uszkodzeń w uprawach sadowniczych i na plantacjach truskawek. Bardzo łagodna zima przyczyniła się natomiast do nasilenia występowania szkodników oraz chorób drzew i krzewów owocowych wiosną 2008 r., a majowe deszcze i chłody utrudniały walkę z chorobami i szkodnikami. Zaobserwowano wyjątkowo duże porażenie parchem jabłoni, dla którego opryski często były nieskuteczne. Wcześniejsze ruszenie wegetacji wiosną 2008 r. przyspieszyło kwitnienie upraw sadowniczych. Po roku słabego owocowania, w sezonie 2008 drzewa kwitły bardzo obficie, jednak niekorzystne

warunki atmosferyczne podczas kwitnienia oraz słaby oblot pszczoł spowodowały nieco gorsze zapylenie i zawiązywanie owoców. W mienionym sezonie wegetacji zaobserwowano również duży opad zawiązków, lecz mimo tego potencjał produkcji owoców był bardzo duży i przy sprzyjających warunkach dalszej wegetacji pozwolił osiągnąć bardzo dobre zbiory.

Kwitnienie i zawiązywanie owoców truskawek w 2008 r. było na ogół bardzo dobre. Czynniki ograniczającymi produkcję były jedynie niekorzystne warunki agrometeorologiczne podczas zbiorów spowodowane niedostateczną ilością wilgoci w glebie. Brak opadów deszczu w okresie zbiorów przy jednocześnie występujących wysokich temperaturach powietrza, spowodował, że truskawki z plantacji nienawadnianych, były drobniejsze i słabszej jakości.

Z uwagi na bardzo wczesną wiosnę siewy warzyw gruntowych w 2008 r. rozpoczęły się o około dwa tygodnie wcześniej niż w przeciętnym roku, jednak z powodu pogorszenia pogody zostały nieco zahamowane. Dostateczna ilość opadów deszczu w marcu i kwietniu, a w konsekwencji dobre uwilgotnienie gleby początkowo sprzyjało wschodom i wzrostowi warzyw gruntowych, lecz niskie temperatury nocą występujące w końcu kwietnia i na początku maja spowolniły dalsze wschody i wzrost warzyw gruntowych. Dalsza wegetacja warzyw przebiegała bez większych zakłóceń aż do pierwszej połowy czerwca, kiedy to na skutek wysokich temperatur powietrza i długotrwałego braku opadów deszczu uwilgotnienie gleby stało się niewystarczające. W pierwszej dekadzie lipca uwilgotnienie gleby poprawiło się, jednak wcześniejszy brak opadów spowolnił wzrost warzyw gruntowych, przede wszystkim kapustnych i korzeniowych. Z kolei chłody, które pojawiły się wraz z opadami, niekorzystnie wpłynęły na wzrost warzyw ciepłolubnych. Zdecydowana poprawa warunków agrometeorologicznych od końca lipca sprzyjała jednak dalszej wegetacji warzyw i pozwoliła osiągnąć dość wysokie plony, choć dla większości gatunków nieco niższe od uzyskanych w 2007 r.

2. ZBOŻA

W 2008 r. powierzchnia uprawy **zbóż ogółem** wyniosła około 8,6 mln ha i w porównaniu do 2007 r. zwiększyła się o 246,0 tys. ha (o 2,9%). Powierzchnia **zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi** wyniosła ponad 8,2 mln ha i była wyższa od ubiegłorocznej o 200,6 tys. ha (o 2,5%).

Zwiększeniu w porównaniu do 2007 r. uległa powierzchnia zasiewów:

- **pszenicy** do 2278,0 tys. ha, tj. o około 166,0 tys. ha (o 7,9%), w tym pszenicy ozimej o 155,8 tys. ha (o 8,8%) i pszenicy jarej o 10,1 tys. ha (o 3,0%),
- **żyta** do 1396,5 tys. ha, tj. o około 80,3 tys. ha (o 6,1%),
- **pszenżyta** do 1333,5 tys. ha, tj. o około 73,2 tys. ha (o 5,8%), w tym pszenżyta ozimego o 90,6 tys. ha (o 8,0%), natomiast zmniejszyła się powierzchnia uprawy pszenżyta jarego o 17,4 tys. ha (o 13,8%),
- **kukurydzy na ziarno** do 317,2 tys. ha, tj. o 55,2 tys. ha (o 21,1%).

Zmniejszyła się natomiast w porównaniu do 2007 r. powierzchnia uprawy:

- **jęczmienia** do 1206,6 tys. ha, tj. o 25,8 tys. ha (o 2,1%), z tego powierzchnia zasiewów jęczmienia jarego o około 28,4 tys. ha (o 2,7%), natomiast zwiększyła się powierzchnia zasiewów jęczmienia ozimego o 2,6 tys. ha (o 1,5%),
- **mieszanek zbożowych** do 1444,0 tys. ha, tj. o około 61,2 tys. ha (o 4,1%), z tego powierzchnia mieszanek zbożowych jarych o 45,2 tys. ha (o 3,2%) oraz powierzchnia uprawy mieszanek zbożowych ozimych o 15,9 tys. ha (o 18,5%),
- **owsa** do 550,6 tys. ha, tj. o około 31,9 tys. ha (o 5,5%),
- **prosa** do 6,0 tys. ha, tj. o około 0,7 tys. ha (o 10,6%),
- **pozostałych zbożowych** do 1,9 tys. ha, tj. o około 1,0 tys. ha (o 33,8%),
- **gryki** do 64,5 tys. ha, tj. o około 8,2 tys. ha (o 11,2%).

Udział powierzchni uprawy poszczególnych gatunków zbóż w ogólnej powierzchni zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi przedstawia się następująco:

▪ pszenicy	—	27,7%
▪ żyta	—	17,0%
▪ jęczmienia	—	14,7%
▪ owsa	—	6,7%
▪ pszenżyta	—	16,2%
▪ mieszanek zbożowych	—	17,6%

W grupie zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi powierzchnia uprawy **zbóż ozimych** wyniosła w 2008 r. około 4,8 mln ha i była większa niż w roku 2007 o 313,5 tys. ha (o 7,0%), a powierzchnia zasiewów **zbóż jarych** wyniosła około 3,4 mln ha i zmniejszyła się w porównaniu do poprzedniego roku o 112,9 tys. ha (o 3,2%).

Powierzchnia uprawy **zbóż intensywnych** (pszenicy, jęczmienia i pszenżyta) w porównaniu do 2007 r. była większa o około 213,4 tys. ha (o 4,6%). Zwiększyła się powierzchnia zasiewów pszenicy ogółem o około 166,0 tys. ha (o 7,9%), w tym powierzchnia pszenicy ozimej była większa o około 155,8 tys. ha (o 8,8%) oraz powierzchnia uprawy pszenicy jarej o 10,1 tys. ha (o 3,0%). Zwiększyła się również powierzchnia uprawy pszenżyta ogółem o około 73,2 tys. ha (o 5,8%), przy czym wzrosła powierzchnia uprawy pszenżyta ozimego o około 90,6 tys. ha (o 8,0%), natomiast zmniejszyła się powierzchnia uprawy pszenżyta jarego o 17,4 tys. ha (o 13,8%). Zmniejszyła się zaś powierzchnia uprawy jęczmienia ogółem o 25,8 tys. ha (o 2,1%), przy czym powierzchnia uprawy jęczmienia ozimego wzrosła o 2,6 tys. ha (o 1,5%), natomiast powierzchnia uprawy jęczmienia jarego zmniejszyła się o 28,4 tys. ha (o 2,7%).

Powierzchnia uprawy **zbóż ekstensywnych** (żyta, owsa i mieszanek zbożowych) w porównaniu do zasiewów ubiegłorocznych zmniejszyła się o 12,8 tys. ha (o 0,4%), przy czym zmniejszyła się powierzchnia zasiewów mieszanek zbożowych ogółem o 61,2 tys. ha (o 4,1%), w tym powierzchnia zasiewów mieszanek zbożowych ozimych o 15,9 tys. ha (o 18,5%) oraz powierzchnia zasiewów mieszanek zbożowych jarych zmniejszyła się o 45,2 tys. ha (o 3,2%). Zmniejszeniu uległa również powierzchnia zasiewów owsa – o około 31,9 tys. ha (o 5,5%). Zwiększyła się natomiast powierzchnia uprawy żyta o około 80,3 tys. ha (o 6,1%).

Plony **zbóż ogółem** wyniosły 32,2 dt/ha i były niższe od uzyskanych w 2007 r. o 0,3 dt/ha (o 0,9%). Gatunki zbóż ozimych z wyjątkiem mieszanek zbożowych ozimych plonowały wyżej w porównaniu z plonami uzyskanymi w roku ubiegłym, a największe procentowe zwiększenie plonów odnotowano w przypadku jęczmienia ozimego (o 4,7%) i pszenicy ozimej (o 4,6%), natomiast zdecydowanie słabiej plonowały gatunki zbóż jarych, a największe zmniejszenie plonów w porównaniu do poprzedniego roku zanotowano w przypadku pozostałych zbożowych (o 14,4%), pszenżyta jarego (o 11,8%) oraz kukurydzy na ziarno (o 11,6%).

Plony **zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi** wyniosły 31,4 dt/ha i były niższe od uzyskanych w 2007 r. o 0,2 dt/ha, tj. o 0,6% ale wyższe o 0,5 dt/ha, tj. o 1,6% od średnich plonów z lat 2001-2005. W tej grupie zbóż największy procentowy wzrost plonów

w porównaniu do roku ubiegłego i do średniej z lat 2001-2005 odnotowano w przypadku jęczmienia ozimego (odpowiednio o 4,7% i 11,1%). W 10-ciu województwach plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi były wyższe niż w 2007 r.

Dla **zbóż ozimych ogółem** odnotowano wzrost plonów w porównaniu do poprzedniego sezonu wegetacji o 1,4 dt/ha (o 4,2%), natomiast zmniejszyły się plony **zbóż jarych ogółem** – o 2,9 dt/ha (o 10,0%).

Zboża intensywne ogółem plonowały wyżej niż w 2007 r. o 0,2 dt/ha (o 0,6%), a zboża **ekstensywne ogółem** wydały plony niższe o 1,3 dt/ha (o 5,0%).

Tabl. 1. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory zbóż

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w liczbach bezwzględnych				2001- 2005 ^a =100	2007= =100
Ogółem						
Powierzchnia w tys. ha	8397	8381	8353	8599	102,4	102,9
Plony z 1 ha w dt	31,9	26,0	32,5	32,2	100,9	99,1
Zbiory w tys. ton	26758	21776	27143	27664	103,4	101,9
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi						
Powierzchnia w tys. ha	8016	7991	8009	8209	102,4	102,5
Plony z 1 ha w dt	30,9	25,6	31,6	31,4	101,6	99,4
Zbiory w tys. ton	24800	20453	25318	25738	103,8	101,7

a Przeciętne roczne.

Największy wzrost plonów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi odnotowano w województwach: opolskim o 4,6 dt/ha (o 10,2%), lubelskim o 4,5 dt/ha (o 15,8%) i świętokrzyskim o 2,8 dt/ha (o 9,9%). Największe zmniejszenie plonowania zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi odnotowano w województwach: wielkopolskim o 5,4 dt/ha (o 15,7%) oraz lubuskim o 4,2 dt/ha (o 14,7%).

Najwyższe plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, odnotowano w województwach: opolskim (49,8 dt/ha), dolnośląskim (39,2 dt/ha), śląskim (34,9 dt/ha) i warmińsko-mazurskim (33,7 dt/ha), natomiast najniższy plon odnotowano dla województwa podlaskiego (26,7 dt/ha).

Tabl. 2. Plony poszczególnych zbóż

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	z 1 ha w dt			2001- 2005 ^a =100	2007= =100	
O g ó ł e m	31,9	26,0	32,5	32,2	100,9	99,1
Pszenica: ozima	39,6	34,0	40,9	42,8	108,1	104,6
jara	31,1	24,9	31,5	29,1	93,6	92,4
Żyto	24,4	19,9	23,7	24,7	101,2	104,2
Jęczmień: ozimy	36,0	32,1	38,2	40,0	111,1	104,7
jary	31,0	25,0	31,6	28,3	91,3	89,6
Owies	24,7	19,2	25,1	22,9	92,7	91,2
Pszennyto: ozime	32,9	27,4	33,5	34,3	104,3	102,4
jare	27,0	21,2	27,2	24,0	88,9	88,2
Mieszanki zbożowe: ozime	29,2	25,0	30,9	29,5	101,0	95,5
jare	27,4	21,7	28,1	25,2	92,0	89,7
Gryka ^b	.	6,7	11,6	10,7	.	92,2
Proso ^b	.	11,2	17,3	15,7	.	90,8
Pozostałe zbożowe ^b	.	16,9	22,9	19,6	.	85,6
Kukurydza na ziarno	57,5	41,6	65,7	58,1	101,0	88,4

a Przeciętne roczne. b Od 2002 r. wprowadzono badanie plonów oddzielnie dla gryki, prosa i pozostałych zbożowych.

Średni dla Polski plon **pszenicy ozimej** wyniósł 42,8 dt/ha i był o 1,9 dt/ha (o 4,6%) wyższy od uzyskanego w 2007 r. W 2 województwach uzyskano plony powyżej 48,0 dt/ha, tj. w opolskim (59,7 dt/ha) i pomorskim (49,2 dt/ha), natomiast plon najniższy odnotowano dla województwa podlaskiego (33,3 dt/ha).

Średni plon **pszenicy jarej** wyniósł 29,1 dt/ha i w porównaniu do 2007 r. był niższy o 2,4 dt/ha (o 7,6%). Najwyższy plon pszenicy jarej zanotowano w województwie opolskim (40,4 dt/ha), a w 2 województwach plony tego gatunku były wyższe od 34,0 dt/ha, tj. w podkarpackim (34,7 dt/ha) oraz lubelskim (34,5 dt/ha). Najniższy plon pszenicy jarej zanotowano dla województwa lubuskiego (18,8 dt/ha).

Średni plon **żyta** wyniósł 24,7 dt/ha i w porównaniu do 2007 r. był wyższy o 1,0 dt/ha (o 4,2%). W województwie opolskim plon żyta był najwyższy w porównaniu do szacunku plonów z innych województw i wynosił (39,6 dt/ha). Najniższy plon żyta odnotowano dla województwa lubuskiego (22,1 dt/ha).

Średni plon **jęczmienia ozimego** wyniósł 40,0 dt/ha i był o 1,8 dt/ha (o 4,7%) wyższy od plonu uzyskanego w 2007 r. Plony powyżej 42,0 dt/ha zanotowano w 3 województwach: opolskim (53,9 dt/ha), dolnośląskim (45,5 dt/ha) i zachodniopomorskim (43,0 dt/ha). Plony jęczmienia ozimego niższe od 32,0 dt/ha odnotowano w 3 województwach: podlaskim (31,0 dt/ha) oraz mazowieckim i podkarpackim (po 31,6 dt/ha).

Średni plon **jęczmienia jarego** oceniono na 28,3 dt/ha, tj. o 3,3 dt/ha (o 10,4%) niżej od uzyskanego w 2007 r. Najwyższe plony jęczmienia jarego zanotowano dla województwa opolskiego (39,6 dt/ha), a w 2 województwach plony były wyższe od 33,0 dt/ha, tj. w małopolskim (33,8 dt/ha) oraz lubelskim (33,4 dt/ha). Najniższy plon jęczmienia jarego zanotowano dla województwa lubuskiego (15,7 dt/ha).

Średni dla Polski plon **owsa** wyniósł 22,9 dt/ha i był o 2,2 dt/ha (o 8,8%) niższy niż w 2007 r. W 4 województwach plony owsa przekraczały 27,0 dt/ha, tj. w: opolskim (34,9 dt/ha), śląskim (29,7 dt/ha), podkarpackim (27,4 dt/ha) i lubelskim (27,0 dt/ha). W 5 województwach plony owsa były niższe od 20,0 dt/ha, tj. w kujawsko-pomorskim (19,6 dt/ha), pomorskim (19,4 dt/ha), wielkopolskim (18,0 dt/ha), zachodniopomorskim (16,9 dt/ha) i lubuskim (13,3 dt/ha).

Średni plon **pszenżyta ozimego** wyniósł 34,3 dt/ha i był o 0,8 dt/ha (o 2,4%) wyższy od uzyskanego w 2007 r. W 2 województwach plony pszenżyta ozimego przekroczyły 37,0 dt/ha, tj. w: opolskim (44,7 dt/ha) i warmińsko-mazurskim (37,1 dt/ha), natomiast najniższe plony, wynoszące poniżej 30,0 dt/ha, odnotowano w województwach: podkarpackim (29,7 dt/ha) oraz małopolskim (29,6 dt/ha).

Średni plon **pszenżyta jarego** wyniósł 24,0 dt/ha, tj. o 3,2 dt/ha (o 11,8%) mniej od uzyskanego w 2007 r. Plony powyżej 32,0 dt/ha zanotowano w województwie opolskim (32,5 dt/ha), natomiast w 3 województwach plony były niższe od 20,0 dt/ha, tj. w: pomorskim (19,8 dt/ha), zachodniopomorskim (19,0 dt/ha) i lubuskim (16,7 dt/ha).

Średni plon **mieszanek zbożowych ozimych** wyniósł 29,5 dt/ha i był niższy od uzyskanego w 2007 r. o 1,4 dt/ha (o 4,5%). Najwyższy plon mieszanek zbożowych ozimych zanotowano dla województwa opolskiego (35,7 dt/ha). Najniższe plony – poniżej 27,0 dt/ha zanotowano w województwach: pomorskim (26,9 dt/ha) i lubuskim (23,1 dt/ha).

Średni plon **mieszanek zbożowych jarych** (w powierzchni zasiewów mieszanek zbożowych razem – mieszanki zbożowe jare stanowią około 95,1%) wyniósł 25,2 dt/ha i był o 2,9 dt/ha (o 10,3%) niższy od uzyskanego w 2007 r. Najwyższy plon mieszanek zbożowych jarych zanotowano w województwie opolskim (35,1 dt/ha). Najniższe plony tych zbóż, nie osiągające 20,0 dt/ha, odnotowano w 3 województwach: wielkopolskim (19,8 dt/ha), zachodniopomorskim (17,7 dt/ha) i lubuskim (14,6 dt/ha).

Średni plon **gryki** wyniósł 10,7 dt/ha i był o 0,9 dt/ha (o 7,8%) niższy niż w roku poprzednim. W 4 województwach plony gryki przekroczyły 13,0 dt/ha, tj. małopolskim (27,9 dt/ha), opolskim (16,6 dt/ha), podkarpackim (13,8 dt/ha) i lubelskim (13,5 dt/ha). Plony gryki – nie przekraczające 8,0 dt/ha zanotowano w 4 województwach, tj. w wielkopolskim (5,0 dt/ha), kujawsko-pomorskim (6,6 dt/ha), lubuskim (7,2 dt/ha) i zachodniopomorskim (7,9 dt/ha).

Średni plon **prosa** wyniósł 15,7 dt/ha i był niższy od uzyskanego w 2007 r. o 1,6 dt/ha (o 9,2%). Najwyższe plony prosa osiągnięto w województwach: świętokrzyskim (20,9 dt/ha), mazowieckim (16,6 dt/ha), wielkopolskim (16,5 dt/ha), opolskim (15,7 dt/ha) i kujawsko-pomorskim (15,6 dt/ha), natomiast najniższe zanotowano w województwach: lubuskim (6,0 dt/ha) i zachodniopomorskim (5,0 dt/ha). W województwach: małopolskim, pomorskim i warmińsko-mazurskim w 2008 r. prosa nie uprawiano.

Średni plon **pozostałych zbożowych** wyniósł 19,6 dt/ha i w porównaniu z 2007 r. był niższy o 3,3 dt/ha (o 14,4%). Rośliny zaliczane do pozostałych zbożowych uprawiano w 12 województwach. W 4 województwach plony roślin zaliczanych do grupy pozostałych zbożowych były wyższe od 25,0 dt/ha, tj. w: opolskim (38,4 dt/ha), śląskim (30,8 dt/ha), kujawsko-pomorskim (27,1 dt/ha) i lubelskim (25,3 dt/ha). Najniższe plony roślin z grupy pozostałych zbożowych odnotowano w województwach: dolnośląskim (5,0 dt/ha), lubuskim (5,5 dt/ha) i zachodniopomorskim (8,0 dt/ha).

Średni plon **kukurydzy na ziarno** wyniósł 58,1 dt/ha i w porównaniu z 2007 r. był niższy o 7,6 dt/ha (o 11,6%). Najwyższe plony kukurydzy na ziarno osiągnięto w województwach: śląskim (75,6 dt/ha), opolskim (69,3 dt/ha), małopolskim (64,3 dt/ha), dolnośląskim (63,0 dt/ha) i lubelskim (62,6 dt/ha). Najniższe plony kukurydzy na ziarno odnotowano w województwach: lubuskim (45,8 dt/ha), zachodniopomorskim (47,0 dt/ha), wielkopolskim (48,9 dt/ha), kujawsko-pomorskim (49,0 dt/ha) oraz pomorskim (49,4 dt/ha).

W sektorze prywatnym uzyskano niższe plony zbóż ogółem (31,9 dt/ha), niż w sektorze publicznym (53,7 dt/ha). Plony zbóż ogółem w sektorze publicznym były wyższe o 3,8 dt/ha (o 7,6%) niż w 2007 r. Stosunkowo wysokie plonowanie zbóż w gospodarstwach rolnych sektora publicznego nie miało większego wpływu na ogólną produkcję ziarna zbóż, ponieważ udział sektora publicznego w ogólnej powierzchni uprawy zbóż jest niewielki – w 2008 r. wyniósł 1,1% (podobnie jak w roku ubiegłym). W największej grupie producentów ziarna zbóż, tj. w gospodarstwach indywidualnych, których udział w ogólnej powierzchni uprawy zbóż wyniósł 91,2%, plony zbóż były najniższe i wyniosły 30,6 dt/ha, o 0,8 dt/ha (o 2,2%) mniej od uzyskanych w 2007 r.

W 2008 r. różnica między plonami zbóż ogółem uzyskanymi w sektorze publicznym, a plonami zbóż ogółem uzyskanymi w gospodarstwach indywidualnych wyniosła 23,1 dt/ha na korzyść sektora publicznego.

Tabl. 3. Plony zbóż ogółem według grup producentów

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	z 1 ha w dt			2001- 2005 ^a =100	2007= =100	
O g ó ł e m	31,9	26,0	32,5	32,2	100,9	99,1
Sektor prywatny	31,6	25,8	32,3	31,9	100,9	98,8
w tym:						
gospodarstwa indywidualne	30,3	24,7	31,3	30,6	101,0	97,8
Sektor publiczny	49,8	44,7	49,9	53,7	107,8	107,6

a Przeciętne roczne.

Produkcja ziarna zbóż ogółem w 2008 r. wyniosła około 27,7 mln t i była większa od produkcji z poprzedniego roku o blisko 0,5 mln t (o 1,9%), a także większa od średniej z lat 2001 – 2005 o blisko 0,9 mln t (o 3,4%).

Tabl. 4. Zbiory zbóż według grup producentów

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w tysiącach ton				2001- 2005 ^a =100	2007= =100
O g ó ł e m	26758,3	21775,9	27142,8	27664,3	103,4	101,9
Sektor prywatny	26165,7	21348,1	26669,4	27143,3	103,7	101,8
w tym: gospodarstwa indywidualne	22970,4	18808,7	23854,3	23980,7	104,4	100,5
Sektor publiczny	592,6	427,8	473,4	521,0	87,9	110,1

a Przeciętne roczne.

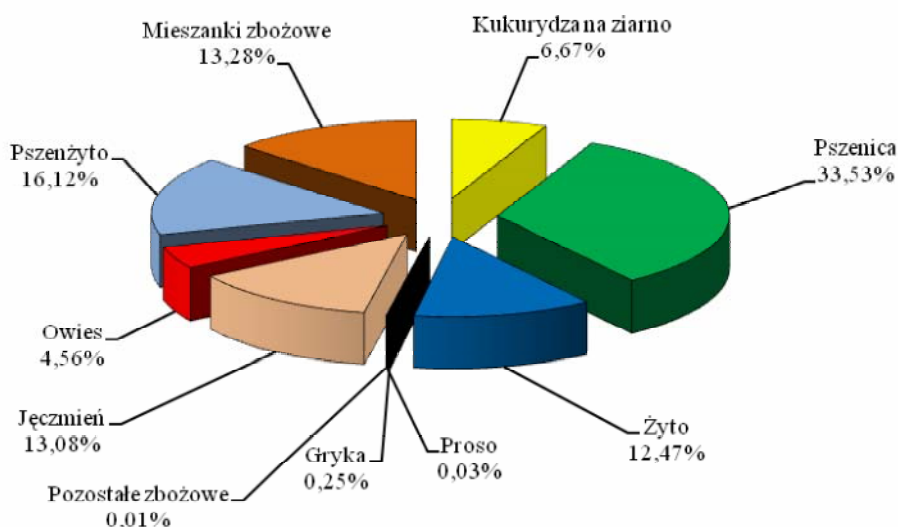
Tabl. 5. Zbiory poszczególnych zbóż

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w tysiącach ton				2001- 2005 ^a =100	2007= =100
O g ó ł e m	26758,3	21775,9	27142,8	27664,3	103,4	101,9
Pszenica: ozima	7573,7	6116,1	7263,3	8272,7	109,2	113,9
jara	1448,2	943,6	1054,0	1002,3	69,2	95,1
Żyto	3910,4	2621,6	3125,7	3448,5	88,2	110,3
Jęczmień: ozimy	520,0	497,7	662,3	702,7	135,1	106,1
jary	2816,8	2663,4	3345,8	2916,8	103,6	87,2
Owies	1345,6	1034,7	1462,3	1262,4	93,8	86,3
Pszenżyto: ozime	2925,0	2946,8	3803,7	4198,8	143,5	110,4
jare	311,7	250,2	343,3	260,9	83,7	76,0
Mieszanki zbożowe: ozime	197,0	169,9	266,0	207,0	105,1	77,8
jare	3751,2	3209,2	3991,4	3465,8	92,4	86,8
Gryka ^b	.	54,2	84,2	68,7	.	81,6
Proso ^b	.	5,2	11,7	9,5	.	81,2
Pozostałe zbożowe ^b	.	2,9	6,7	3,8	.	56,8
Kukurydza na ziarno	1899,4	1260,7	1722,3	1844,4	97,1	107,1

a Przeciętne roczne. b Od 2002 r. wprowadzono badanie plonów oddzielnie dla gryki, prosa i pozostałych zbożowych.

Zwiększenie produkcji ziarna zbóż ogółem w porównaniu do 2007 r., było wynikiem zwiększonej łącznej powierzchni uprawy zbóż ogółem o około 246,0 tys. ha, tj. o 2,9% , pomimo zmniejszenia plonowania o 0,3 dt/ha (o 0,9%). Wzrost produkcji ziarna zbóż ogółem w porównaniu do poprzedniego sezonu wegetacyjnego odnotowano w 10 województwach, a największy w województwie lubelskim (o 0,6 mln t tj. o 21,4%), natomiast w 6 województwach zanotowano zmniejszenie zbiorów, przy czym największy spadek odnotowano w województwie wielkopolskim (o 0,6 mln t, tj. o 14,8%).

Wykres 1. Udział zbiorów poszczególnych zbóż w zbiorach zbóż ogółem

Zbiory zbóż ozimych wyniosły ponad 16,8 mln t, tj. o ok. 1708,7 tys. t (o 11,3%) więcej niż w 2007 r., z tego zbiory:

- **pszenicy ozimej** około 8,3 mln t, tj. o 1009,4 tys. t (o 13,9%) więcej od zbiorów uzyskanych w 2007 r.,
- **żyta** ponad 3,4 mln t, tj. o 322,9 tys. t (o 10,3%) więcej niż w 2007 r.,
- **jęczmienia ozimego** ponad 0,7 mln t, tj. o 40,4 tys. t (o 6,1%) więcej,
- **pszenżyta ozimego** niespełna 4,2 mln t, tj. więcej o 395,0 tys. t (o 10,4%),
- **mieszanek zbożowych ozimych** ok. 0,2 mln t, tj. o 59,0 tys. t (o 22,2%) mniej niż w 2007 r.

Zbiory zbóż jarych (bez gryki, prosa, pozostałych zbożowych i kukurydzy na ziarno) wyniosły ponad 8,9 mln t, tj. o 1288,7 tys. t (o 12,6%) więcej od uzyskanych w 2007 r., z tego zbiory:

- **pszenicy jarej** ponad 1,0 mln t, tj. o 51,7 tys. t (o 4,9%) mniej,
- **jęczmienia jarego** ponad 2,9 mln t, tj. o 429,0 tys. t (o 12,8%) mniej,
- **owsa** prawie 1,3 mln t, tj. mniej o ok. 200,0 tys. t (o 13,7%),
- **pszenżyta jarego** około 0,3 mln t, tj. mniej o 82,5 tys. t (o 24,0%),
- **mieszanek zbożowych jarych** prawie 3,5 mln t, tj. o 525,5 tys. t (o 13,2%) mniej niż w 2007 r.

W ogólnej produkcji ziarna zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi zwiększył się udział **zbiorów zbóż intensywnych** (pszenicy, jęczmienia i pszenżyta) i wyniósł 67,4% (w 2007 r. – 65,1%), a udział **zbiorów zbóż ekstensywnych** (żyto, owies, mieszanki zbożowe) uległ zmniejszeniu do 32,6 % (w 2007 r. – 34,9%).

Największe zbiory zbóż ogółem uzyskano w województwach: wielkopolskim (3417,0 tys. t), lubelskim (3156,4 tys. t) i mazowieckim (2874,3 tys. t), natomiast najniższą produkcję zbóż ogółem zanotowano w województwach: lubuskim (630,6 tys. t), śląskim (834,2 tys. t), świętokrzyskim (909,5 tys. t), małopolskim (933,2 tys. t) i podkarpackim (972,5 tys. t).

Tabl. 6. Zbiory zbóż według grup województw

Przedział wielkości produkcji w tys. ton	Liczba województw	Województwa
> 3000	2	wielkopolskie, lubelskie;
3000-2000	3	mazowieckie, dolnośląskie, kujawsko-pomorskie;
2000-1000	6	łódzkie, opolskie, zachodniopomorskie, warmińsko-mazurskie, podlaskie, pomorskie;
< 1000	5	podkarpackie, małopolskie, świętokrzyskie, śląskie, lubuskie.

Produkcja ziarna zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosła ponad 25,7 mln t i była o około 0,4 mln t (o 1,7%) większa niż w 2007 r. i większa od średniej z lat 2001-2005 o ponad 0,9 mln t (o 3,8%).

Udział **zbiorów ziarna zbóż ozimych** łącznie z ozimymi mieszankami zbożowymi w ogólnej produkcji ziarna zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, zwiększył się w porównaniu z poprzednim sezonem wegetacyjnym i wyniósł 65,4% (w 2007 r. – 59,7%), natomiast udział **zbiorów zbóż jarych** zmniejszył się do 34,6% (w 2007 r. – 40,3%). Wzrost udziału zbiorów zbóż ozimych był spowodowany zwiększeniem plonów tej grupy zbóż o 4,2%, oraz zwiększeniem powierzchni zasiewów zbóż ozimych o 7,0%. Spadek udziału zbiorów zbóż jarych wywołany był zmniejszeniem plonów o 10,0%, jak i zmniejszeniem powierzchni zasiewów tej grupy zbóż o 3,2%.

Wzrost produkcji ziarna zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w porównaniu do 2007 roku odnotowano w 10-ciu województwach, przy czym w województwach: dolnośląskim i warmińsko-mazurskim wzrost ten był wynikiem wyższego plonowania zbóż pomimo zmniejszenia powierzchni ich uprawy, natomiast w pozostałych województwach zwiększenie produkcji nastąpiło wskutek wyższego plonowania zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi jak i zwiększenia powierzchni ich uprawy.

Najwyższe zbiory **pszenicy** uzyskano w województwach: dolnośląskim (1170,3 tys. t) i lubelskim (1135,2 tys. t), natomiast najniższe w województwie podlaskim (130,2 tys. t).

Najwięcej **żyta** zebrano w województwach: mazowieckim (672,5 tys. t), wielkopolskim (526,6 tys. t) i łódzkim (418,3 tys. t), natomiast najniższe zbiory uzyskano w województwie małopolskim (26,1 tys. t).

Najwyższe zbiory **jęczmienia** zanotowano w województwach: lubelskim (544,4 tys. t), wielkopolskim (500,6 tys. t), kujawsko-pomorskim (341,5 tys. t) i opolskim (331,0 tys. t), natomiast najniższe, poniżej 100,0 tys. t w województwach: podlaskim (66,4 tys. t), lubuskim (75,6 tys. t) i podkarpackim (91,5 tys. t).

Najwyższe zbiory **owsa** uzyskano w województwach: mazowieckim (220,9 tys. t), lubelskim (210,7 tys. t) i podlaskim (119,9 tys. t), a najniższe w województwach: lubuskim (17,5 tys. t), kujawsko-pomorskim (22,0 tys. t) i opolskim (27,1 tys. t).

Najwięcej **pszenżyta** zebrano w województwach: wielkopolskim (897,4 tys. t), mazowieckim (601,6 tys. t) i kujawsko-pomorskim (491,2 tys. t), natomiast najniższe zbiory, poniżej 60,0 tys. t zanotowano w województwie małopolskim (52,6 tys. t).

Najwięcej **mieszanek zbożowych** zebrano w województwach: mazowieckim (607,7 tys. t), podlaskim (560,9 tys. t) i lubelskim (472,7 tys. t), natomiast najniższe zbiory mieszanek zbożowych poniżej 60,0 tys. t, zanotowano w województwach: lubuskim (33,6 tys. t), zachodniopomorskim (46,0 tys. t) i dolnośląskim (59,4 tys. t).

Najwyższe zbiory **gryki** zanotowano w województwach: lubelskim (20,1 tys. t) i dolnośląskim (13,2 tys. t), natomiast najniższe w województwach: małopolskim i kujawsko-pomorskim (po 0,2 tys. t) oraz wielkopolskim (0,4 tys. t).

Najwyższe zbiory **prosa** uzyskano w województwie świętokrzyskim (5,7 tys. t), natomiast najniższe, poniżej 0,01 tys. t uzyskano w województwie śląskim.

Najwięcej **pozostałych zbożowych** zebrano w województwie wielkopolskim (1,2 tys. t), natomiast zbiory poniżej 0,1 tys. t zanotowano w województwie dolnośląskim.

Najwięcej **kukurydzy na ziarno** zebrano w województwach: dolnośląskim (403,1 tys. t), opolskim (267,1 tys. t) i wielkopolskim (245,6 tys. t), natomiast najniższe zbiory, poniżej 21,0 tys. t zanotowano w województwach: świętokrzyskim (13,2 tys. t) i pomorskim (20,2 tys. t).

3. ZIEMNIAKI

Powierzchnia uprawy ziemniaków w 2008 r. wynosiła 548,9 tys. ha i była mniejsza od ubiegłorocznej o 20,7 tys. ha, tj. o 3,6% i mniejsza o 264,1 tys. ha (o 32,5%) od średniej z lat 2001-2005.

W 2008 roku zmniejszenie powierzchni uprawy ziemniaków w porównaniu do ubiegłorocznej nastąpiło w 12 województwach, przy czym największy spadek powierzchni uprawy ziemniaków wystąpił w województwach: wielkopolskim (o 4,1 tys. ha), małopolskim (o 3,6 tys. ha), podkarpackim (o 3,5 tys. ha) i lubelskim (o 3,2 tys. ha).

Niewielkie zwiększenie areалу uprawy wystąpiło w 4 województwach: kujawsko-pomorskim (o 1,9 tys. ha), opolskim (o 1,6 tys. ha), zachodniopomorskim (o ponad 0,5 tys. ha) i świętokrzyskim (o prawie 0,5 tys. ha).

Przebieg warunków pogodowych w okresie wegetacji nie wpłynął korzystnie na plonowanie ziemniaków.

Na niższy od ubiegłorocznego poziom tegorocznych plonów ziemniaków miały wpływ przede wszystkim niekorzystne warunki atmosferyczne w czasie wegetacji – okres znacznego niedoboru wilgoci w glebie w maju i czerwcu oraz nadmierne uwilgotnienie we wrześniu. Niedostateczna ilość wilgoci w glebie spowodowała niezbyt dobre wyrośnięcie bulw odmian wczesnych oraz występowanie zjawiska „dzieciuchowatości” ziemniaków odmian średnio-późnych i późnych.

Czynnikiem mającym wpływ na niezbyt wysoki poziom tegorocznych plonów był również brak prawidłowej agrotechniki na wielu plantacjach ziemniaków – niedostateczny poziom nawożenia, ograniczone stosowanie ochrony ziemniaków na plantacjach towarowych ze względu na suszę i wysokie ceny środków ochrony oraz silne wtórne zachwaszczenie na wielu plantacjach ziemniaków. Na gorsze plonowanie ziemniaków w porównaniu do ubiegłego roku miało niewielkie wykorzystanie kwalifikowanego materiału sadzeniowego.

Zbiory ziemniaków w 2008 roku wyniosły około 10,5 mln t i były niższe o ok. 1,3 mln t (o 11,3%) od ubiegłorocznych i niższe o 4,1 mln t (o 28,3%) od średnich zbiorów z lat 2001-2005.

Plony ziemniaków w 2008 roku wyniosły 191 dt/ha i były niższe od plonów z roku poprzedniego o 16 dt/ha (o 7,7%), natomiast wyższe o 11 dt/ha (o 6,1%) od średnich plonów z lat 2001-2005.

Tabl. 7. Powierzchnia uprawy, plony i zbiory ziemniaków

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w liczbach bezwzględnych				2001- 2005 ^a =100	2007 =100
Powierzchnia w tys. ha	813	597	570	549	67,5	96,4
Plony z 1 ha w dt	180	150	207	191	106,1	92,3
Zbiory w tys. ton	14600	8982	11791	10462	71,7	88,7

a Przeciętne roczne.

Spadek plonów w stosunku do roku ubiegłego odnotowano w 10 województwach, przy czym największy spadek przekraczający 40 dt/ha wystąpił w województwach: wielkopolskim o 60 dt/ha (o 26,7%), kujawsko-pomorskim o 43 dt/ha (o 19,0%) i łódzkim 42 dt/ha (o 18,4%). Największy wzrost plonowania w porównaniu do 2007r. odnotowano w województwie zachodniopomorskim o 11 dt/ha (o 5,4%).

Tabl. 8. Plony ziemniaków według grup producentów

Wyszczególnienie	2001-2005 ^a	2006	2007	2008		
	z 1 ha w dt			2001-2005 ^a =100	2007 =100	
O g ó ł e m	180	150	207	191	106,1	92,3
Sektor prywatny	179	150	207	190	106,1	91,8
w tym:						
gospodarstwa indywidualne	178	147	204	187	105,1	91,7
Sektor publiczny	248	235	271	273	110,1	100,7

a Przeciętne roczne.

Najwyższe plony, powyżej 210 dt/ha uzyskano w województwach: opolskim (233 dt/ha), pomorskim (218 dt/ha) i zachodniopomorskim (215 dt/ha), a najniższe, poniżej 180 dt/ha w województwach: wielkopolskim (165 dt/ha), małopolskim (173 dt/ha) i lubuskim (177 dt/ha).

W 2008 r. najwyższe plony ziemniaków uzyskały gospodarstwa rolne sektora publicznego – 273 dt/ha. W gospodarstwach tych odnotowano nieznaczny wzrost plonowania w stosunku do poprzedniego roku – o 2 dt/ha (o 0,7 %), a także wzrost plonów w porównaniu do średniej z lat 2001-2005 – o 25 dt/ha (o 10,1%).

Z uwagi na nieznaczny udział tego sektora w ogólnej powierzchni uprawy ziemniaków (0,4%) osiągnięte w sektorze publicznym wysokie plony i zbiory nie miały większego wpływu na ogólną wielkość produkcji ziemniaków w Polsce.

O wysokości produkcji ziemniaków zdecydowały gospodarstwa indywidualne, których udział w ogólnej powierzchni uprawy ziemniaków jest największy, w 2008r. wyniósł 97,5% (w 2007 r. – 96,0%), chociaż średnie plony w gospodarstwach indywidualnych były niższe o 86 dt/ha niż średnie plony w gospodarstwach sektora publicznego.

Udział sektora prywatnego w ogólnej produkcji ziemniaków wyniósł 99,4%, a w gospodarstwach indywidualnych około 95,9%. Udział sektora publicznego w ogólnej produkcji ziemniaków wyniósł tylko 0,6%.

Tabl. 9. Zbiory ziemniaków według grup producentów

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w tysiącach ton				2001- 2005 ^a =100	2007 =100
O g ó ł e m	14600,4	8982,0	11791,1	10462,1	71,7	88,7
Sektor prywatny	14529,5	8930,8	11727,6	10401,9	71,6	88,7
w tym:						
gospodarstwa indywidualne	14186,3	8590,0	11319,4	10029,8	70,7	88,6
Sektor publiczny	70,9	51,2	63,5	60,2	84,9	94,9

a Przeciętne roczne.

Spadek produkcji ziemniaków w porównaniu do 2007r. wystąpił w 13 województwach przy czym największy odnotowano w województwach: wielkopolskim o 372,4 tys. t (o 32,5%), łódzkim o 275,7 tys. t (o 19,1%), podkarpackim o 158,2 tys. t (o 14,7%) i dolnośląskim 110,4 tys. t (o 15,7%) . Wzrost produkcji w porównaniu do roku ubiegłego zanotowano w województwach: opolskim o 45,3 tys. t (o 16,6%), zachodniopomorskim o 39,4 tys. t (o 7,8%) i świętokrzyskim o 23,7 tys. t (o 4,5%).

Największą produkcję ziemniaków przekraczającą 1 mln t odnotowano w województwie mazowieckim (1,6 mln t) i łódzkim (1,2 mln t), natomiast najniższe zbiory nie przekraczające 250 tys. t odnotowano w województwie lubuskim (210,1 tys. t) i warmińsko-mazurskim (248,7 tys. t).

Tabl. 10. Zbiory ziemniaków według grup województw

Przedział wielkości produkcji w tys. ton	Liczba województw	Województwa
1 569 – 1000	2	mazowieckie, łódzkie;
999 – 750	4	podkarpackie, lubelskie, małopolskie, wielkopolskie;
749 – 500	4	pomorskie, dolnośląskie, świętokrzyskie, zachodniopomorskie;
499 – 400	2	kujawsko-pomorskie, podlaskie;
399 – 210	4	opolskie, śląskie, warmińsko-mazurskie, lubuskie.

Ziemniaki odmian późnych ze zbiorów bieżącego roku wykazują dość dobrą jakość, co może wpłynąć na małe straty podczas ich przechowywania.

4. BURAKI CUKROWE

Powierzchnia buraków cukrowych w 2008 r. wyniosła 187,5 tys. ha i była o prawie 60,0 tys. ha (o 24,2%) mniejsza od powierzchni uprawy w 2007 r. i o 110,6 tys. ha (o 37,1%) mniejsza od średniej z lat 2001-2005.

Tabl. 11. Powierzchnia uprawy, plony i zbiory buraków cukrowych

Wyszczególnienie	2001-2005 ^a	2006	2007	2008		
	w liczbach bezwzględnych				2001-2005 ^a =100	2007= =100
Powierzchnia w tys. ha	298,0	262,0	247,4	187,5	62,9	75,8
Plony z 1 ha w dt	411	438	513	465	113,1	90,6
Zbiory w tys. ton	12236,0	11474,8	12681,6	8715,1	71,2	68,7

a Przeciętne roczne.

Zbiory buraków cukrowych w bieżącym roku wyniosły 8,7 mln t i były niższe o prawie 4,0 mln t (o 31,3%) od zbiorów uzyskanych w roku 2007 i o 3,5 mln t (o 28,8%) niższe od średniej z lat 2001-2005.

Zmniejszenie powierzchni uprawy buraków cukrowych odnotowano w sektorze prywatnym – o 58,2 tys. ha (24,3%), w tym w gospodarstwach indywidualnych o 47,1 tys. ha (23,2%).

We wszystkich województwach odnotowano zmniejszenie powierzchni uprawy buraków cukrowych, przy czym największe w województwach: kujawsko-pomorskim (10,5 tys. ha), wielkopolskim (9,0 tys. ha) i opolskim (7,1 tys. ha).

Plony buraków cukrowych w 2008 roku wyniosły 465 dt/ha i były niższe o 48 dt/ha (o 9,4%) od uzyskanych w roku 2007 i wyższe o 54 dt/ha (o 13,1%) od średniej z lat 2001 – 2005. Najwyższe plony przekraczające 500 dt/ha uzyskano w województwach: małopolskim (629 dt/ha), opolskim (601 dt/ha), śląskim (594 dt/ha), kujawsko-pomorskim (522 dt/ha) i warmińsko-mazurskim (506 dt/ha), a najniższe, poniżej 400 dt/ha w województwie mazowieckim (382 dt/ha).

Wzrost plonów w porównaniu do roku poprzedniego wystąpił w 4 województwach, a największy w województwie śląskim o 36 dt/ha (o 6,5%) i opolskim o 25 dt/ha (o 4,3%). Spadek plonów odnotowano w 12 województwach, przy czym największy w województwach: łódzkim o 111 dt/ha (o 20,2%), świętokrzyskim o 87dt/ha (o 17,2%).

Tabl. 12. Plony buraków cukrowych według grup producentów

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	z 1 ha w dt			2001- 2005 ^a =100	2007= =100	
O g ó ł e m	411	438	513	465	113,1	90,6
Sektor prywatny	409	437	512	465	113,7	90,8
w tym:						
gospodarstwa indywidualne	407	435	503	467	114,7	92,8
Sektor publiczny	451	478	535	449	99,6	83,9

a Przeciętne roczne

Zmniejszenie plonowania w stosunku do roku ubiegłego nastąpiło zarówno w sektorze publicznym o 86 dt/ha (o 16,1%) jak i w sektorze prywatnym o 47 dt/ha (o 9,2%). W sektorze prywatnym uzyskano plony 465 dt/ha, zaś udział tego sektora w ogólnej powierzchni uprawy buraków cukrowych wyniósł 96,8%.

Plony buraków cukrowych w gospodarstwach indywidualnych wyniosły 467 dt/ha, natomiast powierzchnia uprawy buraków cukrowych w gospodarstwach indywidualnych stanowiła 83,1% całkowitej powierzchni uprawy buraków cukrowych.

Tabl. 13. Zbiory buraków cukrowych według grup producentów

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	z 1 ha w dt			2001- 2005 ^a =100	2007= =100	
O g ó ł e m	12236,0	11474,8	12681,6	8715,1	71,2	68,7
Sektor prywatny	11761,6	11104,5	12264,9	8444,9	71,8	68,9
w tym:						
gospodarstwa indywidualne	10039,1	9400,1	10212,0	7278,3	72,5	71,3
Sektor publiczny	474,5	370,3	416,6	270,2	57,0	64,9

a Przeciętne roczne

Tabl. 14. Zbiory buraków cukrowych według grup województw

Przedział wielkości produkcji w tys. ton	Liczba województw	Województwa
> 1000	3	wielkopolskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie;
999 – 600	3	dolnośląskie, opolskie, mazowieckie;
599 – 200	4	pomorskie, zachodniopomorskie, łódzkie, świętokrzyskie;
199 – 100	2	podkarpackie, warmińsko-mazurskie;
< 99	4	śląskie, małopolskie, lubuskie, podlaskie.

Spadek produkcji buraków cukrowych, będący wynikiem niższego plonowania oraz znacznego ograniczenia powierzchni uprawy wystąpił we wszystkich województwach, a największy był w województwach: wielkopolskim o 744,1 tys. t (o 30,0%) i kujawsko-pomorskim o 688,9 tys. t (o 30,0%). Najniższy spadek produkcji odnotowano w województwach: małopolskim o 9,9 tys. t (13,3%), śląskim o 23,6 tys. t (o 21,3%), warmińsko-mazurskim o 64,7 tys. t (o 31,5%) i podkarpackim o 69 tys. t (o 26,4%).

Przebieg warunków agrometeorologicznych w czasie wegetacji był nieco zróżnicowany, ale na ogół korzystny dla plonowania buraków cukrowych. Siewy buraków cukrowych w bieżącym roku rozpoczęto lokalnie na przełomie marca i kwietnia, jednak występujące w tym okresie niekorzystne warunki pogodowe utrudniały prowadzenie siewów. Wysiane wcześniej buraki cukrowe wschodziły nierównomiernie, a wschody przedłużały się, natomiast wschody buraków wysianych w późniejszych terminach agrotechnicznych były wyrównane. W czerwcu, ze względu na znaczny niedobór opadów na wielu plantacjach obserwowano zahamowanie wegetacji buraków cukrowych. Brak wilgoci wpłynął na głębokie uкорozenie się roślin. Poprawa warunków wilgotnościowych w pierwszej połowie lipca przyczyniła się do zintensyfikowania wzrostu liści i korzeni buraków cukrowych. Wegetacja buraków cukrowych w bieżącym roku wydłużyła się, co przy korzystnym układzie warunków pogodowych w końcowym okresie wegetacji dodatnio wpłynęło na przyrost masy buraków cukrowych.

5. ROŚLINY OLEISTE

Produkcja roślin oleistych w 2008 r. wyniosła 2128,4 tys. t i była niższa o 34,5 tys. t (o 1,6%) niż w roku poprzednim, przy osiągniętym średnim plonie w kraju wynoszącym 26,9 dt/ha i powierzchni uprawy 791,4 tys. ha.

Zmniejszenie produkcji roślin oleistych w stosunku do 2007 r. było wynikiem zmniejszenia powierzchni uprawy roślin oleistych o 33,9 tys. ha (o 4,1%), w tym zmniejszenia powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku o 25,7 tys. ha (o 3,2 %).

W ogólnej powierzchni uprawy roślin oleistych udział sektora publicznego wyniósł tylko 4,1% (32,4 tys. ha), natomiast sektora prywatnego 95,9% (759,0 tys. ha). W sektorze prywatnym 71,5% (542,7 tys. ha) stanowiła powierzchnia roślin oleistych w gospodarstwach indywidualnych.

Tabl. 15. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory roślin oleistych^a

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^b	2006	2007	2008		
	w liczbach bezwzględnych				2001- 2005 ^b =100	2007= =100
Ogółem						
Powierzchnia w tys. ha	501,6	657,9	825,3	791,4	x	95,9
Plony z 1 ha w dt	24,0	25,6	26,2	26,9	x	102,7
Zbiory w tys. ton	1203,1	1681,8	2162,8	2128,4	x	98,4
w tym rzepak i rzepik						
Powierzchnia w tys. ha	479,4	623,9	796,8	771,1	160,8	96,8
Plony z 1 ha w dt	24,6	26,5	26,7	27,3	111,0	102,2
Zbiory w tys. ton	1178,4	1651,5	2129,9	2105,8	178,7	98,9

a Od 2003 r. łącznie z lnem oleistym. b Przeciętne roczne.

Najwyższe plony roślin oleistych uzyskano w gospodarstwach sektora publicznego, średnio 32,3 dt/ha, które były wyższe o 2,6 dt/ha (o 8,8%) od plonów w 2007 r. Z uwagi na niewielki udział tego sektora w ogólnej powierzchni uprawy roślin oleistych (4,1%), o spadku produkcji zadecydowało zmniejszenie powierzchni uprawy roślin oleistych w sektorze prywatnym o 31,5 tys. ha (o 4,0%) w porównaniu z rokiem poprzednim. W największej grupie gospodarstw sektora prywatnego, tj. w gospodarstwach indywidualnych, plon roślin oleistych wyniósł średnio 25,4 dt/ha i był o 0,6 dt/ha (o 2,4%) wyższy niż w 2007 r.

Tabl. 16. Plony roślin oleistych według grup producentów^a

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^b	2006	2007	2008		
	z 1 ha w dt			2001- 2005 ^b =100	2007= =100	
O g ó ł e m	24,0	25,6	26,2	26,9	x	102,7
Sektor prywatny	23,7	25,3	26,1	26,7	x	102,3
w tym: gospodarstwa indywidualne	21,8	23,3	24,8	25,4	x	102,4
Sektor publiczny	29,0	31,4	29,7	32,3	x	108,8

a Od 2003 r. łącznie z lnem oleistym. b Przeciętne roczne.

Mapa: Plony roślin oleistych.

W dziewięciu województwach uzyskano plony roślin oleistych przekraczające 25,0 dt/ha, a najwyższe w województwach: pomorskim (30,2 dt/ha), opolskim (29,3 dt/ha) i małopolskim (29,0 dt/ha). Najniższe plony zanotowano w województwach: lubelskim (19,8 dt/ha), podkarpackim (23,6 dt/ha) i świętokrzyskim (23,9 dt/ha).

Tabl. 17. Zbiory roślin oleistych według grup producentów ^a

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^b	2006	2007	2008		
	w tysiącach ton				2001- 2005 ^b =100	2007= =100
O g ó ł e m	1203,1	1681,8	2162,8	2128,4	x	98,4
Sektor prywatny	1119,2	1588,5	2059,2	2023,8	x	98,3
w tym: gospodarstwa indywidualne	665,1	987,8	1378,0	1380,2	x	100,2
Sektor publiczny	83,9	93,4	103,7	104,6	x	100,9

a Od 2003r. łącznie z lnem oleistym. b Przeciętne roczne.

W ogólnej produkcji ziarna roślin oleistych udział sektora publicznego wyniósł tylko 4,9% (104,6 tys. t.), natomiast sektora prywatnego 95,1% (2023,8 tys. t.). W sektorze prywatnym 68,2% stanowiła produkcja gospodarstw indywidualnych.

Największą produkcję ziarna roślin oleistych przekraczającą 200 tys. t. osiągnięto w województwach: wielkopolskim (324,2 tys. t), kujawsko-pomorskim (308,0 tys. t), dolnośląskim (301,0 tys. t), zachodniopomorskim (271,1 tys. t) i opolskim (221,1 tys. t), a najniższą, poniżej 20,0 tys. t w województwach: podlaskim (9,8 tys. t.), małopolskim (13,3 tys. t) i świętokrzyskim (16,1 tys. t).

W ogólnej powierzchni roślin oleistych uprawa rzepaku i rzepiku zajmowała aż 97,4% i wynosiła 771,1 tys. ha. W porównaniu z 2007 rokiem, powierzchnia rzepaku i rzepiku była mniejsza o 25,7 tys. ha (o 3,2%) oraz większa o 291,7 tys. ha (o 60,8%) w porównaniu do średniej z lat 2001- 2005.

Udział sektora prywatnego w ogólnej powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku wynosił 95,9% (w 2007 r. - 95,7%), a w ogólnej produkcji ziarna 95,1% (w 2007 r. - 95,2%), w tym

udział gospodarstw indywidualnych w ogólnej powierzchni rzepaku i rzepiku wynosił 68,4% (w 2007 r. – 66,7%), a w ogólnej produkcji ziarna rzepaku i rzepiku 64,7% (w 2007 r. – 63,4%). Udział sektora publicznego w ogólnej powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku wynosił tylko 4,1% (w 2007 r. – 4,3%) , a w ogólnej produkcji ziarna wynosił 4,9% (w 2007 r. – 4,8%) .

Tabl. 18. Plony rzepaku i rzepiku według grup producentów

Wyszczególnienie	2001-2005 ^a	2006	2007	2008		
	z 1 ha w dt				2001-2005 ^a =100	2007= =100
O g ó ł e m	24,6	26,5	26,7	27,3	111,0	102,2
Sektor prywatny	24,3	26,2	26,6	27,1	111,5	101,9
w tym:						
gospodarstwa indywidualne	22,4	24,3	25,4	25,8	115,2	101,6
Sektor publiczny	29,6	31,9	30,1	32,8	110,8	109,0

a Przeciętne roczne.

Średni plon rzepaku i rzepiku wynosił 27,3 dt/ ha i był o 0,6 dt/ ha (o 2,2%) wyższy od uzyskanego w 2007 r. i o 2,7 dt /ha (o 11,0%) wyższy od średniej z lat 2001-2005. W sektorze prywatnym średni plon wyniósł 27,1 dt /ha i był wyższy o 0,5 dt /ha (o 1,9%) w porównaniu do 2007 r., w tym w gospodarstwach indywidualnych plon wynosił 25,8 dt/ha i był wyższy w porównaniu do 2007 r. o 0,4 dt/ha (o 1,6%). W sektorze publicznym średni plon wynosił 32,8 dt/ha i był wyższy w porównaniu do 2007 r. o 2,7 dt/ha (o 9,0%).

W dziesięciu województwach plony rzepaku i rzepiku przekraczały 26,0 dt/ha, a najwyższe uzyskano w województwach: pomorskim (30,4 dt/ha), opolskim (29,5 dt/ha), małopolskim (29,3 dt/ha) i kujawsko-pomorskim (29,1 dt/ha). Najniższe plony odnotowano w województwach: lubelskim (20,3 dt/ha), podkarpackim (24,0 dt/ha), świętokrzyskim (24,9 dt/ha) i warmińsko-mazurskim (25,0 dt/ha).

Mapa: Plony rzepaku i rzepiku.

Produkcja rzepaku i rzepiku w 2008 r. wynosiła ok. 2105,8 tys. t i była niższa od uzyskanej w 2007 r. o 24,0 tys. t (o 1,1%) i wyższa o 927,4 tys. t (o 78,7%) od średniej z lat 2001-2005. Spadek produkcji rzepaku i rzepiku w porównaniu do 2007 r. był wynikiem zmniejszenia powierzchni uprawy o ok. 25,7 tys. ha (o 3,2%), pomimo wzrostu plonów o 0,6 dt/ha (o 2,2%).

Tabl.19. Zbiory rzepaku i rzepiku według grup producentów

Wyszczególnienie	2001-2005 ^a	2006	2007	2008		
	w tysiącach ton				2001-2005 ^a =100	2007= =100
O g ó ł e m	1178,4	1651,5	2129,9	2105,8	178,7	98,9
Sektor prywatny	1095,2	1558,6	2026,6	2001,9	182,8	98,8
w tym:						
gospodarstwa indywidualne	645,0	962,0	1350,0	1363,3	211,4	101,0
Sektor publiczny	83,2	92,9	103,3	103,9	124,9	100,7

a Przeciętne roczne.

Powierzchnia uprawy pozostałych roślin oleistych (słonecznik, mak, soja, gorczyca, len oleisty i inne) w 2008 r. wynosiła ok. 20,3 tys. ha i była niższa o 8,2 tys. ha (o 28,8%) w porównaniu do poprzedniego roku. Średni plon pozostałych roślin oleistych w kraju wyniósł 11,1 dt/ha i był niższy o 0,4 dt/ha (o 3,5%) niż w 2007 r. Zbiory pozostałych roślin oleistych przy znacznym spadku powierzchni uprawy i plonów, wyniosły 22,5 tys. t i były niższe o 10,4 tys. t (o 31,6 %) w porównaniu do zbiorów 2007 roku.

Powierzchnia pozostałych roślin oleistych w 2008 r. stanowi zaledwie 2,6 % powierzchni uprawy wszystkich roślin oleistych.

6. STRĄCZKOWE JADALNE

Powierzchnia uprawy strączkowych jadalnych w 2008 roku wyniosła 27,3 tys. ha i była niższa od powierzchni uprawy w 2007 roku o 7,9 tys. ha (22,5%). Nastąpił również spadek

produkcji strączkowych jadalnych w porównaniu do roku 2007. Produkcja wyniosła 56,4 tys. t i była o 18,8 tys. t (o 25,0%) mniejsza od uzyskanej w 2007 r. Plony wyniosły 20,7 dt/ha i były niższe od plonów w roku poprzednim o 0,7 dt/ha (tj. o 3,3%). W porównaniu do średniej z lat 2001 – 2005 powierzchnia uprawy zmniejszyła się o 11,4 tys. ha (o 29,5%), plony były wyższe o 0,4 dt/ha (o 2,0%), natomiast produkcja była niższa nieco ponad 21,9 tys. t (o 28,0%).

W ogólnej powierzchni uprawy strączkowych jadalnych – 55,4% zajmowała powierzchnia uprawy fasoli, 39,2% powierzchni zajmował groch, a 4,9% powierzchni zajmował bób.

Fasola uprawiana była na powierzchni 15,1 tys. ha – o prawie 5,0 tys. ha (o 24,7%) mniejszej niż w 2007 roku, plony wyniosły 19,8 dt/ha i były o 0,4 dt/ha większe niż w roku 2007. Produkcja wyniosła 29,8 tys. t, a więc o 9,0 tys. t mniej od zbiorów z roku poprzedniego i stanowiła 52,9% ogólnej produkcji strączkowych jadalnych.

Powierzchnia uprawy grochu wyniosła 10,7 tys. ha i w porównaniu do 2007 roku zmniejszyła się o 2,8 tys. ha (o 20,6%). Plony grochu wyniosły 21,9 dt/ha i zmniejszyły się o 2,2 dt/ha (o 9,1%) w porównaniu do poprzedniego sezonu wegetacji, natomiast zbiory wyniosły 23,4 tys. t, tj. o blisko 9,1 tys. t (o 27,9%) mniej od produkcji w 2007 r. Produkcja grochu w 2008 roku stanowiła 41,4% ogólnej produkcji strączkowych jadalnych.

Bób uprawiano na powierzchni nieco większej od powierzchni z roku 2007 tj. na 1,3 tys. ha. Plony wyniosły 22,6 dt/ha, a więc zmniejszyły się o 2,0 dt/ha w porównaniu do roku 2007, a produkcja wyniosła 3,0 tys. t i była zbliżona do produkcji zeszłorocznej.

Tabl. 20. Powierzchnia uprawy, plony i zbiory strączkowych jadalnych

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w liczbach bezwzględnych				2001- 2005 ^a =100	2007= =100
Powierzchnia w tys. ha	38,7	38,3	35,2	27,3	70,5	77,5
Plony z 1 ha w dt	20,3	15,6	21,4	20,7	102,0	96,7
Zbiory w tys. ton	78,4	59,5	75,2	56,4	72,0	75,0

a Przeciętne roczne.

W ogólnej powierzchni uprawy strączkowych jadalnych udział sektora prywatnego zwiększył się do 99,1% (o 0,4 pkt proc.), w tym udział gospodarstw indywidualnych wzrósł do 95,0% (o 1,8 pkt proc.), natomiast udział sektora publicznego zmniejszył się do 0,9% (o 0,4 p.p.).

W porównaniu do 2007 r. w sektorze prywatnym nastąpił spadek plonów strączkowych jadalnych o 0,8 dt/ha (o 3,7%), a w sektorze publicznym nastąpił wzrost plonów o 5,5 dt/ha (o 25,2%).

Produkcja strączkowych jadalnych w porównaniu do roku 2007 zmniejszyła się w sektorze prywatnym o 18,4 tys. t (o 24,8%), w tym w gospodarstwach indywidualnych o 15,0 tys. t (o 22,0%), w sektorze publicznym nastąpił również spadek produkcji o 3,5 tys. t (o 34,8%).

Najwyższe plony strączkowych jadalnych, przekraczające 23,0 dt/ha uzyskano w województwach: pomorskim – 26,1 dt/ha, opolskim – 24,4 dt/ha, warmińsko-mazurskim – 23,8 dt/ha, dolnośląskim i małopolskim po 23,7 dt/ha, natomiast najniższe – poniżej 18,5dt/ha w województwach: zachodniopomorskim – 11,8 dt/ha, lubuskim – 13,7 dt/ha, łódzkim – 17,3 dt/ha, podlaskim – 17,6 dt/ha.

Tabl. 21. Plony strączkowych jadalnych według grup producentów

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	z 1 ha w dt				2001- 2005 ^a =100	2007= =100
O g ó ł e m	20,3	15,6	21,4	20,7	102,0	96,7
Sektor prywatny	20,1	15,4	21,4	20,6	102,5	96,3
w tym:						
gospodarstwa indywidualne	19,8	15,1	20,9	20,6	104,0	98,6
Sektor publiczny	25,0	26,4	21,8	27,3	109,2	125,2

a Przeciętne roczne.

Tabl. 22. Zbiory strączkowych jadalnych według grup producentów

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w tysiącach ton				2001- 2005 ^a =100	2007= =100
O g ó ł e m	78,4	59,5	75,2	56,4	72,0	75,0
Sektor prywatny	75,7	57,8	74,2	55,8	73,7	75,2
w tym:						
gospodarstwa indywidualne	70,1	54,6	68,4	53,4	76,2	78,0
Sektor publiczny	2,7	1,7	1,0	0,7	24,4	65,2

a Przeciętne roczne.

Najwyższą produkcję strączkowych jadalnych uzyskano w województwach: lubelskim (25,9 tys. t), świętokrzyskim (9,0 tys. t) i pomorskim (3,9 tys. t), najniższe zbiory, wynoszące poniżej 0,3 tys. t odnotowano w województwach: lubuskim i podlaskim.

7. LEN ORAZ INNE PRZEMYSŁOWE

Według danych wstępnych powierzchnia uprawy **lnu włóknistego** w 2008 roku wyniosła 2,4 tys. ha i była większa od powierzchni tej uprawy z 2007 roku o ok. 0,4 tys. ha (o 19,0%). Produkcja wyniosła 5,1 tys. t i była większa w porównaniu do roku poprzedniego o ok. 1,5 tys. t (o 41,1 %).

Tabl. 23. Powierzchnia uprawy, plony i zbiory lnu włóknistego

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w liczbach bezwzględnych				2001- 2005 ^a =100	2007= =100
Powierzchnia w tys. ha	4,2	2,6	2,0	2,4	57,6	119,0
Plony z 1 ha w dt	25,8	15,5	17,6	20,8	80,6	118,2
Zbiory w tys. ton	10,9	4,0	3,6	5,1	46,4	141,1

a Przeciętne roczne.

Najwięcej lnu włóknistego uprawia się nadal w województwach: lubelskim (1,7 tys. ha) i dolnośląskim (ok. 0,6 tys. ha). Len włóknisty w 2008 roku uprawiano poza tym w

województwach: lubuskim, podlaskim, wielkopolskim, warmińsko-mazurskim i podkarpackim. W pozostałych województwach nie zanotowano uprawy lnu.

Najwyższe plony uzyskano w województwach: dolnośląskim (39,4 dt/ha) i podlaskim (21,8 dt/ha), a najniższe w województwie lubuskim (6,0 dt/ha) i warmińsko-mazurskim (6,3 dt/ha).

Najwyższą produkcję lnu włóknistego uzyskały województwa: lubelskie (2,5 tys.t) i dolnośląskie (2,4 tys.t) – co łącznie stanowiło 98,2% produkcji krajowej.

Tytoń uprawiano na powierzchni 17,4 tys. ha – o ok. 0,2 tys. ha (o 1,0 %) mniejszej niż w roku ubiegłym. Plony wyniosły 21,1 dt/ha i były o 1,4 dt/ha (o 6,2 %) niższe od plonów uzyskanych w roku 2007. Produkcja zmniejszyła się znacznie – o 2,8 tys. t (o 7,1%) i wyniosła ok. 36,7 tys. t (w 2007 roku – 39,5 tys. t). Najwięcej tytoniu uprawiano w województwach: lubelskim (8,2 tys. ha), kujawsko-pomorskim (2,1 tys. ha), świętokrzyskim (1,9 tys. ha) i małopolskim (blisko 1,6 tys. ha).

Powierzchnia uprawy **chmielu** wyniosła 2,3 tys. ha i była nieznacznie większa od powierzchni tej uprawy w roku ubiegłym – o 23 ha (o 1,0 %). Produkcja chmielu zwiększyła się o prawie 0,1 tys. t (o 2,9%) i wyniosła 3,5 tys. t (w 2007 roku – 3,4 tys. t). Plony chmielu były o 0,3 dt/ha wyższe od uzyskanych w roku 2007. Największą powierzchnię uprawy chmielu odnotowano w województwie lubelskim (ok.1,9 tys. ha).

Cykorie uprawiano na powierzchni 1,3 tys. ha, tj. o 0,5 tys. ha (28,7%) mniejszej niż w roku 2007. Przy plonach wynoszących 230,0 dt/ha (w 2007 roku – 187,2 dt/ha), produkcja wyniosła – 30,4 tys. t (w 2007 roku – 34,6 tys. t) i była mniejsza o 4,2 tys. t (o 12,2%) od produkcji uzyskanej w 2007 roku. Cykorie uprawiano w 6 województwach. Największy areal uprawy odnotowano w województwach: kujawsko – pomorskim (ok. 0,7 tys. ha) i lubuskim (ok. 0,5 tys. ha).

8. UPRAWY PASTEWNE

W 2008 r. ogólna powierzchnia paszowa roślin pastewnych uprawianych w plonie głównym, łącznie z arealem trwałych użytków zielonych wyniosła ponad 4,1 mln ha i w porównaniu do roku poprzedniego była mniejsza o około 23,2 tys. ha (o 0,6%). Powierzchnia

polowych upraw pastewnych przeznaczonych na paszę zwiększyła się o ok. 63,6 tys. ha (o 7,4%), natomiast powierzchnia trwałych użytków zielonych zmniejszyła się o ok. 86,9 tys. ha (o 2,7%).

W grupie polowych upraw pastewnych zmniejszyła się powierzchnia uprawy okopowych pastewnych o 0,8 tys. ha (o 2,3%), natomiast zwiększyła się powierzchnia uprawy kukurydzy na zielonkę o 48,2 tys. ha (o 13,1%). Powierzchnia uprawy strączkowych pastewnych na zielonkę zmniejszyła się o ok. 5,4 tys. ha (o 39,0%), natomiast zwiększyła się powierzchnia uprawy roślin motylkowych drobnonasiennych i innych pastewnych łącznie z trawami i pastwiskami polowymi na zielonkę o 21,7 tys. ha (o 4,8%).

Udział powierzchni uprawy roślin pastewnych na gruntach ornych w ogólnej powierzchni zasiewów zwiększył się do 8,0 %, tj. o 0,4 pkt proc.

Tabl. 24. Powierzchnia paszowa

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w tysiącach hektarów				2001- 2005 ^a =100	2007 =100
O g ó ł e m	4231,0	4211,6	4137,1	4113,9	97,2	99,4
Trwałe użytki zielone	3489,3	3215,6	3271,2	3184,4	91,3	97,3
Polowe uprawy pastewne	741,7	996,0	865,8	929,5	125,3	107,4
Udział polowych upraw pastewnych w powierzchni zasiewów ogółem	6,6	8,7	7,6	8,0	x	x

a Przeciętne roczne.

Uprawy pastewne na nasiona

W 2008 r. powierzchnia, z której dokonano zbioru ziarna roślin strączkowych pastewnych (razem z łubinem gorzkim) oraz nasion roślin motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw, łącznie wyniosła około 116,1 tys. ha i w porównaniu do 2007 r. zmniejszyła się o 18,3 tys. ha (o 13,6%), w tym powierzchnia zbioru ziarna strączkowych pastewnych (bez

łubinu gorzkiego) wyniosła 85,0 tys. ha tj. o około 14,5 tys. ha (o 14,6%) mniej. Powierzchnia mieszanek zbożowo-strączkowych na ziarno nieznacznie zwiększyła się w porównaniu do poprzedniego sezonu wegetacyjnego o około 1,0 tys. ha (o 2,2%) i wyniosła około 43,3 tys. ha. Powierzchnia łubinu gorzkiego uprawianego na ziarno wyniosła około 2,8 tys. ha i była większa w porównaniu do roku poprzedniego (o 35,3%), a powierzchnia uprawy roślin motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw na nasiona wyniosła około 28,2 tys. ha i zmniejszyła się o 4,6 tys. ha (o 13,9%) w porównaniu do powierzchni z 2007 r.

Zbiory ziarna strączkowych pastewnych (bez łubinu gorzkiego) wyniosły 175,2 tys. t i w porównaniu do 2007 r. były mniejsze o około 35,3 tys. t (o 16,8%), a łubinu gorzkiego zebrano około 3,8 tys. t, tj. o 49,4% więcej niż w roku poprzednim. W 2008 r. nastąpiło zmniejszenie produkcji ziarna strączkowych pastewnych (bez łubinu gorzkiego) ze względu na obniżone plonowanie prawie wszystkich gatunków roślin strączkowych z wyjątkiem wyki na nasiona oraz zmniejszenie powierzchni uprawy peluszek, bobiku i łubinu słodkiego. Łączna powierzchnia uprawy roślin strączkowych pastewnych (bez łubinu gorzkiego i mieszanek zbożowo-strączkowych) na ziarno w porównaniu do zasiewów z 2007 r. zmniejszyła się o 15,4 tys. ha (o 27,0%).

Plony ziarna strączkowych pastewnych łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi (bez łubinu gorzkiego) wyniosły 20,6 dt/ha i były o 0,6 dt/ha (o 2,8%) niższe od uzyskanych w 2007 r. Plony łubinu gorzkiego wyniosły 13,4 dt/ha i były wyższe od plonów uzyskanych w 2007 r. o 1,3 dt/ha (o 10,7%).

Tabl. 25. Zbiory nasion roślin pastewnych

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w tysiącach ton			2001- 2005 ^a =100	2007= =100	
Strączkowe pastewne (z łubinem gorzkim i mieszankami zbożowo- strączkowymi)	191,7	147,1	213,0	179,0	93,4	84,0
Motylkowe drobnonasienne i trawy	10,6	12,0	20,4	16,2	152,3	79,5

a Przeciętne roczne.

Zbiory nasion roślin motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw nasiennych wyniosły blisko 16,2 tys. t i były o około 4,2 tys. t (o 20,5%) mniejsze od uzyskanych w 2007 r. Zmniejszenie produkcji nasion tej grupy roślin wynika zarówno ze zmniejszenia plonów o 0,5 dt/ha (o 8,1%) jak również zmniejszenia powierzchni uprawy o 4,6 tys. ha (o 13,9%).

Polowe uprawy pastewne na paszę

Rośliny **pastewne uprawiane na gruntach ornych** z przeznaczeniem na paszę (siano, zielonka zarówno na bieżące skarmianie jak i na kiszonkę oraz korzenie okopowych pastewnych) zajmowały powierzchnię około 929,5 tys. ha, tj. o 63,6 tys. ha (o 7,4%) większą od powierzchni odnotowanej w 2007 r.

Powierzchnia uprawy roślin **okopowych pastewnych** wyniosła około 33,0 tys. ha i w porównaniu do 2007 r. zmniejszyła się o około 0,8 tys. ha (o 2,3%). Przy plonach wynoszących 397 dt/ha, tj. o 12 dt/ha (o 2,9%) niższych od uzyskanych w 2007 r., produkcja okopowych pastewnych wyniosła około 1,3 mln t i była o 70,6 tys. t (o 5,1%) mniejsza niż w roku poprzednim.

Największe zbiory okopowych pastewnych uzyskano w województwach: małopolskim (187,1 tys. t), mazowieckim (171,1 tys. t), kujawsko-pomorskim (121,3 tys. t), wielkopolskim (114,1 tys. t), świętokrzyskim (112,8 tys. t) oraz lubelskim (108,5 tys. t), natomiast najniższą produkcję poniżej 50,0 tys. t uzyskano w województwach: podlaskim (12,3 tys. t), warmińsko-mazurskim (24,9 tys. t), śląskim (34,9 tys. t), lubuskim (41,2 tys. t), mazowieckim (42,4 tys. t) i opolskim (45,1 tys. t).

Powierzchnia uprawy **buraków pastewnych** wyniosła około 25,7 tys. ha i w porównaniu do 2007 r. zwiększyła się o około 0,3 tys. ha (o 1,2%). Plony buraków pastewnych ukształtowały się na poziomie 415 dt/ha i były niższe o 13 dt/ha (o 3,0%) od uzyskanych w 2007 r., natomiast zbiory buraków pastewnych wyniosły około 1,1 mln t, tj. o około 19,2 tys. t (o 1,8%) mniej niż w 2007 roku.

Największe zbiory buraków pastewnych uzyskano w województwach: małopolskim (162,2 tys. t) i podkarpackim (159,8 tys. t) i kujawsko-pomorskim (100,6 tys. t), natomiast najniższą produkcję zanotowano w województwach: podlaskim (9,6 tys. t), warmińsko-mazurskim (19,6 tys. t), śląskim (25,0 tys. t), opolskim (29,4 tys. t), lubuskim (31,3 tys. t) oraz mazowieckim (34,5 tys. t).

Powierzchnia uprawy **kukurydzy na zielonkę** wyniosła 415,7 tys. ha i w porównaniu do 2007 r. zwiększyła się o 48,2 tys. ha (o 13,1%). Przy plonach zielonej masy niższych od uzyskanych w 2007 r. o 64 dt/ha (o 13,4%) i wynoszących w bieżącym roku 412 dt/ha, zbiory zielonej masy wyniosły około 17,1 mln t i były o blisko 0,4 mln t (o 2,2%) niższe od uzyskanych w 2007 r.

Najwyższe zbiory kukurydzy na zielonkę uzyskały województwa: podlaskie (3075,3 tys. t), mazowieckie (2967,2 tys. t), wielkopolskie (2712,2 tys. t) i kujawsko-pomorskie (2125,8 tys. t), natomiast najmniejsze zbiory zanotowano w województwach: podkarpackim (144,4 tys. t), małopolskim (204,2 tys. t), świętokrzyskim (230,6 tys. t), lubuskim (260,4 tys. t) i dolnośląskim (286,7 tys. t).

Powierzchnia **strączkowych pastewnych** na zielonkę zmniejszyła się w porównaniu do 2007 r. do około 8,5 tys. ha, tj. o 5,4 tys. ha (o 39,0%). Przy plonach wynoszących 177 dt/ha, tj. o 2 dt/ha (o 1,1%) niższych niż w roku ubiegłym, zbiory zielonej masy były mniejsze o 99,7 tys. t (o 39,9%) i wyniosły około 150,2 tys. t.

Największe zbiory zielonki roślin strączkowych pastewnych uzyskały województwa: mazowieckie (33,0 tys. t), lubelskie (17,4 tys. t), pomorskie (15,8 tys. t), świętokrzyskie (14,9 tys. t) i łódzkie (13,9 tys. t), natomiast najmniejsze, uzyskano w województwach: dolnośląskim (0,8 tys. t), podkarpackim (1,7 tys. t) i małopolskim (1,9 tys. t).

Zielonkę z roślin **motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw łącznie z pastwiskami** (w uprawie polowej) zebrano z powierzchni 472,3 tys. ha, tj. o 21,7 tys. ha (o 4,8%) większej niż w 2007 r. Przy zwiększonej powierzchni uprawy i plonach wynoszących 228 dt/ha, a więc niższych o 10 dt/ha (o 4,2%), zbiory zielonki motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw oraz pastwisk polowych były o około 40,8 tys. t (o 0,4%) wyższe od uzyskanych w 2007 r. i wyniosły ponad 10,8 mln t.

W łącznej powierzchni uprawy na zielonkę motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw oraz pastwisk polowych udział powierzchni **koniczyny na zielonkę** wyniósł 9,3%, tj. o 0,5 pkt proc. mniej niż w 2007 r. Powierzchnia uprawy koniczyny na zielonkę wyniosła ok. 44,0 tys. ha, i była niższa od ubiegłorocznej o około 0,2 tys. ha (o 0,6%). Plony koniczyny na zielonkę oszacowano na poziomie 251 dt/ha, a więc były niższe od ubiegłorocznych o 35 dt/ha (o 12,2%), natomiast zbiory zielonki koniczyny wyniosły 1106,7 tys. t i były niższe o 160,4 tys. t (o 12,7%) od zbiorów uzyskanych w 2007 r.

Największe zbiory koniczyny na zielonkę uzyskano w województwach: małopolskim (210,6 tys. t), lubelskim (128,9 tys. t) i mazowieckim (116,9 tys. t), natomiast najniższe w województwach: lubuskim (15,0 tys. t), opolskim (22,2 tys. t), podlaskim (26,5 tys. t) i pomorskim (26,7 tys. t). Udział zbiorów koniczyny na zielonkę w ogólnych zbiorach motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw oraz pastwisk polowych na zielonkę wyniósł 10,3%.

Powierzchnia **lucerny na zielonkę** wyniosła około 30,0 tys. ha i zmniejszyła się o blisko 3,6 tys. ha (o 10,7%) w porównaniu do powierzchni uprawy lucerny na zielonkę w 2007 r.

Plony lucerny na zielonkę oszacowano na 290 dt/ha i w porównaniu do 2007 r. były niższe o 28 dt/ha (o 8,8%).

Zbiory lucerny na zielonkę wyniosły 870,2 tys. t i były niższe od uzyskanych w roku ubiegłym o 197,6 tys. t (o 18,5%).

Najwyższe zbiory zielonki z lucerny uzyskano w województwach: wielkopolskim (294,0 tys. t) i kujawsko-pomorskim (144,4 tys. t), a najniższe w województwach: podkarpackim (7,8 tys. t), podlaskim (11,3 tys. t) i lubuskim (17,6 tys. t).

Udział zbiorów zielonki z lucerny w ogólnym zbiorze motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw oraz pastwisk polowych na zielonkę wyniósł 8,1%.

Powierzchnia **esparcety na zielonkę** wyniosła 0,8 tys. ha i była o 0,2 tys. ha, (o 19,6%) mniejsza niż w 2007 r. Przy plonach wynoszących 174 dt/ha, tj. o 11 dt/ha (o 5,9%) niższych od uzyskanych w poprzednim sezonie wegetacji, produkcja zielonej masy esparcety zmniejszyła się o 4,6 tys. t (o 24,4%) i wyniosła około 14,2 tys. t.

Najwyższe zbiory zielonki z esparcety uzyskano w województwach: mazowieckim (3,0 tys. t), lubelskim (2,8 tys. t) i wielkopolskim (2,5 tys. t), natomiast najniższe w województwach: dolnośląskim, lubuskim i opolskim.

Udział zielonki z esparcety w ogólnych zbiorach zielonki motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw oraz pastwisk polowych wyniósł tylko 0,1%.

Powierzchnia **seradeli i innych motylkowych na zielonkę** wyniosła 17,3 tys. ha i była o około 3,4 tys. ha, (o 24,4%) większa niż w 2007 r. Przy plonach wynoszących 144 dt/ha, tj. o 31 dt/ha (o 17,7%) niższych od uzyskanych w poprzednim sezonie wegetacji, produkcja zielonej masy seradeli i innych motylkowych na zielonkę zwiększyła się o 5,9 tys. t (o 2,4%) i wyniosła około 249,1 tys. t.

Najwyższe zbiory zielonki z seradeli i innych motylkowych uzyskano w województwach: mazowieckim (55,1 tys. t), wielkopolskim (33,7 tys. t), kujawsko-pomorskim (22,4 tys. t) i warmińsko-mazurskim (21,3 tys. t), natomiast najniższe w województwach: opolskim (0,3 tys. t) i dolnośląskim (0,9 tys. t).

Udział zielonki z seradeli i innych motylkowych w ogólnych zbiorach zielonki motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw oraz pastwisk polowych wyniósł podobnie jak w roku ubiegłym 2,3%.

Powierzchnia **innych pastewnych na zielonkę** wyniosła 20,5 tys. ha i była o 6,1 tys. ha, (o 41,9%) większa niż w 2007 r. Przy plonach wynoszących 182 dt/ha, tj. o 24 dt/ha (o 11,7%) niższych od uzyskanych w poprzednim sezonie wegetacji, produkcja zielonej masy innych pastewnych zwiększyła się w porównaniu do zbiorów ubiegłorocznych o 75,2 tys. t (o 25,3%) i wyniosła około 372,9 tys. t.

Najwyższe zbiory zielonki z innych pastewnych uzyskano w województwach: warmińsko-mazurskim (51,1 tys. t), wielkopolskim (44,0 tys. t), lubelskim (39,0 tys. t) i kujawsko-pomorskim (33,9 tys. t), natomiast najniższe w województwach: podkarpackim (2,1 tys. t) oraz świętokrzyskim (5,9 tys. t).

Udział zielonki z innych pastewnych w ogólnych zbiorach zielonki motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw oraz pastwisk polowych wyniósł 3,5%.

Powierzchnia uprawy **traw polowych na zielonkę** wyniosła 320,6 tys. ha i była wyższa w porównaniu do odnotowanej w 2007 r. o 5,7 tys. ha (o 1,8%).

Przy plonach niższych o 1 dt/ha (o 0,4%) i wynoszących 229 dt/ha, zbiory zielonej masy traw polowych wyniosły 7333,3 tys. t i były wyższe o 104,4 tys. t (o 1,4%) od uzyskanych w 2007 r. Udział zbiorów zielonki z traw polowych w ogólnych zbiorach motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw oraz pastwisk polowych na zielonkę wyniósł 68,1%.

Najwyższe zbiory zielonki z traw polowych uzyskano w województwach: podlaskim (1681,5 tys. t) i warmińsko-mazurskim (1295,4 tys. t), natomiast najniższe w województwach: opolskim (23,1 tys. t), dolnośląskim (53,4 tys. t) i lubuskim (58,0 tys. t).

Powierzchnia **pastwisk polowych na zielonkę** wyniosła około 39,1 tys. ha i była większa od powierzchni wykazanej w 2007 r. o około 10,5 tys. ha (o 36,8%).

Plony zielonki z pastwisk polowych wyniosły 209 dt/ha i były niższe od ubiegłorocznych o 1 dt/ha (o 0,5%).

Zbiory zielonki z pastwisk polowych wyniosły 819,0 tys. t i były wyższe w porównaniu do ubiegłorocznych o około 217,9 tys. t (o 36,3%).

Najwyższe zbiory zielonki z pastwisk polowych uzyskano w województwach: podlaskim (252,3 tys. t) i warmińsko-mazurskim (107,2 tys. t), a najniższe w województwach: dolnośląskim (3,8 tys. t) i opolskim (4,3 tys. t).

Udział zbiorów zielonki z pastwisk polowych w zbiorach zielonki motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw oraz pastwisk polowych wyniósł 7,6%.

Produkcja z trwałych użytków zielonych

Powierzchnia trwałych użytków zielonych w gospodarstwach rolnych w 2008 r. wyniosła około 3,2 mln ha i w porównaniu do 2007 r. zmniejszyła się o ok. 86,9 tys. ha (o 2,7%). Łączne plony z trwałych użytków zielonych w przeliczeniu na siano wyniosły 45,2 dt/ha i były niższe od uzyskanych w poprzednim roku o 2,7 dt/ha (o 5,6%). Niższe plonowanie z trwałych użytków zielonych spowodowało spadek produkcji (w przeliczeniu na siano) do ok. 14,4 mln t, tj. o blisko 1,3 mln ton (o 8,2%).

Powierzchnia łąk trwałych w gospodarstwach rolnych w 2008 r. wyniosła blisko 2,5 mln ha i w porównaniu do 2007 r. zmniejszyła się o 47,1 tys. ha (o 1,9 %). Łączne plony z łąk trwałych (I, II i III pokos) w przeliczeniu na siano wyniosły 48,3 dt/ha i były niższe od uzyskanych w 2007 r. o 3,4 dt/ha (o 6,6%).

Szacuje się, że powierzchnia łąk trwałych nie wykorzystywanych gospodarczo, tj. nie eksploatowanych oraz skoszonych, lecz nie zebranych, łącznie w I pokosie wyniosła ok. 249,2 tys. ha, tj. 10,2% ogólnej powierzchni łąk trwałych (w 2007r. – 10,6%), w II pokosie ok. 442,6 tys. ha, tj. 18,1% (w 2007 r. – 14,8%), a w III pokosie około 690,2 tys. ha, tj. 28,2% (w 2007 r. – 26,3%).

Plony I pokosu z łąk trwałych wyniosły 26,2 dt/ha i były niższe od uzyskanych w 2007 r. o 0,2 dt/ha (o 0,8%), plony II pokosu wyniosły 14,6 dt/ha i były niższe o 2,6 dt/ha (o 15,1%), a plony III pokosu wyniosły 7,6 dt/ha i były niższe o 0,6 dt/ha (o 7,3%).

Produkcja siana z łąk trwałych łącznie z trzech pokosów wyniosła ponad 11,8 mln t i była mniejsza od produkcji z 2007 r. o ok. 1,1 mln t (o 8,4%). Jakość zebranego siana oceniono

na 3,7 stopnia kwalifikacyjnego (w 5-cio stopniowej skali), a więc na poziomie roku poprzedniego.

Tabl. 26. Zbiory roślin pastewnych na paszę

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w tysiącach ton				2001- 2005 ^a =100	2007= =100
Okopowe pastewne	2433,9	1336,8	1378,4	1307,8	53,7	94,9
Strączkowe pastewne	437,2	336,7	249,8	150,2	34,3	60,1
Motylkowe drobnonasienne ^b	9438,2	11055,8	10724,5	10765,3	114,1	100,4
Kukurydza na zielonkę	10191,6	11538,7	17491,2	17114,5	167,9	97,8
Trwałe użytki zielone ^c	13858,7	11474,3	15682,2	14397,0	103,9	91,8
łąki trwałe	10604,9	9202,3	12922,8	11842,7	111,7	91,6
pastwiska trwałe	3253,8	2271,9	2759,4	2554,3	78,5	92,6
Poplony i wsiewki	1128,0	920,7	1049,2	951,2	84,3	90,7

a Przeciętne roczne. b Łącznie z trawami i pastwiskami polowymi. c W przeliczeniu na siano.

Powierzchnia pastwisk trwałych w gospodarstwach rolnych wyniosła około 734,1 tys. ha i w porównaniu do 2007 r. zmniejszyła się o ok. 39,7 tys. ha (o 5,1%). Przy plonie wynoszącym 174 dt/ha zielonki, tj. o 4 dt/ha (o 2,2%) niższym od uzyskanego w 2007 r. produkcja w przeliczeniu na siano wyniosła blisko 2,6 mln t i była niższa od produkcji z roku 2007 o ok. 0,2 mln t (o 7,4%).

Poplony i wsiewki

Powierzchnia uprawy **poplonów i wsiewek poplonowych** na paszę wyniosła ok. 90,6 tys. ha i w porównaniu do 2007 r. była mniejsza o 6,8 tys. ha (o 7,0%). Przy plonach zielonej masy wynoszących 105 dt/ha, tj. niższych o 3 dt/ha (o 2,8%) w porównaniu do roku ubiegłego, zbiory poplonów i wsiewek na paszę wyniosły około 951,2 tys. t i były o 98,0 tys. t (o 9,3%) niższe od uzyskanych w 2007 r.

Najwięcej poplonów i wsiewek uprawiano w województwach: łódzkim (19,7 tys. ha), wielkopolskim (16,2 tys. ha) i mazowieckim (16,1 tys. ha), a najwyższe zbiory uzyskano w województwach: łódzkim (205,4 tys. t), wielkopolskim (176,4 tys. t) i mazowieckim (125,9 tys. t).

9. WARZYWA

W 2008 r. **powierzchnia uprawy warzyw gruntowych z uwzględnieniem areалу uprawy warzyw gruntowych w ogrodach przydomowych** wynosiła 197,8 tys. ha i była niższa od tej z 2007 r. (o 8,9%). Powierzchnia uprawy warzyw gruntowych w sektorze prywatnym spadła także o 8,9% i wyniosła 197,3 tys. ha. W gospodarstwach indywidualnych powierzchnia wyniosła 191,3 tys. ha (o 8,4 % mniej niż w 2007 r.). W sektorze publicznym areal uprawy warzyw gruntowych zmniejszył się w porównaniu do 2007 r. o 21,7% i wyniósł ok. 0,5 tys. ha. W porównaniu do roku poprzedniego, w 2008 r. odnotowano spadek powierzchni uprawy większości podstawowych gatunków warzyw gruntowych, a największy dla cebuli (o 12,3%), buraków ćwikłowych (o 11,4%), kapusty (o 11,1%) i marchwi jadalnej (o 10,2%).

Tabl. 27. Powierzchnia uprawy warzyw gruntowych według grup producentów

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w tysiącach ha				2001- 2005 ^a =100	2007= =100
O g ó ł e m	207,9	223,5	217,1	197,8	95,2	91,1
Sektor prywatny	207,0	222,8	216,5	197,3	95,3	91,1
w tym:						
gospodarstwa indywidualne	200,2	214,4	209,0	191,3	95,6	91,6
Sektor publiczny	0,9	0,7	0,6	0,5	54,1	78,3

a Przeciętne roczne.

W 2008 r. powierzchnia uprawy warzyw pod osłonami była niższa od odnotowanej w roku poprzednim i wyniosła 5216 ha (o 2,0% mniej niż w 2007 r.).

Łączne zbiory warzyw w 2008 r. wyniosły 5202,8 tys. t, tj. o 506,7 tys. t (o 8,9%) mniej od produkcji w roku poprzednim.

Zbiory warzyw gruntowych w 2008 r. wyniosły 4430,4 tys. t, tj. o 556,3 tys. t (o 11,2%) mniej od produkcji 2007 r., natomiast zbiory warzyw spod osłon były o 6,9% wyższe od uzyskanych w poprzednim roku i wyniosły 772,4 tys. t. Zmniejszenie produkcji warzyw gruntowych w porównaniu do roku 2007 było przede wszystkim wynikiem ograniczenia powierzchni ich uprawy, a w mniejszym stopniu wynikiem niższego plonowania większości gatunków. W 2008 roku warunki agrometeorologiczne dla uprawy warzyw gruntowych były bardzo zróżnicowane. Znaczne wahania temperatury podczas wschodów roślin oraz w początkowej fazie ich wzrostu, a także czerwcowy brak dostatecznej ilości wilgoci w glebie i lipcowe chłody wpłynęły na ogół niekorzystnie na plonowanie warzyw, zwłaszcza odmian wczesnych. Późniejsza poprawa pogody sprzyjała na ogół wzrostowi roślin, co spowodowało, że plony większości gatunków były tylko nieco niższe od dość wysokich plonów uzyskanych w roku poprzednim, a dla kapusty i pomidorów nawet nieco wyższe. W porównaniu do średnich plonów z lat 2001 – 2005 plonowanie większości gatunków było wyższe.

Tabl. 28. Zbiory warzyw gruntowych według grup producentów

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w tysiącach ton				2001- 2005 ^a =100	2007= =100
O g ó ł e m	4652,7	4408,0	4986,6	4430,4	95,2	88,8
Sektor prywatny	4637,3	4395,6	4974,4	4419,0	95,3	88,8
w tym:						
gospodarstwa indywidualne	4494,8	4260,8	4808,7	4308,7	95,9	89,6
Sektor publiczny	15,4	12,4	12,2	11,4	73,7	93,3

a Przeciętne roczne.

Kapustę uprawiano w 2008 r. na powierzchni 29,7 tys. ha (spadek w porównaniu do roku poprzedniego o 11,1%), natomiast łączna produkcja kapusty wyniosła 1200,9 tys. t, tj. o 9,4% mniej od zbiorów 2007 r. Zmniejszenie zbiorów kapusty było jedynie wynikiem znacznego ograniczenia powierzchni jej uprawy, gdyż plonowanie tego gatunku w 2008 r. było nawet nieco wyższe od uzyskanego w roku poprzednim.

Tabl. 29. Powierzchnia uprawy, plony i zbiory warzyw gruntowych

Wyszczególnienie		2001 - 2005 ^a	2006	2007	2008		
A - powierzchnia w tys. ha							
B - plony z 1 ha w dt		w liczbach bezwzględnych				2001 - 2005 ^a =100	2007= =100
C - zbiory w tys. ton							
O g ó ł e m	A	207,9	223,5	217,1	197,8	95,2	91,1
	C	4652,7	4408,0	4986,6	4430,4	95,2	88,8
Kapusta	A	34,5	33,9	33,4	29,7	86,0	88,9
	B	396	351	397	405	102,3	102,0
	C	1365,1	1189,4	1325,3	1200,9	88,0	90,6
Kalafiory	A	10,9	11,6	10,8	10,5	96,3	97,6
	B	188	183	212	211	112,2	99,5
	C	205,1	211,8	227,8	221,3	107,9	97,1
Cebula	A	33,1	34,9	34,4	30,2	91,3	87,7
	B	212	169	219	205	96,7	93,6
	C	700,5	590,2	752,5	618,2	88,3	82,2
Marchew jadalna	A	30,9	32,5	31,4	28,2	91,2	89,8
	B	278	256	299	290	104,3	97,0
	C	861,1	833,2	938,2	817,0	94,9	87,1
Buraki ćwikłowe	A	14,5	15,3	14,3	12,7	87,6	88,6
	B	252	222	262	254	100,8	96,9
	C	364,8	340,6	374,7	322,4	88,4	86,0
Ogórki	A	21,1	20,9	19,7	18,7	88,6	94,7
	B	133	130	149	145	109,0	97,3
	C	280,5	271,9	293,3	272,0	97,0	92,8
Pomidory	A	13,0	13,4	13,5	12,2	94,3	91,0
	B	181	184	206	210	116,0	101,9
	C	234,8	246,7	277,4	257,4	109,6	92,8
Pozostałe ^b	A	49,9	60,9	59,6	55,6	111,4	93,3
	B	128	119	134	130	101,6	97,0
	C	640,7	724,2	797,4	721,1	112,5	90,4

a Przeciętne roczne. b Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar, szparagi, koper i inne.

mapki plony warzyw gruntowych

Zbiory **kalafiorów** wyniosły 221,3 tys. t, tj. o 2,9% mniej niż w 2007 r. Spadek produkcji kalafiorów nastąpił przede wszystkim na skutek zmniejszenia powierzchni ich uprawy (o 2,4%), gdyż plonowanie tego gatunku było tylko nieznacznie niższe od uzyskanego w roku poprzednim.

Cebulę uprawiano w 2008 r. na powierzchni 30,2 tys. ha, tj. o 12,3% mniejszej niż w roku poprzednim. Zbiory cebuli w 2008 r. wyniosły 618,2 tys. t i były o 17,8% niższe od bardzo wysokich uzyskanych w roku poprzednim. Plony cebuli były o 6,4% niższe w porównaniu z wyjątkowo wysokimi plonami w roku 2007. Cebula z ostatnich zbiorów była drobniejsza, lecz sprzyjające warunki agrometeorologiczne w końcowej fazie wegetacji przyczyniły się do dobrego zaschnięcia zewnętrznych łusek cebuli i tym samym do zwiększenia jej jakości przechowalniczej.

Powierzchnia uprawy **marchwi jadalnej** w 2008 r. wynosiła 28,2 tys. ha i była o 10,2% niższa od areálu z 2007 r., natomiast powierzchnia uprawy **buraków ćwikłowych** wyniosła 12,7 tys. ha, tj. o 11,4% mniej od areálu z poprzedniego sezonu wegetacji. Plonowanie warzyw korzeniowych, było dość wysokie, lecz o około 3% niższe od wysokiego plonowania z 2007 r., jednak nieco wyższe od średnich plonów z lat 2001 – 2005. Zbiory marchwi jadalnej oszacowano na 817,0 tys. t, tj. o 12,9% mniej niż w 2007 r. Produkcja buraków ćwikłowych w 2008 r. wyniosła 322,4 tys. t, tj. o 14,0% mniej niż w poprzednim sezonie wegetacyjnym.

Warunki meteorologiczne podczas sezonu wegetacyjnego 2008 r. sprzyjały plonowaniu **warzyw ciepłolubnych**, szczególnie **pomidorów**, których plony były nieco wyższe od bardzo wysokich z poprzedniego sezonu i znacznie wyższe od średnich plonów z lat 2001 – 2005. Mimo ograniczenia areálu uprawy (o 9,0%) produkcja pomidorów była jedynie o 7,2% niższa od uzyskanej w 2007 r. i wyniosła 257,4 tys. t.

Tegoroczne zbiory **ogórków** były także niższe (o 7,2%) od uzyskanych w 2007 r. i wyniosły 272 tys. ton. Jednak na obniżenie produkcji ogórków w porównaniu do roku poprzedniego wpłynęło nie tylko ograniczenie areálu ich uprawy, lecz także nieco niższe plonowanie. Plony tego gatunku w porównaniu do średniej z lat 2001 – 2005 były jednak zdecydowanie wyższe.

Łączne zbiory **warzyw „pozostałych”** (pietruska, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar, szparagi, koper, itp.) wyniosły 721,1 tys. t, tj. o 9,6% mniej od uzyskanych w 2007 r. Spadek produkcji warzyw z tej grupy wystąpił zarówno na skutek zmniejszenia powierzchni ich uprawy (o 6,7%), jak i nieco słabszego plonowania większości z nich (średnio o ok. 3,0%).

Tabl. 30. Zbiory warzyw gruntowych według grup województw

Przedział wielkości produkcji w tys. ton	Liczba województw	Województwa
636 – 500	3	mazowieckie, łódzkie, wielkopolskie;
499 – 400	2	małopolskie, lubelskie;
399 – 200	2	kujawsko – pomorskie, świętokrzyskie;
199 – 100	4	podkarpackie, dolnośląskie, pomorskie, śląskie;
poniżej 100	5	lubuskie, zachodniopomorskie, warmińsko - mazurskie, podlaskie, opolskie.

Łączna powierzchnia uprawy **warzyw pod osłonami** w 2008 r. wynosiła 5216 ha, tj. o 2,0% mniej w porównaniu do roku poprzedniego. Największy spadek powierzchni zanotowano w uprawie pomidorów pod osłonami (o 2,3% mniej), a najmniejszy w uprawie ogórków (o 1,7% mniej), natomiast łączna powierzchnia uprawy pozostałych warzyw spod osłon zmniejszyła się o 2,0%. Podobnie jak w roku poprzednim najbardziej zmniejszyła się powierzchnia uprawy warzyw w inspektach (o 14,7%), lecz areał uprawy ogórków w inspektach pozostał na niezmiennym poziomie. Zmniejszył się natomiast udział uprawy w inspektach warzyw z grupy pozostałe, których powierzchnia spadła o blisko 20% w porównaniu do roku 2007.

Tabl. 31. Powierzchnia upraw pod osłonami w 2008 r.

Wyszczególnienie	Warzywa				Kwiaty ogółem
	ogółem	z tego			
		pomidory	ogórki	pozostałe	
w tys. m ²					
Razem	52160,3	23959,2	12636,2	15564,8	8241,4
Szklarnie	19748,8	10894,1	5112,4	3742,3	4510,9
Tunele foliowe ^a	32207,6	13065,1	7460,8	11681,7	3704,5
Inspekty	203,8	x	63,0	140,8	26,0
2007=100					
Razem	98,0	97,7	98,3	98,0	113,9
Szklarnie	98,0	98,1	99,3	95,9	118,0
Tunele foliowe ^a	98,0	97,4	97,6	99,0	109,4
Inspekty	85,3	x	100,0	80,1	109,5

a Powyżej 1,5 m w szczycie.

Zbiory warzyw spod osłon w 2008 r. wyniosły 772,4 tys. t i były o 6,9% wyższe od uzyskanych w poprzednim roku. Wyższa niż w 2007 r. była produkcja spod osłon zarówno pomidorów (o 8,0%), jak i ogórków (o 5,3%), a także łączna produkcja pozostałych warzyw spod osłon (o 5,7%). Produkcję pomidorów spod osłon w 2008 oszacowano na 445,2 tys. t, ogórków na 229,5 tys. t, a łączne zbiory pozostałych warzyw spod osłon na 97,7 tys. t.

Tabl. 32. Zbiory warzyw uprawianych pod osłonami w 2008 r.

Wyszczególnienie	Warzywa			
	ogółem	z tego		
		pomidory	ogórki	pozostałe
		w tys. ton		
Razem	772,4	445,2	229,5	97,7
Szklarnie	391,0	251,6	113,6	25,9
Tunele foliowe ^a	380,1	193,6	115,3	71,1
Inspekty	1,4	x	0,6	0,7
		2007=100		
Razem	106,9	108,0	105,3	105,7
Szklarnie	107,7	107,8	109,3	100,5
Tunele foliowe ^a	106,0	108,2	101,6	107,8
Inspekty	95,1	x	99,2	91,6

a Powyżej 1,5 m w szczycie.

10. OWOCE Z DRZEW I KRZEWÓW OWOCOWYCH ORAZ PLANTACJI JAGODOWYCH

W 2008 r. produkcja owoców ogółem była rekordowo wysoka i wyniosła 3840,8 tys. ton. Zbiory owoców w 2008 r. były o 2146,9 tys. ton wyższe od klęskowych zbiorów uzyskanych w 2007 r., tj. wzrosły o 126,7% w porównaniu do roku poprzedniego. Podobny wzrost produkcji wystąpił w sektorze prywatnym (o 127,1%), w tym w gospodarstwach indywidualnych (o 127,8%). Natomiast w sektorze publicznym zbiory owoców w 2008 r. zwiększyły się w porównaniu do roku poprzedniego o 52,2%. Korzystne warunki agrometeorologiczne, przyczyniły się do uzyskania w 2008 r. bardzo wysokich plonów, które w porównaniu do klęskowo niskich plonów roku 2007 pozwoliły odnotować gwałtowny wzrost produkcji.

Tabl. 33. Zbiory owoców ogółem według grup producentów

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w tysiącach ton				2001- 2005 ^a =100	2007= =100
O g ó ł e m	3236,5	3210,9	1693,9	3840,8	118,7	226,7
Sektor prywatny	3220,6	3197,7	1685,2	3827,5	118,8	227,1
w tym:						
gospodarstwa indywidualne	3169,3	3147,1	1654,4	3769,2	118,9	227,8
Sektor publiczny	15,9	13,3	8,7	13,3	83,6	152,2

a Przeciętne roczne.

Owoce z drzew

Łączna produkcja owoców z drzew wyniosła 3287,5 tys. t, tj. o ok. 160% więcej od klęskowej produkcji z roku 2007. Znacznie wyższa od ubiegłorocznej była produkcja wszystkich gatunków owoców z drzew. Największy wzrost zbiorów w porównaniu do roku poprzedniego zanotowano dla moreli i brzoskwiń oraz jabłek, tj. gatunków, które w 2007 roku najbardziej ucierpiały z powodu wiosennych mrozów.

Z powodu łagodnej zimy 2007/2008, w 2008 roku obserwowano nasilenie występowania szkodników i chorób, szczególnie parcha jabłoni.

Szacuje się, że zbiory **jabłek** w 2008 r. były rekordowe i wyniosły ok. 2830,9 tys. t, tj. o ponad 172% więcej od klęskowo niskich zbiorów z roku poprzedniego, lecz także blisko 22% więcej w porównaniu do średniej produkcji jabłek z lat 2001 – 2005. Przebieg warunków atmosferycznych sprzyjał dorastaniu jabłek. Zbiory jabłek mogłyby być jeszcze wyższe, gdyby wszystkie owoce zostały zebrane; część jabłek pozostała jednak na drzewach, a owoce niektórych odmian szybko opadły i tylko częściowo zostały zebrane spod drzew. Plony jabłek w porównaniu do 2007 r. wzrosły o 178%. Jabłka z ostatnich zbiorów były na ogół dobrze wyrośnięte i wykolorowane.

Tabl. 34. Powierzchnia uprawy, liczba drzew owocujących i zbiory jabłek według odmian w 2008 r.

Wyszczególnienie	Powierzchnia uprawy drzew ogółem		Liczba drzew owocujących		Zbiory	
	w ha	ogółem =100	w szt.	ogółem =100	w dt	ogółem =100
O g ó ł e m	171963	100,0	109712629	100,0	28308675	100,0
Idared	27784	16,2	17689409	16,1	4113846	14,5
Jonagold	19271	11,2	12563426	11,5	3356975	11,9
Szampion	16470	9,6	10762277	9,8	2874497	10,2
Cortland	14791	8,6	9438162	8,6	2445574	8,6
Lobo	13693	8,0	8646712	7,9	2363978	8,4
Gloster	10316	6,0	6879598	6,3	1794324	6,3
Golden Delicious	7680	4,5	4683285	4,3	1406751	5,0
Ligol	7511	4,4	5560007	5,1	1519899	5,4
Elstar	5214	3,0	2852483	2,6	720430	2,5
Red Delicious	4470	2,6	2660480	2,4	705423	2,5
Spartan	4249	2,5	2477517	2,3	635080	2,2
Gala	4158	2,4	2622095	2,4	889257	3,1
Melrose	4057	2,4	2475376	2,3	591315	2,1
Jonatan	4027	2,3	2351893	2,1	574204	2,0
Mc Intosh	3830	2,2	2222445	2,0	515302	1,8
Antonówka	3216	1,9	1790363	1,6	458351	1,6
Bankroft	2454	1,4	1403835	1,3	328029	1,2
Boskoop	1443	0,8	812239	0,7	198368	0,7
Wealthy	964	0,6	549565	0,5	153544	0,5
Pozostałe	16365	9,4	11271462	10,2	2663528	9,5

Powierzchnia uprawy jabłoni w 2008 r. zmniejszyła się nieznacznie (o 2,1%) w porównaniu do roku poprzedniego i wyniosła 172,0 tys. ha.

Struktura odmianowa jabłoni stale ulega zmianie. W dalszym ciągu tracą na znaczeniu odmiany starsze takie jak Jonatan, a zyskują nowe – takie jak: Gala i Ligol. Nadal największy udział w powierzchni uprawy jabłoni w Polsce ma odmiana Idared (16,2%), a następnej kolejności: Jonagold (11,2%), Szampion (9,6%) oraz Cortland (8,6%).

Tabl. 35. Powierzchnia uprawy drzew owocowych

Wyszczególnienie	2007	2008	
	w tysiącach ha		2007 = 100
O g ó ł e m	283,2	276,6	97,7
Jabłonie	175,6	172,0	97,9
Grusze	13,0	13,0	99,9
Śliwy	22,2	21,1	95,2
Wiśnie	37,6	36,2	96,1
Czereśnie	10,3	9,9	96,3
Brzoskwinie	3,3	3,2	95,9
Morele	1,6	1,7	101,9
Orzechy włoskie	19,5	19,6	100,5

Tabl. 36. Plony owoców z drzew owocowych

Wyszczególnienie	2007	2008	
	z 1 ha w dt		2007 = 100
Jabłonie	59,2	164,6	278,0
Grusze	23,6	55,9	236,9
Śliwy	24,1	53,8	223,2
Wiśnie	28,6	55,8	195,1
Czereśnie	19,6	41,2	210,2
Brzoskwinie	10,9	38,1	349,5
Morele	6,6	24,6	372,7
Orzechy włoskie	3,3	5,9	178,8

Tabl. 37. Zbiory owoców z drzew

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w tysiącach ton				2001- 2005 ^a =100	2007= =100
O g ó ł e m	2761,9	2705,5	1263,1	3287,5	119,0	260,3
Jabłonie	2325,1	2304,9	1040,0	2830,9	121,8	272,2
Grusze	78,6	59,3	30,7	72,8	92,6	236,8
Śliwy	113,7	93,6	53,5	113,6	99,9	212,4
Wiśnie	177,1	194,9	107,7	201,7	113,9	187,3
Czereśnie	43,1	38,4	20,2	40,8	94,7	202,2
Brzoskwinie	.	5,5	3,6	12,1	x	334,7
Morele	.	2,4	1,1	4,1	x	380,9
Orzechy włoskie	7,4	6,4	6,4	11,6	157,1	181,7

a Przeciętne roczne.

Powierzchnia uprawy **grusz** w 2008 r. była zbliżona do powierzchni z roku poprzedniego i wyniosła 13,0 tys. ha, chociaż w porównaniu do średniej z lat 2001 – 2005 areał uprawy tego gatunku zmniejszył się o 12,3%. Zbiory gruszek w 2008 r. wyniosły 72,8 tys. t i były o blisko 137% większe od klęskowo niskiej produkcji 2007 r., lecz o 7,4% mniejsze od średniej produkcji z lat 2001 -2005. Plony tego gatunku w 2008 r. były także o blisko 137% większe od uzyskanych w klęskowym roku poprzednim i tylko nieznacznie wyższe od średnich plonów z lat 2001 – 2005 (o 5,7 %).

Produkcja **śliwek** w 2008 r. była także bardzo wysoka i wyniosła 113,6 tys. t, tj. o przeszło 112% więcej od bardzo niskich zbiorów roku poprzedniego, a na poziomie zbliżonym do średniej z lat 2001 – 2005. Powierzchnia uprawy śliw zmniejszyła się o 4,8% w porównaniu do roku 2007 r. i o 18,5% w porównaniu do średniej z lat 2001 – 2005. Plonowanie śliw w 2008 r. było o ponad 123% wyższe od uzyskanego w poprzednim sezonie wegetacyjnym, a także o 22,8% wyższe od tej średniej 2001 – 2005.

Zbiory **wiśni** w 2008 r. wyniosły ok. 201,7 tys. t i były o 87,3% wyższe od bardzo niskiej produkcji z 2007 r., a także o 13,9% wyższe od średniej produkcji z lat 2001 – 2005. Było to przede wszystkim wynikiem uzyskania znacznie wyższych plonów (wzrost o 95,1% w porównaniu do 2007 r. i o 20,0% w porównaniu do średniej 2001 – 2005). Powierzchnia uprawy wiśni zmniejszyła się nieco, zarówno w odniesieniu do 2007 r., jak i do średniej z lat 2001 – 2005.

Zbiory **czereśni** wyniosły ok. 40,8 tys. t, tj. ponad dwa razy więcej od produkcji 2007 r., co było również wynikiem znacznie wyższego plonowania tego gatunku (wzrost w porównaniu z klęskowym rokiem poprzednim o przeszło 110%).

Łączna produkcja **brzoskwiń, moreli i orzechów włoskich** była o przeszło 151% wyższa od klęskowej produkcji 2007 r. i wyniosła 27,8 tys. t. Wpłynęło na to znaczne zwiększenie zbiorów moreli (o ponad 280%) i brzoskwiń (o blisko 235%), a produkcja orzechów włoskich była wyższa o 81,7% od uzyskanej w roku 2007. Większość nowych plantacji orzechów włoskich nie weszła jeszcze w okres owocowania. Plony orzechów włoskich wzrosły jednak w porównaniu do skrajnie niskich plonów z 2007 r. (o 78,8%), natomiast plonowanie moreli i brzoskwiń zwiększyło się odpowiednio o blisko 273% i 250%. Powierzchnia uprawy moreli i orzechów włoskich zwiększyła się nieznacznie, a brzoskwiń nieco spadła.

Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych

Łączne zbiory **owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych** w 2008 r. wyniosły 553,2 tys. t i były o 28,4% wyższe od zbiorów roku poprzedniego. Zanotowano wzrost produkcji wszystkich gatunków owoców z tej grupy, a największy dla borówki wysokiej, malin i porzeczek. Zwiększenie produkcji było spowodowane w przypadku większości gatunków wzrostem plonowania w porównaniu do bardzo słabych plonów roku 2007. Jedynie w przypadku borówki wysokiej i truskawek na wzrost zbiorów wpłynęło także zwiększenie areалу uprawy. Znacząco zwiększyła się jedynie powierzchnia uprawy borówki wysokiej, natomiast areal uprawy truskawek w 2008 r. był tylko nieco większy niż w roku poprzednim.

Tabl. 38. Powierzchnia uprawy krzewów owocowych i plantacji jagodowych

Wyszczególnienie	2007	2008	
	w tysiącach ha		2007 = 100
Truskawki	52,3	54,2	103,5
Maliny	20,6	20,0	96,9
Porzeczki	45,8	43,3	94,6
Agrest	3,1	2,9	93,0
Pozostałe ^a	12,6	11,9	94,3
w tym:			
aronia	6,2	5,7	92,3
borówka wysoka	2,0	2,3	115,4
leszczyna	3,6	3,1	86,6

a Aronia, borówka wysoka, leszczyna i inne.

Powierzchnia uprawy **truskawek** w 2008 r. z uwzględnieniem areálu uprawy truskawek w ogrodach przydomowych wyniosła 54,2 tys. ha i była o 3,5% większa od areálu uprawy tego gatunku w 2007 r. Plonowanie truskawek w 2008 r. było także wyższe niż w poprzednim roku (o 11,1%). W wyniku zdecydowanie wyższego plonowania i niewielkiego wzrostu areálu uprawy, zbiory truskawek były większe od uzyskanych w roku poprzednim o 15,0% i wyniosły 200,7 tys. t.

Tabl. 39. Plony owoców z krzewów owocowych i z plantacji jagodowych

Wyszczególnienie	2007	2008	
	z 1 ha w dt		2007 = 100
Truskawki	33,4	37,1	111,1
Maliny	27,4	40,8	148,9
Porzeczki	30,2	45,4	150,3
Agrest	44,0	55,7	126,6
Pozostałe ^a	37,7	48,9	129,7
w tym:			
aronia	59,8	78,4	131,1
borówka wysoka	26,7	34,8	130,3
leszczyna	9,6	11,0	114,6

a Aronia, borówka wysoka, leszczyna i inne.

Tabl. 40. Zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych

Wyszczególnienie	2001- 2005 ^a	2006	2007	2008		
	w tysiącach ton				2001- 2005 ^a =100	2007 =100
O g ó ł e m	474,6	505,4	430,8	553,2	116,6	128,4
Truskawki	179,3	193,7	174,6	200,7	111,9	115,0
Maliny	51,0	52,5	56,4	81,6	159,9	144,6
Porzeczki	181,3	194,5	138,6	196,6	108,4	141,9
Agrest	21,7	16,2	13,7	16,2	74,6	117,6
Pozostałe ^b	41,3	48,5	47,5	58,2	140,9	122,4
w tym:						
aronia	.	39,5	37,0	44,8	x	121,1
borówka wysoka	.	4,9	5,2	7,9	x	150,4
leszczyna	2,1	2,6	3,5	3,4	165,2	98,9

a Przeciętne roczne. b Aronia, borówka wysoka, leszczyna i inne.

Produkcja **malin** wyniosła 81,6 tys. t i była wyższa od uzyskanej w roku 2007 o 44,6%, a w porównaniu do średniej z lat 2001 – 2005 o blisko 60%. Wzrost produkcji malin w porównaniu do roku poprzedniego nastąpił jedynie w wyniku znacznego zwiększenia ich plonowania (o 48,9%). Wpłynęły na to sprzyjające warunki w okresie wegetacji, szczególnie podczas zbiorów. Do zwiększenia produkcji przyczynił się także dobry urodzaj malin jesiennych. W porównaniu do średniej z lat 2001 – 2005 plony wzrosły jedynie o 14,6%, lecz powierzchnia

uprawy malin zwiększyła się o blisko 40% w odniesieniu do tego okresu. Natomiast w porównaniu do 2007 r. powierzchnia uprawy malin w ostatnim sezonie wegetacji była nieco niższa.

Mimo, że powierzchnia uprawy **porzeczek** w 2008 r. uległa niewielkiemu zmniejszeniu (o 5,4%), łączne zbiory porzeczek (czarnych i kolorowych) wyniosły blisko 197 tys. t, tj. o 41,9% więcej w porównaniu do poprzedniego sezonu wegetacji. Plony porzeczek były o ponad 50% wyższe od bardzo niskich uzyskanych w 2007 r. Szczególnie duży wzrost produkcji oraz plonów zanotowano dla porzeczek czarnych, które w poprzednim sezonie bardziej ucierpiały z powodu wiosennych przymrozków (wzrost odpowiednio o 49,7% i o 58,6%).

Zbiory **agrestu** wyniosły w 2008 roku na ponad 16,2 tys. t, tj. o 17,6% więcej niż w roku poprzednim. Wzrost produkcji był jedynie wynikiem lepszego plonowania, gdyż powierzchnia uprawy tego gatunku zmniejszyła się w porównaniu do roku 2007 (tendencja ta jest obserwowana od kilku lat). Powierzchnia uprawy i produkcja **agrestu** w 2008 r. była zbliżona do poziomu z 2006 r.

Łączne zbiory **pozostałych owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych** wyniosły ponad 58 tys. t, tj. o 22,4% więcej niż w 2007 r. W porównaniu z rokiem ubiegłym znacznie wyższa była produkcja borówki wysokiej. Było to wynikiem zarówno znacznie wyższego plonowania, jak i zwiększenia areału jej uprawy, który z roku na rok systematycznie wzrasta. W wyniku znacznego wzrostu plonów zdecydowanie większe w porównaniu do roku ubiegłego były też zbiory aronii.

Łączna powierzchnia uprawy **pozostałych owoców jagodowych** była niższa od powierzchni ich uprawy z 2007 r. o 5,7%, lecz spośród upraw z tej grupy wzrósł areał uprawy borówki wysokiej o 15,4%. Uprawa borówki wysokiej w Polsce w ostatnich latach bardzo dynamicznie się rozwija i powierzchnia jej uprawy w ciągu kilku lat wzrosła trzykrotnie. Natomiast areał uprawy leszczyny i aronii, zmniejszył się w porównaniu do 2007 r. Łączne zbiory **aronii, borówki wysokiej oraz innych „pozostałych” owoców jagodowych** wyniosły 58,2 tys. t i były o 22,4% wyższe od uzyskanych w poprzednim sezonie wegetacyjnym. Plony gatunków należących do tej grupy były zdecydowanie wyższe w porównaniu do 2007 r. Zbiory borówki wysokiej wyniosły 7,9 tys. t (wzrost o 50,4%), natomiast produkcja aronii wyniosła 44,8 tys. t (wzrost o 21,1%). Produkcja leszczyny, mimo wyższych plonów, była nieco niższa niż w poprzednim sezonie wegetacyjnym i wyniosła 3,4 tys. t.

mapki plony owoców

mapki zbiorów

DZIAŁ II. PRZEBIEG SIEWÓW ORAZ OCENA STANU ZASIEWÓW PRZEPROWADZONA W LISTOPADZIE 2008 r.

Notowane w ostatniej dekadzie listopada ochłodzenie oraz opady deszczu ze śniegiem i śniegu, przyczyniły się do zwolnienia procesów życiowych roślin. W wielu rejonach kraju nastąpiło zahamowanie wegetacji upraw. Rośliny w końcowej fazie rozwoju były dostatecznie wyrosnięte i rozkrzewione, a stan ich oceniano na ogół jako dobry. Spadki temperatury powietrza przy powierzchni gruntu w listopadzie były krótkotrwałe i nie spowodowały obniżenia się temperatury gleby na głębokości węzła krzewienia do wartości krytycznych dla roślin. Prawie w całym kraju utworzyła się pokrywa śnieżna, która zanikła w końcu listopada.

Oceniany w listopadzie stan zasiewów zbóż ozimych pod zbiory 2009 r. był lepszy niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Oceniono go na 3,6 – 3,8 stopnia kwalifikacyjnego (w roku ubiegłym 3,5 – 3,7 stopnia).

Najwyżej oceniono stan plantacji pszenicy ozimej, jęczmienia ozimego i pszenżyta ozimego na 3,8 stopnia, a najniżej stan upraw ozimych mieszanek zbożowych na 3,6 stopnia.

W przekroju terytorialnym stan plantacji zbóż ozimych był bardzo zróżnicowany. Oceny stanu poszczególnych gatunków zbóż ozimych wahały się:

- ◆ dla pszenicy od 3,4 stopnia kwalifikacyjnego w województwie podkarpackim do 4,2 w województwie lubelskim,
- ◆ dla żyta od 3,3 stopnia kwalifikacyjnego w województwie podkarpackim do 4,5 w województwie lubelskim,
- ◆ dla jęczmienia od 3,1 stopnia kwalifikacyjnego w województwie podkarpackim do 4,5 w województwie lubelskim,
- ◆ dla pszenżyta od 3,3 stopnia kwalifikacyjnego w województwie podkarpackim do 4,5 w województwie lubelskim,
- ◆ dla mieszanek zbożowych od 3,3 stopnia kwalifikacyjnego w województwie podkarpackim do 4,0 w województwach: lubelskim i świętokrzyskim.

Plantacje rzepaku i rzepiku ozimego oceniono na 3,9 stopnia kwalifikacyjnego. Oceny plantacji wahały się od 3,5 stopnia kwalifikacyjnego w województwie warmińsko-mazurskim do 4,2 w województwie śląskim.

Tabl. 41. Ocena stanu zasiewów ozimin w listopadzie

Wyszczególnienie	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Pszennyto	Mieszanki zbożowe	Rzepak i rzepik
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}					
1991-1995 ^{b)}	3,5	3,5	3,5	3,5	•	3,4
1996-2000 ^{b)}	3,5	3,6	3,5	3,5	•	3,4
2001	3,6	3,5	3,5	3,5	•	3,5
2002	3,5	3,4	3,4	3,5	•	3,4
2003	3,6	3,7	3,6	3,6	•	3,6
2004	3,7	3,6	3,6	3,7	•	3,7
2005	3,3	3,3	3,2	3,3	3,2	3,2
2006	3,7	3,5	3,6	3,6	3,4	3,7
2007	3,7	3,6	3,7	3,6	3,5	3,7
2008	3,8	3,7	3,8	3,8	3,6	3,9

a/ Stopień "5" oznacza stan bardzo dobry, "4" – dobry, "3" – dostateczny, "2" – słaby, "1" zły, klęskowy.
b/ Przeciętne roczne.

Tabl. 42. Struktura zasiewów powierzchni obsianej w optymalnym terminie agrotechnicznym według województw

Wyszczególnienie	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Pszennyto	Mieszanki zbożowe	Rzepak i rzepik
	w % powierzchni zasianej					
POLSKA	78,6	80,1	86,3	81,3	72,8	83,8
Dolnośląskie	85,7	91,3	88,2	90,0	90,0	90,0
Kujawsko-pomorskie	90,0	95,0	100,0	95,0	98,0	100,0
Lubelskie	85,0	90,0	100,0	90,1	85,7	75,0
Lubuskie	65,0	70,0	80,0	75,0	75,0	72,0
Łódzkie	71,2	81,5	100,0	83,3	87,3	87,5
Małopolskie	60,0	65,0	70,0	61,9	65,0	92,7
Mazowieckie	90,1	96,6	93,8	93,9	95,2	98,1
Opolskie	96,0	98,0	100,0	100,0	100,0	95,0
Podkarpackie	60,0	44,6	20,0	57,0	13,8	93,0
Podlaskie	60,0	65,0	90,0	70,0	70,0	85,0
Pomorskie	75,0	70,0	100,0	65,0	83,3	50,0
Śląskie	84,5	91,1	82,4	80,9	67,6	73,8
Świętokrzyskie	35,0	40,0	60,0	39,9	35,9	88,0
Warmińsko-mazurskie	74,9	85,0	100,0	85,4	95,2	84,9
Wielkopolskie	75,0	60,0	70,0	75,0	60,0	70,0
Zachodniopomorskie	82,5	90,6	98,0	92,7	82,4	88,8

W optymalnych terminach agrotechnicznych zasiano około 78,6% powierzchni pszenicy ozimej (w 2007 r. – 77,3%), około 80,1% powierzchni żyta (w 2007 r. – 77,3%), około 86,3% powierzchni jęczmienia ozimego (w 2007 r. – 86,4%), około 81,3% powierzchni pszenżyta ozimego (w 2007 r. – 80,7%), około 72,8% powierzchni ozimych mieszanek zbożowych (w 2007 r. – 82,0%) i około 83,8% powierzchni rzepaku ozimego (w 2007 r. -77,3%).

Największy udział zasiewów zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku ozimego przeprowadzonych w optymalnym terminie agrotechnicznym zanotowano w południowo-zachodnim regionie kraju (90,1% ogólnej powierzchni zasiewów zbóż ozimych oraz 91,9% ogólnej powierzchni obsianej rzepakiem i rzepikiem).

DZIAŁ III. TABLICE

TABL. 1/43/. PRODUKCJA ZBÓŻ, OLEISTYCH I BURAKÓW CUKROWYCH WEDŁUG SEKTORÓW

Wyszczególnienie	Lata ^a	Powierzchnia w tys. ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w tys. ton
ZBOŻA				
Ogółem	(2001-2005)	8396,7	31,9	26758,3
	2007	8352,9	32,5	27142,8
	2008	8598,8	32,2	27664,3
Sektor prywatny	(2001-2005)	8277,6	31,6	26165,7
	2007	8258,0	32,3	26669,4
	2008	8501,7	31,9	27143,3
w tym: gospodarstwa indywidualne	(2001-2005)	7577,2	30,3	22970,4
	2007	7626,7	31,3	23854,3
	2008	7845,1	30,6	23980,7
Sektor publiczny	(2001-2005)	119,1	49,8	592,6
	2007	94,9	49,9	473,4
	2008	97,1	53,7	521,0
OLEISTE				
Ogółem	(2001-2005)	501,6	24,0	1203,1
	2007	825,3	26,2	2162,8
	2008	791,4	26,9	2128,4
Sektor prywatny	(2001-2005)	472,7	23,7	1119,2
	2007	790,4	26,1	2059,2
	2008	759,0	26,7	2023,8
w tym: gospodarstwa indywidualne	(2001-2005)	305,5	21,8	665,1
	2007	555,3	24,8	1378,0
	2008	542,7	25,4	1380,2
Sektor publiczny	(2001-2005)	28,9	29,0	83,9
	2007	34,8	29,7	103,7
	2008	32,4	32,3	104,6
BURAKI CUKROWE				
Ogółem	(2001-2005)	298,0	411	12236,0
	2007	247,4	513	12681,6
	2008	187,5	465	8715,1
Sektor prywatny	(2001-2005)	287,5	409	11761,6
	2007	239,7	512	12264,9
	2008	181,5	465	8444,9
w tym: gospodarstwa indywidualne	(2001-2005)	246,7	407	10039,1
	2007	202,9	503	10212,0
	2008	155,8	467	7278,3
Sektor publiczny	(2001-2005)	10,5	451	474,5
	2007	7,8	535	416,6
	2008	6,0	449	270,2

a w latach 2001-2005 - średnia wieloletnia

**TABL. 2/44/. PRODUKCJA ZIEMNIAKÓW, KUKURYDZY NA ZIELONKĘ I Z TRWAŁYCH UŻYTKÓW ZIELONYCH
WEDŁUG SEKTORÓW**

Wyszczególnienie	Lata ^a	Powierzchnia w tys. ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w tys. ton
ZIEMNIAKI				
Ogółem	(2001-2005)	813,0	180	14600,4
	2007	569,6	207	11791,1
	2008	548,9	191	10462,1
Sektor prywatny	(2001-2005)	810,1	179	14529,5
	2007	567,3	207	11727,6
	2008	546,7	190	10401,9
w tym: gospodarstwa indywidualne	(2001-2005)	799,0	178	14186,3
	2007	554,7	204	11319,4
	2008	534,9	187	10029,8
Sektor publiczny	(2001-2005)	2,9	248	70,9
	2007	2,3	271	63,5
	2008	2,2	273	60,2
KUKURYDZA NA ZIELONKĘ				
Ogółem	(2001-2005)	246,0	414	10191,6
	2007	367,5	476	17491,2
	2008	415,7	412	17114,5
Sektor prywatny	(2001-2005)	227,4	416	9468,4
	2007	351,2	479	16838,4
	2008	398,8	415	16547,7
w tym: gospodarstwa indywidualne	(2001-2005)	184,7	430	7949,2
	2007	305,3	489	14935,2
	2008	348,2	431	15015,7
Sektor publiczny	(2001-2005)	18,6	389	723,3
	2007	16,3	401	652,7
	2008	16,9	335	566,8
TRWAŁE UŻYTKI ZIELONE				
Ogółem	(2001-2005)	3489,3	39,7	13858,7
	2007	3271,2	47,9	15682,2
	2008	3184,4	45,2	14397,0
Sektor prywatny	(2001-2005)	3211,9	42,8	13737,9
	2007	3192,2	48,8	15563,2
	2008	3107,2	46,0	14283,1
w tym: gospodarstwa indywidualne	(2001-2005)	3048,9	44,1	13456,7
	2007	3076,1	49,4	15211,0
	2008	2994,7	46,7	13995,1
Sektor publiczny	(2001-2005)	277,4	4,4	120,8
	2007	79,1	15,0	119,0
	2008	77,2	14,7	113,9

TABL. 3/45/. PRODUKCJA ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH

A. OGÓŁEM

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt	Powierz- chnia	Plony	Zbiory
				2007=100		
Zboża	8 598 812	32,2	276 643 060	102,9	99,1	101,9
Zboża podstawowe z mieszankami	8 209 123	31,4	257 378 311	102,5	99,4	101,7
Zboża podstawowe	6 765 112	32,6	220 649 421	104,0	100,6	104,8
Pszemica ogółem	2 277 954	40,7	92 749 252	107,9	103,3	111,5
ozima	1 932 965	42,8	82 726 578	108,8	104,6	113,9
jara	344 989	29,1	10 022 674	103,0	92,4	95,1
Żyto	1 396 520	24,7	34 485 470	106,1	104,2	110,3
Jęczmień ogółem	1 206 559	30,0	36 194 635	97,9	92,3	90,3
ozimy	175 823	40,0	7 026 609	101,5	104,7	106,1
jary	1 030 736	28,3	29 168 026	97,3	89,6	87,2
Owies	550 617	22,9	12 623 927	94,5	91,2	86,3
Pszemżyto ogółem	1 333 462	33,4	44 596 137	105,8	101,5	107,5
ozime	1 224 787	34,3	41 987 586	108,0	102,4	110,4
jare	108 675	24,0	2 608 551	86,2	88,2	76,0
Mieszanki zbożowe ogółem	1 444 011	25,4	36 728 890	95,9	89,8	86,3
ozime	70 067	29,5	2 070 446	81,5	95,5	77,8
jare	1 373 945	25,2	34 658 444	96,8	89,7	86,8
Gryka	64 514	10,7	687 255	88,8	92,2	81,6
Proso	6 037	15,7	94 896	89,4	90,8	81,2
Pozostałe zbożowe	1 945	19,6	38 213	66,2	85,6	56,8
Kukurydza na ziarno	317 193	58,1	18 444 385	121,1	88,4	107,1
Strączkowe jadalne ogółem	27 264	20,7	564 357	77,5	96,7	75,0
w tym:						
groch	10 684	21,9	233 732	79,4	90,9	72,1
fasola	15 104	19,8	298 414	75,3	102,1	76,8
bób	1 337	22,6	30 268	107,2	91,9	98,5
Ziemniaki	548 884	191	104 620 948	96,4	92,3	88,7
Buraki cukrowe	187 484	465	87 151 221	75,8	90,6	68,7
Oleiste	791 381	26,9	21 283 722	95,9	102,7	98,4
Rzepak i rzepik ogółem	771 069	27,3	21 058 435	96,8	102,2	98,9
ozimy	748 519	27,7	20 700 691	97,4	102,2	99,5
jary	22 550	15,9	357 744	80,3	90,3	72,3
Inne oleiste	20 312	11,1	225 287	71,2	96,5	68,4
w tym:						
len oleisty	1 341	11,7	15 638	76,2	100,9	76,7
Len włókniasty	2 428	20,8	50 545	119,0	118,2	141,1
Konopie	958	59,3	56 837	91,6	63,5	58,2
Okopowe pastewne	32 952	397	13 078 126	97,7	97,1	94,9
w tym:						
buraki pastewne	25 654	415	10 643 379	101,2	97,0	98,2

TABL. 3/45/. PRODUKCJA ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH (cd.)

A. OGÓŁEM (cd.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt	Powierzchnia	Plony	Zbiory
				2007=100		
Strączkowe pastewne (ziarno)	85 002	20,6	1 751 795	85,4	97,2	83,2
peluszką	3 092	18,1	55 817	68,1	90,5	61,4
wyka	1 759	16,7	29 404	68,7	145,2	99,9
bobik	4 460	23,0	102 455	66,7	98,7	65,9
łubin słodki	30 670	12,9	396 861	73,2	95,6	70,3
mieszanki strączkowe i zbożowo- strączkowe	45 021	25,9	1 167 258	102,8	89,6	92,4
Łubin gorzki (ziarno)	2 849	13,4	38 101	135,3	110,7	149,4
Strączkowe pastewne (zielonka)	8 494	177	1 501 664	61,0	98,9	60,1
peluszką	1 786	176	314 016	72,7	99,4	72,3
wyka	1 025	172	176 575	67,7	103,6	70,2
bobik	420	175	73 510	68,4	104,2	71,1
łubin słodki	1 868	173	322 384	60,4	98,9	59,7
mieszanki strączkowe i zbożowo- strączkowe	3 395	181	615 179	54,3	96,8	52,6
Motylkowe drobnonasienne (ziarno)	28 206	5,7	161 999	86,1	91,9	79,5
koniczyna	3 025	3,8	11 515	68,8	102,7	70,2
lucerna	1 289	4,6	5 910	124,2	100,0	123,1
esparceta	80	4,7	374	71,4	69,1	49,0
seradela i pozostałe motylkowe pastewne	1 651	4,2	7 004	69,8	102,4	72,0
trawy polowe	16 563	6,4	105 307	84,8	91,4	77,3
inne pastewne	5 598	5,7	31 889	105,4	83,8	88,6
Motylkowe drobnonasienne (zielonka)	472 321	228	107 652 971	104,8	95,8	100,4
koniczyna	44 041	251	11 066 841	99,4	87,8	87,3
lucerna	29 962	290	8 701 577	89,3	91,2	81,5
esparceta	818	174	142 085	80,4	94,1	75,6
seradela i pozostałe motylkowe pastewne	17 298	144	2 490 514	124,4	82,3	102,4
trawy polowe	320 572	229	73 333 063	101,8	99,6	101,4
inne pastewne	20 522	182	3 729 086	141,9	88,3	125,3
pastwiska polowe	39 108	209	8 189 805	136,8	99,5	136,3
Kukurydza na zielonkę	415 706	412	171 145 440	113,1	86,6	97,8
Siano z trwałych użytków zielonych	3 184 383	45,2	143 969 920	97,3	94,4	91,8
siano z łąk trwałych	2 450 299	48,3	118 427 257	98,1	93,4	91,6
siano z pastwisk trwałych	734 084	34,8	25 542 663	94,9	97,5	92,6
Słoma zbóż podst. z mieszankami	8 209 109	32,6	268 013 400	102,5	108,7	111,4
Słoma strączkowych	x	x	2 102 157	x	x	92,6
Plewy motylkowych	x	x	323 998	x	x	79,5
Liście okopowych	x	x	50 812 085	x	x	78,7
Wysłodki buraczane	x	x	46 888 645	x	x	77,6
Poplony i wsiewki	90 606	105	9 512 447	93,0	97,2	90,7
Zielone nawozy	28 765	x	x	103,2	x	x

TABL. 3/45/. PRODUKCJA ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH (cd.)

A. OGÓŁEM (dok.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt	Powierzchnia	Plony	Zbiory
				2007 = 100		
Ogółem warzywa	203027	x	52027880	91,3	x	91,1
w tym gruntowe	197811	x	44303545	91,1	x	88,8
kapusta	29661	405	12008965	88,9	102,0	90,6
kalafior	10502	211	2213204	97,6	99,5	97,1
cebula	30187	205	6182327	87,7	93,6	82,2
marchew jadalna	28213	290	8170237	89,8	97,0	87,1
buraki ćwikłowe	12679	254	3223752	88,6	96,9	86,0
ogórki	18696	145	2720249	94,7	97,3	92,8
pomidory	12244	210	2573768	91,0	101,9	92,8
pozostałe ^{a)}	55630	130	7211042	93,3	97,0	90,4
Owoce ogółem	x	x	38407653	x	x	226,7
Owoce z drzew	276627	x	32875298	97,7	x	260,3
Jabłonie	171963	164,6	28308675	97,9	278,0	272,2
Grusze	13028	55,9	728128	99,9	236,9	236,8
Śliwy	21129	53,8	1135775	95,2	223,2	212,4
Wiśnie	36176	55,8	2016808	96,1	195,1	187,3
Czereśnie	9903	41,2	408184	96,3	210,2	202,2
Brzoskwinie	3176	38,1	120957	95,9	349,5	334,7
Morele	1670	24,6	41005	101,9	372,7	380,9
Orzechy włoskie	19583	5,9	115766	100,5	178,8	181,7
Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych	x	x	5532355	x	x	128,4
Truskawki	54160	37,1	2007232	103,5	111,1	115,0
Maliny	19971	40,8	815515	96,9	148,9	144,6
Porzeczki	43321	45,4	1965869	94,6	150,3	141,9
Agrest	2902	55,7	161556	93,0	126,6	117,6
Pozostałe owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych ^{b)}	11909	48,9	582183	94,3	129,7	122,4
w tym leszczyna	3131	11,0	34337	86,6	114,6	98,9

a) smakowe: pietruszka, pory, selery oraz inne: rzodkiewka, sałata, rabarbar, chrzan, szparagi, koper itp.

b) aronia, borówka wysoka i inne

TABL. 3/45/. PRODUKCJA ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH (cd.)

B. SEKTOR PRYWATNY

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt	Powierz- chnia	Plony	Zbiory
				2007=100		
Zboża	8 501 707	31,9	271 432 772	103,0	98,8	101,8
Zboża podstawowe z mieszankami	8 125 251	31,2	253 108 026	102,5	99,0	101,5
Zboża podstawowe	6 682 306	32,4	216 401 823	104,1	100,6	104,6
Pszenica ogółem	2 233 615	40,3	90 072 159	107,9	103,1	111,4
ozima	1 891 452	42,4	80 164 646	108,8	104,7	113,8
jara	342 163	29,0	9 907 513	103,2	92,4	95,3
Żyto	1 387 586	24,6	34 141 261	106,1	103,8	110,1
Jęczmień ogółem	1 191 886	29,9	35 588 900	98,0	92,3	90,2
ozimy	172 309	39,6	6 827 592	101,7	104,2	106,1
jary	1 019 577	28,2	28 761 308	97,4	89,5	87,1
Owies	546 087	22,9	12 508 806	94,5	91,2	86,3
Pszenżyto ogółem	1 323 132	33,3	44 090 697	105,9	101,5	107,5
ozime	1 215 371	34,2	41 507 933	108,1	102,1	110,3
jare	107 761	24,0	2 582 764	85,9	88,2	75,7
Mieszanki zbożowe ogółem	1 442 946	25,4	36 706 203	95,9	89,8	86,3
ozime	70 010	29,5	2 068 327	81,5	95,5	77,8
jare	1 372 936	25,2	34 637 876	96,8	89,7	86,8
Gryka	64 261	10,7	684 907	89,0	92,2	81,7
Proso	5 882	15,8	92 841	89,1	91,3	81,2
Pozostałe zbożowe	1 872	20,3	37 946	63,8	88,6	56,4
Kukurydza na ziarno	304 442	57,5	17 509 052	121,7	88,3	107,6
Strączkowe jadalne ogółem	27 022	20,6	557 750	77,8	96,3	75,2
w tym:						
groch	10 442	21,8	227 128	80,4	90,1	72,3
fasola	15 104	19,8	298 414	75,3	102,1	76,8
bób	1 337	22,6	30 268	107,2	91,9	98,5
Ziemniaki	546 677	190	104 019 028	96,4	91,8	88,7
Buraki cukrowe	181 466	465	84 448 942	75,7	90,8	68,9
Oleiste	758 995	26,7	20 238 082	96,0	102,3	98,3
Rzepak i rzepik ogółem	739 410	27,1	20 019 139	97,0	101,9	98,8
ozimy	717 098	27,4	19 664 678	97,6	101,9	99,4
jary	22 312	15,9	354 461	81,3	89,8	73,2
Inne oleiste	19 585	11,2	218 943	70,0	96,6	67,3
w tym:						
len oleisty	1 336	11,7	15 597	77,1	100,9	77,4
Len włóknisty	2 415	20,9	50 404	119,0	118,8	140,9
Konopie	941	59,5	55 967	90,1	63,6	57,3
Okopowe pastewne	32 730	399	13 049 920	97,6	97,3	94,9
w tym:						
buraki pastewne	25 642	415	10 640 625	101,3	97,0	98,3

TABL. 3/45/. PRODUKCJA ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH (cd.)

B. SEKTOR PRYWATNY (cd.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt	Powierzchnia	Plony	Zbiory
				2007=100		
Strączkowe pastewne (ziarno)	83 344	20,7	1 729 296	85,1	97,2	83,1
peluszką	2 633	18,8	49 569	62,1	92,6	57,5
wyka	1 756	16,7	29 389	68,6	145,2	99,9
bobik	4 249	23,0	97 644	65,0	99,1	64,4
łubin słodki	29 864	13,0	388 608	72,9	96,3	70,3
mieszkanki strączkowe i zbożowo- strączkowe	44 842	26,0	1 164 086	102,8	90,0	92,3
Łubin gorzki (ziarno)	2 803	13,3	37 203	136,1	109,9	149,4
Strączkowe pastewne (zielonka)	8 425	177	1 487 244	61,6	98,3	60,2
peluszką	1 773	175	310 324	72,8	99,4	72,4
wyka	1 025	172	176 575	67,7	103,6	70,3
bobik	420	175	73 510	68,4	104,2	71,1
łubin słodki	1 858	173	320 784	60,7	98,9	59,7
mieszkanki strączkowe i zbożowo- strączkowe	3 349	181	606 051	55,2	95,3	52,8
Motylkowe drobnonasiennne (ziarno)	27 758	5,7	159 308	86,0	91,9	79,1
koniczyna	3 007	3,8	11 437	68,5	102,7	69,8
lucerna	1 289	4,6	5 910	125,5	97,9	123,1
esparceta	80	4,7	374	71,4	69,1	49,0
seradela i pozostałe motylkowe pastewne	1 608	4,3	6 896	69,1	102,4	71,1
trawy polowe	16 250	6,3	103 039	84,6	90,0	76,9
inne pastewne	5 524	5,7	31 652	106,0	82,6	88,4
Motylkowe drobnonasiennne (zielonka)	462 933	227	105 167 946	105,1	96,2	101,2
koniczyna	43 863	252	11 042 182	99,8	88,1	87,9
lucerna	25 166	278	7 006 437	89,7	92,4	82,9
esparceta	818	174	142 085	80,4	94,1	75,6
seradela i pozostałe motylkowe pastewne	17 105	144	2 468 113	123,9	82,3	101,9
trawy polowe	318 733	229	72 928 159	101,8	99,6	101,5
inne pastewne	18 477	186	3 441 448	146,3	90,7	133,1
pastwiska polowe	38 771	210	8 139 522	138,4	100,0	138,5
Kukurydza na zielonkę	398 802	415	165 477 188	113,6	86,6	98,3
Siano z trwałych użytków zielonych	3 107 165	46,0	142 831 265	97,3	94,3	91,8
siano z łąk trwałych	2 399 923	49,0	117 586 544	98,1	93,3	91,6
siano z pastwisk trwałych	707 242	35,7	25 244 721	94,9	97,5	92,6
Słoma zbóż podst. z mieszkankami	8 125 235	32,5	263 793 242	102,5	108,7	111,4
Słoma strączkowych	x	x	2 075 159	x	x	92,6
Plewy motylkowych	x	x	318 616	x	x	79,1
Liście okopowych	x	x	49 434 053	x	x	79,2
Wysłodki buraczane	x	x	45 519 075	x	x	78,1
Poplony i wsiewki	90 521	105	9 500 819	93,0	97,2	90,7
Zielone nawozy	28 374	x	x	104,0	x	x

TABL. 3/45/. PRODUKCJA ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH (cd.)

B. SEKTOR PRYWATNY (dok.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt	Powierzchnia	Plony	Zbiory
				2007 = 100		
Ogółem warzywa	202531	x	51834546	91,3	x	91,1
w tym gruntowe	197343	x	44189736	91,1	x	88,8
kapusta	29635	405	12001406	88,9	102,0	90,6
kalafiory	10496	211	2212493	97,6	99,5	97,1
cebula	30122	204	6157442	87,7	93,2	82,0
marchew jadalna	28026	290	8114824	89,7	97,0	86,9
buraki ćwikłowe	12658	254	3218500	88,7	96,9	86,2
ogórki	18686	146	2719240	94,7	98,0	92,8
pomidory	12231	210	2569731	90,9	101,9	92,8
pozostałe ^{a)}	55489	130	7196100	93,4	97,0	90,5
Owoce ogółem	x	x	38274869	x	x	227,1
Owoce z drzew	275645	x	32746349	97,7	x	261,0
Jabłonie	171142	164,7	28186478	97,9	278,7	273,1
Grusze	12991	55,9	726569	100,0	237,9	237,6
Śliwy	21082	53,8	1133570	95,2	223,2	212,5
Wiśnie	36136	55,8	2014855	96,2	195,1	187,5
Czereśnie	9881	41,3	407674	96,3	209,6	202,1
Brzoskwinie	3169	38,1	120670	95,9	349,5	335,0
Morele	1667	24,5	40830	101,9	371,2	379,4
Orzechy włoskie	19576	5,9	115703	100,5	178,8	181,6
Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych	x	x	5528520	x	x	128,5
Truskawki	54142	37,1	2006888	103,5	111,1	115,0
Maliny	19966	40,8	815454	96,9	148,9	144,6
Porzeczki	43259	45,4	1963579	94,5	149,8	141,8
Agrest	2897	55,7	161483	92,9	126,6	117,6
Pozostałe owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych ^{b)}	11864	49,0	581116	94,3	130,3	122,8
w tym leszczyna	3126	10,9	34215	86,5	113,5	98,7

a) smakowe: pietruszka, pory, selery oraz inne: rzodkiewka, sałata, rabarbar, chrzan, szparagi, koper itp.

b) aronia, borówka wysoka i inne

TABL. 3/45/. PRODUKCJA ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH (cd.)
C. GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt	Powierz-chnia	Plony	Zbiory
				2007=100		
Zboża	7 845 098	30,6	239 806 575	102,9	97,8	100,5
Zboża podstawowe z mieszankami	7 552 786	30,0	226 307 742	102,4	97,7	100,0
Zboża podstawowe	6 115 655	31,0	189 736 586	104,1	99,0	103,1
Pszenica ogółem	1 940 719	37,9	73 488 189	108,2	101,6	109,9
ozima	1 615 436	39,7	64 198 601	109,4	102,8	112,7
jara	325 283	28,6	9 289 588	102,7	91,7	94,0
Żyto	1 311 349	23,9	31 371 319	106,1	102,1	108,5
Jęczmień ogółem	1 079 645	29,0	31 289 703	97,7	90,6	88,5
ozimy	137 299	36,7	5 044 960	98,6	101,1	100,0
jary	942 346	27,9	26 244 743	97,6	88,9	86,6
Owies	522 132	23,0	12 017 268	94,5	91,6	86,7
Pszenżyto ogółem	1 261 810	32,9	41 570 107	106,1	100,3	106,6
ozime	1 159 302	33,7	39 115 027	108,6	100,9	109,6
jare	102 508	24,0	2 455 080	84,5	88,2	74,4
Mieszanki zbożowe ogółem	1 437 131	25,4	36 571 156	96,0	89,8	86,3
ozime	69 349	29,5	2 046 526	81,6	94,9	77,5
jare	1 367 782	25,2	34 524 630	96,9	89,7	86,9
Gryka	60 258	10,9	655 170	89,7	92,4	82,6
Proso	5 444	16,6	90 515	87,2	92,7	80,9
Pozostałe zbożowe	1 695	22,0	37 272	63,6	92,4	58,7
Kukurydza na ziarno	224 915	56,5	12 715 876	126,9	89,3	113,3
Strączkowe jadalne ogółem	25 913	20,6	534 143	79,1	98,6	78,0
w tym:						
groch	9 409	21,7	204 536	84,1	93,5	78,8
fasola	15 088	19,8	298 414	75,3	102,1	77,0
bób	1 317	22,5	29 668	107,2	90,7	97,2
Ziemniaki	534 924	187	100 297 606	96,4	91,7	88,6
Buraki cukrowe	155 819	467	72 783 200	76,8	92,8	71,3
Oleiste	542 727	25,4	13 801 998	97,7	102,4	100,2
Rzepak i rzepik ogółem	527 645	25,8	13 633 292	99,2	101,6	101,0
ozimy	508 799	26,2	13 336 642	100,2	101,9	102,0
jary	18 846	15,7	296 650	78,6	87,7	69,0
Inne oleiste	15 082	11,2	168 706	63,9	94,9	60,4
w tym:						
len oleisty	1 005	11,7	11 773	83,4	92,1	77,0
Len włóknisty	2 289	19,3	44 091	122,6	113,5	139,2
Konopie	846	59,4	50 284	87,4	62,6	54,7
Okopowe pastewne	32 250	402	12 966 484	97,5	97,6	95,1
w tym:						
buraki pastewne	25 487	415	10 587 737	100,9	97,0	98,0

TABL. 3/45/. PRODUKCJA ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH (cd.)

C. GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE (cd.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt	Powierzchnia	Plony	Zbiory
				2007=100		
Strączkowe pastewne (ziarno)	79 168	21,1	1 669 132	86,0	97,7	84,1
peluszką	2 272	19,2	43 588	57,1	92,8	53,0
wyka	1 721	16,9	29 017	68,1	147,0	100,1
bobik	3 439	24,0	82 400	70,0	98,8	69,0
łubin słodki	28 016	13,2	368 513	74,1	96,4	71,2
mieszanek strączkowych i zbożowo-strączkowych	43 719	26,2	1 145 614	102,0	90,7	92,6
Łubin gorzki (ziarno)	2 677	13,5	36 090	138,1	110,7	152,3
Strączkowe pastewne (zielonka)	7 471	177	1 323 604	60,6	98,3	59,7
peluszką	1 481	172	254 326	65,1	100,0	64,9
wyka	1 019	172	175 570	67,8	103,6	70,4
bobik	387	172	66 613	63,0	102,4	64,4
łubin słodki	1 691	169	285 924	57,6	96,6	55,6
mieszanek strączkowych i zbożowo-strączkowych	2 893	187	541 171	58,0	97,4	56,6
Motylkowe drobnonasienne (ziarno)	25 808	5,7	148 090	84,9	90,5	77,4
koniczyna	2 929	3,8	11 223	68,0	102,7	69,7
lucerna	1 149	4,8	5 474	120,9	100,0	119,7
esparceta	80	4,7	374	114,3	64,4	73,2
seradela i pozostałe motylkowe pastewne	1 544	4,3	6 713	68,0	102,4	71,1
trawy polowe	14 688	6,3	93 261	82,8	88,7	74,0
inne pastewne	5 418	5,7	31 045	107,0	82,6	89,3
Motylkowe drobnonasienne (zielonka)	436 997	228	99 689 172	105,9	96,6	102,5
koniczyna	42 533	252	10 716 348	99,7	87,5	87,3
lucerna	15 845	279	4 427 189	96,2	92,7	89,2
esparceta	817	174	141 960	80,3	94,1	75,5
seradela i pozostałe motylkowe pastewne	16 015	142	2 273 282	121,3	82,6	100,4
trawy polowe	308 933	230	71 180 556	102,0	99,6	101,8
inne pastewne	14 904	196	2 920 886	155,5	97,0	150,7
pastwiska polowe	37 950	212	8 028 951	140,9	100,5	141,1
Kukurydza na zielonkę	348 206	431	150 157 436	114,1	88,1	100,5
Siano z trwałych użytków zielonych	2 994 673	46,7	139 951 140	97,4	94,5	92,0
siano z łąk trwałych	2 324 442	49,6	115 402 622	98,1	93,4	91,7
siano z pastwisk trwałych	670 231	36,6	24 548 518	94,9	98,4	93,5
Słoma zbóż podst. z mieszanekami	7 552 781	31,5	237 584 858	102,4	107,1	109,7
Słoma strączkowych	x	x	2 002 961	x	x	93,5
Plewy motylkowych	x	x	296 180	x	x	77,4
Liście okopowych	x	x	43 853 126	x	x	83,1
Wysłodki buraczane	x	x	39 963 180	x	x	82,1
Poplony i wsiewki	90 094	104	9 412 129	93,0	97,2	90,4
Zielone nawozy	27 089	x	x	107,9	x	x

TABL. 3/45/. PRODUKCJA ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH (cd.)
C. GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE (dok.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt	Powierzchnia	Plony	Zbiory
				2007 = 100		
Ogółem warzywa	196385	x	50222796	91,7	x	91,7
w tym gruntowe	191321	x	43086566	91,6	x	89,6
kapusta	29575	405	11979086	88,9	101,8	90,6
kalafiory	10473	211	2209197	97,6	99,5	97,1
cebula	27853	200	5568677	89,1	95,2	84,7
marchew jadalna	27623	288	7958705	90,4	97,0	87,8
buraki ćwikłowe	12624	254	3210174	89,3	97,7	87,5
ogórki	18603	145	2689327	95,0	98,6	93,4
pomidory	12137	209	2530895	91,0	102,0	92,7
pozostałe ^{a)}	52433	132	6940506	93,5	96,4	90,5
Owoce ogółem	x	x	37692058	x	x	227,8
Owoce z drzew	270126	x	32214704	97,6	x	262,3
Jabłonie	168567	164,3	27703574	98,1	279,9	274,6
Grusze	12869	55,8	717853	100,0	239,5	239,9
Śliwy	20914	53,5	1119743	95,1	224,8	213,6
Wiśnie	35726	55,7	1991160	96,2	194,8	187,7
Czereśnie	9804	41,4	405806	96,2	210,2	202,0
Brzoskwinie	3156	38,0	120055	96,0	348,6	333,4
Morele	1664	24,5	40815	101,9	371,2	379,4
Orzechy włoskie	17425	6,6	115698	97,9	183,3	181,6
Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych	x	x	5477354	x	x	128,5
Truskawki	53680	37,0	1984379	103,7	111,1	115,2
Maliny	19840	41,0	812485	96,9	149,1	144,4
Porzeczki	42937	45,5	1955171	94,5	149,7	141,7
Agrest	2866	56,1	160871	92,8	126,6	117,6
Pozostałe owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych ^{b)}	11033	51,2	564448	91,6	134,0	122,7
w tym leszczyna	3118	11,0	34214	86,3	114,6	98,7

a) smakowe: pietruszka, pory, selery oraz inne: rzodkiewka, sałata, rabarbar, chrzan, szparagi, koper itp.

b) aronia, borówka wysoka i inne

TABL. 3/45/. PRODUKCJA ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH (cd.)

D. SEKTOR PUBLICZNY

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt	Powierz-chnia	Plony	Zbiory
				2007=100		
Zboża	97 104	53,7	5 210 288	102,3	107,6	110,1
Zboża podstawowe z mieszankami	83 871	50,9	4 270 285	101,7	111,1	113,1
Zboża podstawowe	82 806	51,3	4 247 598	102,0	111,3	113,5
Pszenica ogółem	44 340	60,4	2 677 093	105,3	110,2	116,0
ozima	41 513	61,7	2 561 932	107,1	110,4	118,2
jara	2 826	40,8	115 161	84,9	96,5	81,8
Żyto	8 933	38,5	344 209	109,5	123,4	135,2
Jęczmień ogółem	14 673	41,3	605 735	93,9	105,4	99,0
ozimy	3 514	56,6	199 017	93,4	114,8	107,3
jary	11 159	36,4	406 718	94,1	101,1	95,3
Owies	4 530	25,4	115 121	102,3	88,5	90,5
Pszenżyto ogółem	10 330	48,9	505 440	95,4	120,1	114,7
ozime	9 416	50,9	479 653	92,4	123,5	114,3
jare	914	28,2	25 787	142,4	86,2	122,8
Mieszanki zbożowe ogółem	1 065	21,3	22 687	82,4	86,2	71,1
ozime	57	37,2	2 119	78,1	200,0	156,0
jare	1 008	20,4	20 568	82,7	81,3	67,3
Gryka	254	9,2	2 348	54,9	94,8	52,2
Proso	155	13,3	2 055	102,6	79,6	81,3
Pozostałe zbożowe	73	3,7	267	x	x	x
Kukurydza na ziarno	12 751	73,4	935 333	107,5	91,4	98,2
Strączkowe jadalne ogółem	242	27,3	6 607	52,0	125,2	65,2
w tym:						
groch	241	27,4	6 604	51,9	125,7	65,2
fasola	—	—	—	x	x	x
bób	—	—	—	—	—	—
Ziemniaki	2 206	273	601 920	94,2	100,7	94,9
Buraki cukrowe	6 018	449	2 702 279	77,3	83,9	64,9
Oleiste	32 386	32,3	1 045 640	92,9	108,8	100,9
Rzepak i rzepik ogółem	31 659	32,8	1 039 296	92,3	109,0	100,7
ozimy	31 421	33,0	1 036 013	93,4	108,6	101,4
jary	238	13,8	3 283	37,1	85,2	31,6
Inne oleiste	727	8,7	6 344	133,4	119,2	159,0
w tym:						
len oleisty	5	8,2	41	18,5	90,1	16,7
Len włóknisty	13	10,8	141	108,3	234,8	256,4
Konopie	17	51,2	870	850,0	243,8	wielokrotnie
Okopowe pastewne	222	127	28 206	115,0	80,4	92,3
w tym:						
buraki pastewne	11	250	2 754	47,8	66,7	31,9

TABL. 3/45/. PRODUKCJA ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH (cd.)

D. SEKTOR PUBLICZNY (cd.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt	Powierzchnia	Plony	Zbiory
				2007=100		
Strączkowe pastewne (ziarno)	1 658	13,6	22 499	103,7	92,5	95,4
peluszką	459	13,6	6 248	153,0	85,5	131,1
wyka	3	5,0	15	300,0	33,3	100,0
bobik	211	22,8	4 811	137,0	87,4	119,8
łubin słodki	806	10,2	8 253	83,6	82,3	69,2
mieszanek strączkowe i zbożowo-strączkowe	179	17,7	3 172	98,9	112,0	110,8
Łubin gorzki (ziarno)	45	20,0	898	95,7	156,3	148,9
Strączkowe pastewne (zielonka)	69	209	14 420	28,2	177,1	49,7
peluszką	13	284	3 692	59,1	114,1	67,4
wyka	—	—	—	x	x	x
bobik	—	—	—	—	—	—
łubin słodki	10	160	1 600	31,3	192,8	60,1
mieszanek strączkowe i zbożowo-strączkowe	46	198	9 128	24,2	181,7	44,1
Motylkowe drobnonasienne (ziarno)	448	6,0	2 691	91,4	120,0	109,8
koniczyna	18	4,3	78	225,0	286,7	650,0
lucerna	—	—	—	x	—	—
esparceta	—	—	—	—	—	—
seradela i pozostałe motylkowe pastewne	43	2,5	108	110,3	357,1	415,4
trawy polowe	313	7,2	2 268	94,8	107,5	102,1
inne pastewne	74	3,2	237	71,8	177,8	124,7
Motylkowe drobnonasienne (zielonka)	9 388	265	2 485 025	92,0	82,0	75,5
koniczyna	178	139	24 659	50,1	43,0	21,5
lucerna	4 796	353	1 695 140	87,5	87,2	76,3
esparceta	—	—	—	—	—	—
seradela i pozostałe motylkowe pastewne	193	116	22 401	193,0	109,4	211,3
trawy polowe	1 839	220	404 904	98,1	97,8	96,0
inne pastewne	2 045	141	287 638	112,0	65,9	73,6
pastwiska polowe	337	149	50 283	60,0	63,1	37,9
Kukurydza na zielonkę	16 904	335	5 668 252	103,7	83,5	86,8
Siano z trwałych użytków zielonych	77 218	14,7	1 138 655	97,6	98,0	95,7
siano z łąk trwałych	50 376	16,7	840 713	99,3	100,6	99,7
siano z pastwisk trwałych	26 842	11,1	297 942	94,7	91,0	86,0
Słoma zbóż podst. z mieszanekami	83 874	50,3	4 220 158	101,7	112,5	114,6
Słoma strączkowych	x	x	26 998	x	x	97,2
Plewy motylkowych	x	x	5 382	x	x	109,8
Liście okopowych	x	x	1 378 032	x	x	63,7
Wysłodki buraczane	x	x	1 369 570	x	x	63,6
Poplony i wsiewki	85	137	11 628	87,6	85,6	75,0
Zielone nawozy	391	x	x	66,2	x	x

TABL. 3/45/. PRODUKCJA ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH (dok.)

D. SEKTOR PUBLICZNY (dok.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt	Zbiory w dt	Powierzchnia	Plony	Zbiory
				2007 = 100		
Ogółem warzywa	496	x	193333	79,1	x	94,9
w tym gruntowe	468	x	113808	78,3	x	93,3
kapusta	26	289	7560	71,0	114,2	81,3
kalafiory	5	138	711	92,0	103,8	95,1
cebula	65	383	24885	74,9	166,5	124,6
marchew jadalna	188	295	55412	112,2	102,8	115,6
buraki ćwikłowe	20	259	5253	43,1	108,8	46,9
ogórki	10	99	1009	89,3	97,1	86,6
pomidory	13	310	4037	119,2	63,4	75,5
pozostałe ^{a)}	141	106	14942	60,8	93,8	56,8
Owoce ogółem	x	x	132784	x	x	152,2
Owoce z drzew	983	x	128949	98,7	x	156,0
Jabłonie	821	148,8	122197	102,8	153,9	158,0
Grusze	36	42,8	1559	94,3	96,2	90,7
Śliwy	47	46,7	2205	97,4	193,0	187,5
Wiśnie	40	49,3	1953	61,1	146,7	89,5
Czereśnie	22	23,5	510	78,1	451,9	351,7
Brzoskwinie	7	42,9	287	115,1	214,5	247,4
Morele	3	61,4	175	112,2	wielokrotnie	wielokrotnie
Orzechy włoskie	7	9,3	63	82,1	930,0	787,5
Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych	x	x	3835	x	x	83,8
Truskawki	18	19,3	344	147,9	35,5	52,5
Maliny	5	11,4	61	78,3	140,7	110,9
Porzeczki	62	37,1	2290	99,5	165,6	165,0
Agrest	5	14,8	73	112,0	133,3	149,0
Pozostałe owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych ^{b)}	45	23,8	1067	100,5	43,7	43,9
w tym leszczyna	6	20,9	122	104,3	264,6	277,3

a) smakowe: pietruszka, pory, selery oraz inne: rzodkiewka, sałata, rabarbar, chrzan, szparagi, koper itp.

b) aronia, borówka wysoka i inne

TABL. 4/46/. POWIERZCHNIA, PLONY I ZBIORY GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW wg REGIONÓW

Wyszczególnienie a - Powierzchnia w ha b - Plony z 1 ha w dt c - Zbiory w dt		Ogółem	Centralny	Południowy	Wschodni	Północno- Zachodni	Południowo- Zachodni	Północny
Zboża ogółem	a	8 598 812	1 708 137	497 572	2 065 748	1 909 830	897 411	1 520 111
	b	32,2	27,7	35,5	31,3	29,4	45,6	32,8
	c	276 643 060	47 376 697	17 673 525	64 602 171	56 219 521	40 952 463	49 818 683
Zboża podstawowe z mieszkankami	a	8 209 123	1 670 252	467 470	1 999 894	1 822 394	783 340	1 465 772
	b	31,4	27,3	33,4	30,9	28,9	43,5	32,4
	c	257 378 311	45 571 192	15 623 179	61 854 845	52 661 622	34 107 098	47 560 375
w tym:								
pszenica ogółem	a	2 277 954	230 912	174 127	542 775	454 537	417 439	458 164
	b	40,7	34,8	37,2	36,4	38,6	50,4	43,4
	c	92 749 252	8 032 185	6 474 999	19 783 912	17 528 629	21 052 419	19 877 108
żyto	a	1 396 520	471 633	43 149	258 504	375 812	65 216	182 206
	b	24,7	23,1	28,2	25,1	24,3	32,2	25,5
	c	34 485 470	10 908 609	1 216 642	6 482 270	9 132 624	2 100 457	4 644 868
Kukurydza na ziarno	a	317 193	31 223	29 135	39 407	71 298	102 487	43 643
	b	58,1	55,5	69,9	60,5	48,1	65,4	49,5
	c	18 444 385	1 734 229	2 037 227	2 383 219	3 429 352	6 701 986	2 158 372
Strączkowe jadalne ogółem	a	27 264	1 334	1 586	17 992	1 431	1 028	3 893
	b	20,7	18,2	23,2	20,1	17,2	24,0	23,7
	c	564 357	24 269	36 853	361 651	24 582	24 698	92 304
Ziemniaki	a	548 884	145 014	61 348	148 971	83 718	42 066	67 765
	b	191	189	181	189	182	217	202
	c	104 620 948	27 371 623	11 088 649	28 149 481	15 232 157	9 116 043	13 662 995
Buraki cukrowe	a	187 484	22 759	2 503	39 700	49 643	30 683	42 196
	b	465	399	608	453	431	510	511
	c	87 151 221	9 076 080	1 522 129	17 973 516	21 372 033	15 659 375	21 548 088
Rzepak i rzepik ozimy	a	748 519	42 738	21 689	60 929	227 530	186 488	209 145
	b	27,7	26,6	27,7	22,0	28,4	27,7	28,7
	c	20 700 691	1 138 594	601 465	1 341 705	6 451 766	5 166 184	6 000 977
Rzepak i rzepik jary	a	22 550	1 518	960	3 290	9 319	1 078	6 385
	b	15,9	19,0	21,9	16,2	14,6	19,0	15,4
	c	357 744	28 893	20 992	53 228	135 658	20 456	98 517
Warzywa gruntowe	a	197 811	50 463	21 120	50 529	33 555	12 422	29 721
	c	44 303 545	12 030 618	5 969 115	10 613 104	7 230 380	2 358 160	6 102 167
w tym:								
kapusta	a	29 661	8 167	5 269	7 158	4 753	1 450	2 865
	b	405	399	475	389	390	351	384
	c	12 008 965	3 254 831	2 504 094	2 787 107	1 852 441	509 505	1 100 987
Owoce z drzew	a	276 627	126 667	20 125	75 960	34 043	6 367	13 466
	c	32 875 298	19 086 927	2 083 594	8 511 309	1 590 377	595 056	1 008 035
w tym:								
jabłonie	a	171 963	92 580	11 414	47 927	11 092	2 611	6 337
	b	164,6	183,3	147,1	153,9	101,6	147,3	122,3
	c	28 308 675	16 965 470	1 679 083	7 377 678	1 126 765	384 728	774 951
Owoce jagodowe	c	5 532 355	1 604 386	356 755	2 580 681	444 210	162 660	383 663
w tym:								
truskawki	a	54 160	19 444	3 206	17 467	5 782	2 134	6 126
	b	37,1	35,8	42,0	38,3	36,8	39,8	34,2
	c	2 007 232	695 786	134 741	669 378	212 581	84 972	209 774

TABL. 5/47/. PLONY ZBÓŻ I ZIEMNIAKÓW NA TŁE NIEKTÓRYCH CZYNNIKÓW PRODUKCJI

Województwa	Plony zbóż z 1 ha w dt	Plony ziemniaków z 1 ha w dt	Zużycie nawozów	
			mineralnych NPK na 1 ha użytków rolnych w kg	naturalnych na 1 ha użytków rolnych w dt
Polska	32,2	191	132,6	45
Dolnośląskie	41,5	209	171,8	18
Kujawsko-pomorskie	32,8	183	189,8	49
Lubelskie	33,3	202	124,7	30
Lubuskie	25,3	177	140,4	19
Łódzkie	28,0	186	142,1	50
Małopolskie	34,0	173	70,5	43
Mazowieckie	27,6	191	115,5	55
Opolskie	51,8	233	196,2	28
Podkarpackie	32,8	182	66,1	26
Podlaskie	26,9	190	94,5	78
Pomorskie	31,8	218	130,4	49
Śląskie	37,4	205	117,3	55
Świętokrzyskie	31,0	181	105,7	40
Warmińsko-mazurskie	33,8	203	124,4	51
Wielkopolskie	29,7	165	171,7	62
Zachodniopomorskie	30,8	215	130,1	18

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kropka (.)	– zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.
„W tym”	– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
znak x	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
kreska (–)	– zjawisko nie wystąpiło.

W niektórych rubrykach sumy danych mogą być różne od wielkości podanych w wierszu „Ogółem” ze względu na elektroniczną technikę zaokrąglania liczb.

SYMBOLS

Stop (.)	– data not available or not reliable.
„Of which”	– indicates that not all elements of sum are given.
x	– not applicable.
(–)	– magnitude zero.

In some columns, the sum of data could be different from „Total” with regard for adaptation computer calculation.